

VANTAAN KULTTUURIYMPÄRISTÖLINJAJUKSET

luonnos 11.10.2019

Toimittaja

Maiju Hautamäki

Työryhmä

Maiju Hautamäki, Andreas Koivisto, Susanna Paavola, Anne Silanto / Vantaan kaupunginmuseo

Graafinen suunnittelu ja taitto

Kari Tervo / Vantaan kaupunki

Kannen kuvat

Usva, lentokenttäkalliot ja Pyhän Laurin kirkko / Vantaan kaupunki

Häkansbölen kartano, Koivukylä, Korso – Antti Yrjönen / Vantaan kaupunginmuseo

Punamultahautamaalaus – Tom Björklund

Julkaisija

Vantaan kaupunki

Painopaikka

xxx, xKaupunkix 2020.

ISBN 978-952-443-626-7

SISÄLLYS

KÄSITTEET	4
ESIPUHE	5
JOHDANTO	6
KULTTUURIYMPÄRISTÖN SUOJELEMINEN	8
Miksi suojella?	8
Miten kulttuuriympäristöä suojellaan	10
Maankäyttö- ja rakennuslaki	12
Laki rakennusperinnön suojelemisesta	13
Muinaismuistolaki	13
Muut suojelukohteet Vantaalla	14
Ketkä suojelevat?	15
VANTAAN KYLLI -HANKE	18
Kylli-kyselyssä selvitettiin vantaalaisten suhdetta kulttuuriympäristöön	18
Kulttuuriympäristölinjaukset ja yleiskaava 2020	21
Linjaustyö	23
Tapahtumat ja yhteistyö	23
Kulttuuriympäristökasvatuksen mobiilipeli	30
Näyttely Vantaan kaupunginmuseoon	31
VANTAAN KULTTUURIYMPÄRISTÖT	32
Vantaan esihistoria	33
Vantaan keskiaika ja kylien muodostuminen	33
1600-1800-lukujen kartanokulttuuri ja teollistumisen alkua	36
Vantaan kaupungistuminen	37
1980-90-luvulta nykypäivää	38
Vantaan nykyhetki ja tulevaisuus	40
KULTTUURIYMPÄRISTÖLINJAUKSET	41
Vantaalaiset kulttuuriympäristöt ovat rakkaita ja rikkaita	42
Kulttuuriympäristölinjausten toimenpidelistaus	44
Seuranta ja raportointi	51
Liite 1: Asemakaavasuojellut kohteet Vantaalla	52
Liite 2: Inventointikohteet Vantaalla	54
Liite 3: Muinaisjäännökset Vantaalla	60

Projektikoordinaattori

Maiju Hautamäki, kaupunginmuseo

Ohjausryhmä

Heidi Burjam, kuntatekniikan keskus

Virva Kela-Piironen, perusopetus

Tina Kristiansson, ympäristökeskus

Andreas Koivisto, kaupunginmuseo

Hanna Kukkonen, nuoriso- ja aikuiskoulutus

Laura Muukka, kaupunkisuunnittelu

Susanna Paavola, kaupunginmuseo

Marjo Poutanen, kulttuuripalvelut

Tiina Riihimäki, tilakeskus

Anne Silanto, kaupunginmuseo

Kimmo Viljamaa (Maarit Enberg), elinkeinopalvelut

KÄSITTEET

Kulttuuriympäristö = ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksen ilmentymä, joka sisältää rakennusperintökohteet, kulttuuri- maiseman ja muinaisjäännökset. Arvokasta kulttuuriympäristöä tulee vaalia ja hoitaa erilaisten lakien nojalla.

Rakennusperintö = ihmisen maankäytön ja rakentamisen historia, joka sisältää yhdyskuntarakenteen, rakennukset ja rakenteet sisä- ja ulkotiloineen, pihat ja puistot.

Kulttuurimaisema = ihmisen toiminta ja ratkaisut, jotka muodostavat kokonaisuuden yhdessä luonnonilmiöiden (jääkauden, kallioperän...) kanssa. Kulttuurimaisemalla ei viitata pelkästään maaseudun maisemiin, vaan myös kaupunki- ja kylämaisemiin, jolloin voidaan puhua kaupunki- tai kyläkuvasta.

Muinaisjäännös = esihistoriallisen ihmisen asumisesta ja elämisestä jälkeen maahan jäänyt lähdeaineisto. Kulttuuri- maisemassa muinaisjäännökset muodostavat vanhimman ajoitettavan elementin ja siten lähtökohdan maiseman eri osa-alueita tarkasteltaessa.

Arvo, arvokas, arvottaminen = käsitteellinen merkityksellisyiden hierarkia. Tässä yhteydessä rakennuksille tai ympäristöille annettuja painotuksia erilaisten kriteeristöjen avulla.

Linjaus = toiminnan suunta ja periaatteet.

Piirroksen pohjana Heikki Hangan, Raine Koskimaan ja Helena Lonkilan kaavio ”Cultural environment, human factor” artikkelissa *Digital Humanities in the Cultural Environment*.

ESIPUHE

On ollut ainutlaatuinen kokemus työskennellä viime vuodet Vantaan kulttuuriympäristölinjaukset -hankkeessa projektikoordinaattorina, Vantaan omana ”Kylli-tätinä”. On ollut helppoa kokea työni merkitykselliseksi, sillä kyseessä on aivan uniikki tapa tehdä kulttuuriympäristötyötä. Hankkeen keskiössä ovat olleet kymmenet osallistavat tapahtumat ja osaprojektit, joita olen saanut tehdä ja toteuttaa yhdessä kaupungin työntekijöiden ja asukkaiden kanssa. Kohtaamiset ja keskustelut näkyvät sekä linjauksissa että vielä enemmän niistä kertovassa näyttelyssä, joka avautuu Vantaan kaupunginmuseoon syksyllä 2020.

Vantaa kasvaa, kehittyä ja kaupungistuu parhaillaan monella alueella. Linjaukset antavat erinomaiset suuntaviivat monikerroksisen, mielenkiintoisen, viihtyisän, turvallisen ja omaksi koettavan kaupunkirakenteen luomiselle. Oli ilo huomata, että kaupungista löytyy valtavasti tahtotilaa vantaalaisen historian ja sen erityispiirteiden esiin tuomiseen. Hiljalleen, ja toivottavasti myös linjaustyön avulla, tietoisuus vantaalaisen kulttuuriympäristön moninaisuudesta ja rikkaudesta leviää. Polveilevat ja välillä tunteikkaatkin keskustelut kertovat siitä, että kulttuuriympäristö merkitsee paljon ja kiinnostaa laajasti, vaikka monelle kulttuuriympäristö on vain yksi kymmenistä huomioonotettavista seikoista tai työtehtävistä.

Linjausten tekeminen on osunut ajankohtaan, jossa koko kaupungin organisaatiota on järjestelty uudelleen Uusi Vantaa -muutoksen yhteydessä. Onkin jännittävää nähdä, millaisia uusia yhteistyön mahdollisuuksia uusi organisaatorakenne tuo tullessaan ja toisaalta, mitkä ovat sen haasteet. Myös valtakunnallisesti kulttuuriympäristön viranomaistyö on muutosten edessä: museolaki sekä maankäyttö- ja rakennuslaki uudistuvat 2020, jonka lisäksi muinaismuistolain uudistus ja maakuntauudistus siintävät vielä tulevaisuudessa.

Linjausten taustalla ovat vaikuttaneet kaupungin Elinvoima- ja vetovoima-ohjelma (2019), resurssiviisauden tiekartta (2018) sekä Uudenmaan kulttuuriympäristöstrategia (2018). Kaikissa näissä ohjelmissa on kaupunkiympäristöön liittyviä arvoja ja ajatuksia. Lisäksi kulttuuriympäristöohjelmia on valmisteltu yhtäaikaaisesti sekä Espoossa että Jyväskylässä, mikä on inspiroinut työntekoa. Valtakunnallisen Arkkitehtuuripoliittisen ohjelman uudistaminen on aloitettu toukokuussa 2019, joten tässäkin mielessä Vantaa ratsastaa kulttuuriympäristöasioiden aallon harjalla.

Kiitos kaikille hankkeen mahdollistajille. Ilman rahoittajia, Vantaan kaupungin sivistystoimea, maankäytön toimialaa sekä Museovirastoa, tätä hanketta ei olisi saatu toteutettua. Suuren kiitoksen ansaitsee myös hankkeen ohjausryhmä, joka on aktiivisesti edistänyt linjaustyön etenemistä, kukin omassa organisaatiossaan. Lämmin kiitos erityisesti Vantaan kaupunginmuseon rakennustutkijoille Susanna Paavolalle ja Anne Silannolle sekä arkeologi Andreas Koivistolle kaikesta arkisesta tsemppaamisesta ja kuuntelemisesta sekä kaupunginmuseon päällikölle Marjo Poutaselle luottamuksesta tehtävään. Koko Vantaan kaupunginmuseon henkilökunta on varmistanut, ettei työn teko ole ollut ikinä yksinäistä ja että haasteellisiin tilanteisiin on aina saanut kahvipöydästä apua. Sydämeni sykähtää myös kaikille yhteistyökumppaneille kaupungin sisällä ja eri yhdistyksissä – teette jokainen uskomattoman ahkeraa ja korvaamatonta työtä vantaalaisten kulttuuriympäristöjen eteen! Erityisesti Vantaa-Seuran kanssa toteutettu yhteistyö tapahtumissa ja linjausten asukasedustajina on ollut ensiarvoisen tärkeää hankkeen onnistumiselle.

Vantaalla 21.11.2019

Maiju Hautamäki, projektikoordinaattori

JOHDANTO

Kulttuuriympäristö tarkoittaa ihmisen muovaamaa ympäristöä, jonka ominaispiirteet ilmentävät kulttuurin vaiheita sekä ihmisen ja luonnon vuorovaikutusta. Siihen kuuluvat kulttuurimaisema, rakennettu kulttuuriympäristö, muinaisjäännökset ja perinnebiotoopit. Kulttuuriympäristö kertoo menneiden sukupolvien elämästä. Jokainen sukupolvi tulkitsee sen sisältämiä viestejä sekä jättää siihen omat jälkensä. Vaikka maiseman muutos on välttämätöntä, on jokaisen sukupolven velvollisuutena myös säilyttää aikaisempia kerrostumia, jotta ne ovat seuraavienkin sukupolvien koettavissa.

Kulttuuriympäristön vaaliminen on ollut yksi yleiskaavoituksen keskeisistä tavoitteista Vantaalla jo 1960-luvulta lähtien. Vaaliminen on perustunut paikallisiin, maakunnallisiin ja valtakunnallisiin selvityksiin, tutkimuksiin ja inventointeihin:

- Muinaisjäännösinventointi 1963
- Rakennuskulttuuri Vantaalla -inventointi 1983
- Vantaan kulttuurimaiseman ja rakennetun ympäristön suojeltavat ympäristökokonaisuudet 1992
- Valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden inventointi 1995, päivitetty Uudellamaalla 2013
- Valtakunnallisesti arvokkaiden rakennettujen ympäristöjen (RKY) inventointi 2009
- Uudenmaan maakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt, Missä maat on mainioimmat 2012
- Vantaan esihistoriallisten muinaisjäännösten inventointi 2000
- Vantaan modernin rakennusperinnön inventointi 2002, päivitetty 2019
- Vantaan historiallisten kyläonttien inventointi 2005
- Vantaan kulttuurimaisemaselvitys 2005
- Vantaan moderni teollinen rakennusperintö 2006, päivitetty 2019

- Vantaan arkkitehtuuripoliittinen ohjelma 2015
- Vantaan historiallisten teiden inventointi 2007, päivitetty 2018
- Vantaan vanhan rakennuskannan VAARI-inventointi 2018

Myös kulttuuriympäristölinjaukset tähtäävät kulttuuriympäristön vaalimiseen, mutta myös sen esiin tuomiseen ja yhteisten päämäärien asettamiseen. Vantaan kulttuuriympäristölinjaukset ovat vuonna 2015 julkaistun Arkkitehtuuriohjelman kärkihanke. Ne ovat myös yksi osa Vantaan uuden yleiskaavan (2020) selvityksiä. Vantaan kulttuuriympäristölinjaukset eli Kyli-hanke käynnistettiin vuonna 2018 Museoviraston innovatiivisten hankkeiden avustuksella, ja sitä jatkettiin Vantaan maankäytön, sivistystoimen ja kaupunginmuseon yhteisrahoituksella.

Rahoituksen avulla hankkeessa työskenteli kokoaikaisesti projektikoordinaattori Maiju Hautamäki (FM taidehistoria, kulttuuriympäristön tutkimus). Hankkeen ohjausryhmässä toimivat edustajat elinkeinopalveluista, kaupunginmuseosta, kaupunkisuunnittelusta, kuntatekniikan keskuskeskusta, nuoriso- ja aikuiskoulutuksesta, perusopetuksesta ja ympäristökeskuksesta. Ohjausryhmässä käsiteltiin linjausten etenemistä kahdesta kolmeen kertaan kunkin vuoden aikana, mutta mukana oli myös lähes 20 kaupungin yksikköä neljältä eli tulosalueelta sekä asukasedustajia Vantaa-Seurasta. Linjaukset hyväksyttiin ohjausryhmän kokouksessa 25.11.2019 ja kaupunginvaltuustossa xx.xx.2020.

Varsinaisen linjaustyön lisäksi hankkeen aikana järjestettiin 57 tapahtumaa, joissa muun muassa jaettiin tietoa, annettiin vaikuttamismahdollisuuksia ja kerättiin muistoja. Hanke tavoitti yhteensä, 94 virkamiestä, 2686 vantaalaista ja 50 yhteistyökumppania. Hanke jatkuu vielä linjausten julkaisunkin jälkeen vuonna 2020 toimenpiteiden käynnistämällä ja linjausten jalkauttamisella projektikoordinaattorin johdolla. Linjauksia seurataan 2024 saakka.

Tämän julkaisun ensimmäisissä luvuissa esitellään vantaalaiset kulttuuriympäristötoimijat, lainsäädännön luomat puitteet kulttuuriympäristön suojelulle sekä vantaalaisen kulttuuriympäristön erityispiirteet muinaisuudesta nykypäivään. Julkaisussa esitellään myös hankkeen aikana toteutetut projektit, joita voidaan toistaa ja tarvittaessa laajentaa myös myöhemmin. Julkaisun tärkein sisältö, linjaukset toimenpiteineen, löytyvät dokumentin lopusta. Hankkeen tärkein päämäärä, visio Vantaan kulttuuriympäristöistä rakkaana ja rikkaana, voi toteutua jo lähitulevaisuudessa nyt tehtyjen valintojen ja tekojen ansiosta.

Ohjausryhmäläisiä ja projektikoordinaattori vuoden 2019 viimeisessä kokouksessa kaupunginmuseolla. Kuvassa Andreas Koivisto, Laura Muukka, Marjo Poutanen, Maiju Hautamäki, Anne Silanto, Susanna Paavola, Maarit Enberg ja Virva Kela-Piironen. Kuva: Antti Yrjönen / Vantaan kaupunginmuseo.

2015

Vantaan arkkitehtuuri-ohjelman kärkihanke:
”Laadimme Vantaalle kulttuuriympäristö-ohjelman...”

2018

Vantaan kulttuuriympäristölinjausten teko alkaa

- Palkataan projektikoordinaattori
- Nimetään ohjausryhmä
- Toteutetaan osallistavia projekteja

2019

Tammi-huhtikuu

Kymmeniä lähtökeskusteluja, kartoitusta

17.4. Ohjausryhmän kokous

Muutokset kokouksen perusteella

Huhtikuu-syyskuu

Luonnoksen esittely johtoryhmissä

13.9. Ohjausryhmän kokous

Muutokset kokouksen perusteella

Syyskuu-lokakuu

Keskusteluja, tarkennuksia, hiomista

1.11. Suuri yhteiskeskustelu ja -kuulemistilaisuus

Viimeiset keskustelut ja muutokset

25.11. Ohjausryhmän kokous

Ohjelma hyväksyttiin.

2020

Toimenpiteiden käynnistäminen projektikoordinaattorin avulla.

2024

**Hankkeen päätös, raportointi kaupungin-
hallitukselle.**

KULTTUURIYMPÄRISTÖN SUOJELEMINEN

Kulttuuriympäristössä ilmentyy ihmisen ja luonnon vuorovaikutus eri aikoina. Kulttuuriympäristöä voidaan lukea viestinä menneisyydestä, jos sen arvot ovat säilyneet ja jos ymmärryksemme ympäristöstä on riittävä. Kaupungin fyysinen olemus on aina jatkuvassa muutoksessa, eikä kaikkea voida tai ole edes järkevää suojella tai säilyttää. Siksi on olennaista, että suojelukohteiden valinnassa käytetään tiettyjä, määriteltyjä kriteereitä sekä tutkimuksiin perustuvaa tietoa. Arvojen säilyttämistä on edellytetty ja säilyttämisen kriteereitä on lueteltu eri laeissa. Suojelun käytännön toteutus on monivaiheinen ja useita eri toimijoita koskettava prosessi.

Vantaa on etenkin uuden yleiskaavan myötä tiivistymässä, joka yhtäältä suojaa tiettyjä kohteita, mutta toisaalta aiheuttaa paineita muun muassa nykyisille kaupunkikeskustoissa sijaitseville kulttuuriympäristökohteille. Laissa on määritelty, että olemassa oleva ympäristö ja suojelukohteet tulee ottaa huomioon suunnittelun lähtökohtana. Tässä luvussa tutustutaan siihen, miksi suojelu on tärkeää, millaisia erilaisia suojelun keinoja on ja kuka tai ketkä suojelua Vantaalla toteuttavat.

Miksi suojella?

Kulttuuriympäristön monikerroksisuutta on suojeltava, sillä se on yksi tärkeimmistä identiteetin rakentajista. Sen avulla ihminen pystyy hahmottamaan itsensä ja toimintansa ympäristössä osana historiallista jatkumoa. Tämä luo kuulumisen ja kiinnittymisen tunnetta paikkaa kohtaan. Vaikka ihmisen juuret eivät olisikaan Vantaalla, voivat kulttuuriympäristön ominaisuudet ja historian tunnistaminen auttaa ”kotoutumisessa”.

Usein ajatellaan, että rakennuksen ikä on ainut suojeluarvo. Esimerkiksi laissa rakennusperinnön suojelemisesta arvioidaan montaa muutakin

asiaa: harvinaisuutta, tyypillisyyttä, edustavuutta, alkuperäisyyttä, historiallista todistusvoimaisuutta ja historiallista kerroksisuutta. Kulttuuriympäristön suojelupäätökset perustuvat aina tutkimuksiin ja valtakunnallisiin arviointikriteereihin. Kulttuuriympäristön suojelukysymykset eivät ole koskaan mustavalkoisia ja usein monet muut kaupunkien suunnitteluun vaikuttavat tekijät, visiot ja tavoitteet ovat ristiriidassa keskenään. Onnistuneessa kaupunkisuunnittelussa onnistutaan näiden yhteensovittamisessa.

Suomalaisessa kaupunkisuunnittelussa eletään nyt monin tavoin samankaltaista aikaa kuin 1960- ja 1970-luvuilla. Tuolloin kaupungistuminen, uudet arkkitehtuuri-ihanteet ja kasvuoptimismi johtivat monissa kaupungeissa puutalokeskustojen ja jugendtalojenkin purkamiseen tehokkaiden asuin- ja kaupparakennusten tieltä. Vantaalla purkuilmiöllä ei kuitenkaan ollut yhtä merkittävää vaikutusta, sillä kaupunki rakennettiin pääsääntöisesti metsien ja peltojen päälle. Sen sijaan nyt nämä ensimmäiset kaupungistumisesta kertovat rakennukset ovat purku-uhan alla, sillä korjaustarpeiden lisäksi suunnitteluihanteet ja käyttövaatimukset ovat muuttuneet merkittävästi 1970-luvun jälkeen.

Sosiaalisessa mediassa käydään paljon keskustelua rakennussuojelusta ja mielipiteitä on varmasti yhtä paljon kuin niiden esittäjiäkin. Keskustelussa vilahtaa tasaisin väliajoin väite siitä, että museot haluavat suojella ”kaiken”. Marraskuuhun 2019 mennessä Vantaan kaupunginmuseo oli kuluvan vuoden aikana lausunut tai kommentoinut yhteensä 41 purkuluvasta tai rakennusperintöasiasta. Museo arvioi, että 37 kohteessa kulttuurihistorialliset arvot eivät riittäneet kohteen esittämiseksi suojeltavaksi tai että korjaus- ja muutostoimenpiteet saatiin tehdä.* Niin ikään Vantaan kaupungin rakennusvalvontaan tuli vuonna 2019 yhteensä 88 purkulupahakemusta, joista 85 myönnettiin purkulupa.

* tilanne marraskuussa 2019

Piirros oikealla: Kulttuuriympäristön suojeluun liittyvä keskustelu herättää tunteita puolesta ja vastaan. Keskusteluja käydään esimerkiksi sosiaalisessa mediassa.

Mikko Myrtiläinen Nää vanhat rakennukset ei kyllä kiinnosta ketään. Ja sit ne on vielä niin rumia, että ihan hävettää.

Vilma Vantaalainen Siis jos nää ois jostain 1500-luvulta niin mä ymmärtäisin. Mut nää jotkut seitkytluvun rakennukset on kyllä ihan turhia.

Kai Korsolainen Kuka näitä oikeesti halua suojella? Sanonpa vaan, että kaikki talonhalajat ja museoväki voi itse ostaa nää kiinteistöt itselleen ylläpidettäväksi, ettei veronmaksajien tarvii rahottaa tätä ihmeen korjauspuuhastelua.

Pertti Peltö Mä en ainakaan jää kaipaamaan tota rumilusta. Eikä varmaan kukaan muukaan.

Kylli Koivukylä Aina vaan tiivistetään ja kivutaan korkeemmalle. Tätä kasvutrendi uhkaa ihan koko Vantaata ja se on pelottavaa.

Kalle Kivistö Miksei Museovirasto anna purkaa tätä?! Eikö ne ymmärrä, että tätä rakennus on tullu nähny parhaat päivänsä jo ainakin 10 vuotta sitten...

Jaakko Joki Suunnittelijat on välinpitämättömiä, eivätkä ymmärrä alueiden luonnetta ja historiaa. Kaikki muutetaan ihan tuntemattomaksi, pellot ja lähimetsät hävitetään.

Alma Aviapolis Vanhat rakennukset on kauniita. Nykyään tehään vaan sieluttomia torneja.

Hilla Hakuni Tätä on mulle tosi tärkeä paikka ja siihen liittyy ihan hurjasti muistoja <3 Täällä mä kävin ottaan ekan permanentin ja ostin mun elämäni ekan vinyylin.

Tiia Tikkuri Ongelma on, ettei kohteista pidetä huolta. Näissä ei pitäisi aina miettiä rahaa. Ihmiset ei tajua, että näitä ei saa tuhoamisen jälkeen koskaan takasin.

Miten kulttuuriympäristöä suojellaan?

Kulttuuriympäristön keskeisin juridinen väline on kaavoitus, jota tehdään asemakaava-, yleiskaava- ja maakuntakaavatasoilla. Kaavoihin tehdään suojelumääräyksiä ja -merkintöjä, jos se katsotaan tarpeelliseksi. Rakennuksia ja kulttuurimaisemia suojellaan useimmiten maankäyttö- ja rakennuslain nojalla ja muinaisjäännöksiä muinaismuistolain nojalla, mutta myös muita lakeja noudatetaan kohteen mukaan. Suojeluperusteena ovat esimerkiksi kulttuurihistorialliset, kaupunkikuvalliset tai maisemalliset arvot.

Vantaalla rakennussuojelu on toteutettu pääasiassa asemakaavoituksen keinoin. Vantaalla on 257 asemakaavalla suojeltua rakennusperintökohdetta, kaksi asetuksella valtion omistamista rakennuksista (480/1985) suojeltua kohdetta, yksi kirkkolailla (1954/1993) suojeltu kohde, sekä yhdeksän valtakunnallisesti arvokasta rakennettua kulttuuriympäristöä. Maakunnallisesti arvokkaita kulttuuriympäristöjä on yhdeksän ja valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita yksi. Muinaismuistolailla suojeltuja kohteita on 252. Muinaismuistolakia voidaan soveltaa rakennusten suojeluun kiinteiksi muinaismuistoiksi luokiteltavien rakenteiden osalta.

Lakien lisäksi kulttuuriympäristöä suojellaan huolehtimalla kiinteistön rakennusten huollosta, ylläpidosta ja kunnostuksesta, joista ovat vastuussa sekä kaupunki että asukkaat. Suojelukohteiden vaalimisessa on tärkeää kohdetta kunnioittava korjaussuunnittelu sekä kunnan päättäjien tahtotila kulttuuriympäristön säilyttämiseen. Rakennusten pitäminen aktiivisessa käytössä on yksi parhaista suojelukeinoista. Rakennusten säilymiseen voi vaikuttaa myös osallistumalla kaavoitukseen esimerkiksi asukastilaisuuksissa tai kyseilyissä, olemalla mukana yhdistystoiminnassa, tapahtumissa ja talkoissa tai vaikka vain keskustelemalla ja lisäämällä omaa tai muiden tietoisuutta aiheesta. Suojelun keinot ovat siis moninaiset ja kaikilla vantaalaisilla on mahdollisuuksia vaikuttaa kulttuuriympäristöönsä.

Alla olevaan taulukkoon on koottu vantaalaiset kulttuuriympäristökohteet:

Suojelutapa	Montako suojelukohdetta?	Mitkä?
Inventoidut R1 -rakennukset*	201	Liitteenä
Inventoidut R2 -rakennukset*	723	Liitteenä
Asemakaavasuojellut kohteet	257	Liitteenä
Lailla rakennusperinnön suojelusta suojellut kohteet	0	
Maakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt	9	Hanabölen kylämaisema Havukosken asuntoalue Helsingin pitäjän kirkonkylä I Maailmansodan linnoitteet (Länsimäki ja Maratonpuisto) Kaivoksen asuntoalue Korson rautatieasema Simonmetsän kerrostaloalue Sotungin kylämaisema ja Håkansbölen kartano Tikkurilan kulttuurimaisema
Asetus valtion omistamista rakennuksista	2	Königstedtin kartano Jokiniemen koelaitos
Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet	1	Vantaanjokilaakso
Valtakunnallisesti arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt	9	Backas – Elannon suurtila Helsingin pitäjän kirkonkylä Jokiniemen koelaitos Korson rautatieasema Pääkaupunkiseudun ensimmäisen maailmansodan linnoitteet Sotungin kylä ja Håkansböle Suuri Rantatie Tikkurilan rautatieasema
Kirkkolaki	1	Pyhän Laurin kirkko
Muinaismuistolaki	252	Liitteenä
*Inventointikohteita ei ole suojeltu, mutta ne on todettu paikallisesti arvokkaiksi kohteiksi.		

Miten minä voin vaikuttaa kulttuuriympäristööni?

Kaavoitukseen osallistuminen on yksi tärkeimmistä tavoista vaikuttaa kulttuuriympäristöön. Siksi Vantaan kulttuuriympäristölinjaukset -hanke oli mukana esimerkiksi yleiskaavaluonnoksen yleisötilaisuuksissa, joissa asukkaat pääsivät keskustelemaan kaavan vaikutuksista, huolistaan tai siitä, mihin olivat yleiskaavaluonnoksessa tyytyväisiä. Toisenlaista lähestymistapaa kulttuuriympäristöön vaikuttamiseen ja sen suojeluun tuotiin esiin yrityksille ja yhdistyksille kohdennetulla Yritykset ja ympäristöt -seminaarilla. Tilaisuudessa heräteltiin ajatuksia, jaettiin kokemuksia ja kannustettiin yritys- ja yhdistystoimijoita jatkamaan ahkeraa työtään kulttuuriympäristöjen hyväksi.

Yleiskaavan asukastilaisuus Myyrmäessä keväällä 2019. Kuva: Antti Yrjönen / Vantaan kaupunginmuseo.

Yleiskaavaluonnoksen yleisötilaisuudet

Vantaan yleiskaavan valmistelussa pidettiin luonnosvaiheessa yhdeksän yleiskaavan yleisötilaisuutta eri puolilla Vantaata. Kaava-aineistoon oli mahdollisuus tutustua ennakoon netissä taikka vapaamuotoisessa tilaisuudessa tuntia ennen varsinaista kaavaesittelyä. Esittelyssään yleiskaava-

päällikkö kertoi kullekin alueille kohdistuvista muutoksista sekä yleisesti suunnitelmista. Tämän jälkeen yleisö jakaantui pöytiin keskustelemaan itseään kiinnostaneista teemoista, jotka olivat virkistys, luonto ja kulttuuriympäristö, liikenne sekä asuminen, työpaikat ja palvelut. Pöydissä keskustelua koordinoivat Akordi Oy:n fasilitaattorit ja paikalla olivat myös kuntalaispalveluiden osallisuuskoordinaattorit.

Paikan päällä pystyi myös jättämään mielipiteensä kaavaluonnokseen. Tilaisuuksia oli myös englanniksi ja ruotsiksi. Myyrmäen tilaisuus striimattiin Vantaa-kanavalle kaikkien saavutettavaksi. Yhteensä yleiskaavaluonnokseen jätettiin mielipiteitä huimat 734 kappaletta. Kylli-hanke oli paikalla kolmessa yleiskaavan yleisötilaisuudessa.

Vaikka kaupunkisuunnittelusta keskusteleminen on tärkeää ja hyvää vaikuttamista, niin kirjallisen mielipiteen jättäminen on ainut tapa, millä oikeasti voi vaikuttaa päätöksentekoon.

Yritykset ja ympäristöt -seminaari

Osana Euroopan kulttuuriympäristöpäivien ohjelmaa järjestettiin erityinen yrittäjille ja yhdistystoimijoille suunnattu seminaari yhdessä Vantaan elinkeinopalveluiden kanssa. Seminaarissa kuultiin kokeneiden yrittäjien ja yhdistystoimijoiden puheenvuoroja kulttuuriympäristöistä toiminnan tiloina, tarinoista bisneksen rakennusaineena sekä historiasta brändinä. Toimijat kertoivat, miten he käyttävät suojeltuja tai merkittäviksi arvotettuja tilojaan, mikä niissä on erityistä ja miksi juuri näissä tiloissa toimiminen on heille tärkeää. He kertoivat myös kohtaamistaan haasteista. Tilaisuudessa tuotiin esiin yritysten ja yhdistystoimijoiden rooli kulttuuriympäristöstä huolehtijoina. Tilojen käyttäminen on niiden parasta suojelua, sillä se pitää kohteet hyvässä kunnossa ja elävinä. Kulttuuriympäristötyötä voi tehdä paljon tiedostamattaankin, mikä tuo esiin sen, että kaikki voivat ihan oikeasti vaikuttaa kulttuuriympäristöönsä.

Yritykset ja ympäristöt -seminaari Vernissalla syksyllä 2019. Kuva: Antti Yrjönen / Vantaan kaupunginmuseo.

Maankäyttö- ja rakennuslaki

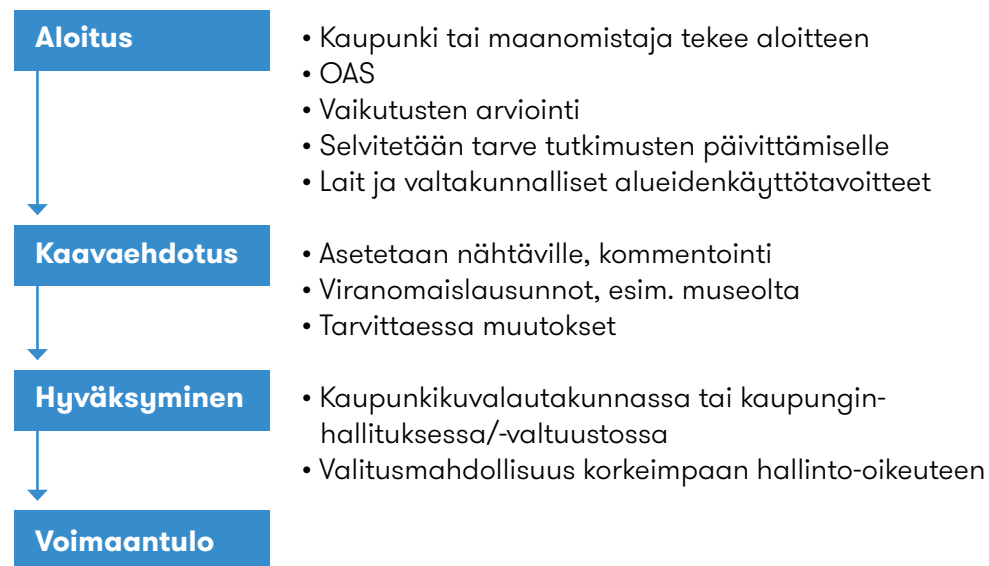
Maankäyttö- ja rakennuslaki on rakennussuojelun ensisijainen keino. Maankäyttö- ja rakennuslain mukainen suojelu toteutuu asema-, yleis- ja maakuntakaavoituksen kautta. Kaavoituksella voidaan suojella kulttuurimaisemia, kaupunkikuva, julkisia sisätiloja sekä laajempia alueita kansallisina kaupunkipuistoina. Laajat suojeltavat aluekokonaisuudet esitetään yleiskaavassa. Yksittäisten kohteiden suojelutarve ja -edellytykset selvitetään tarkemmassa suunnittelussa eli asemakaavassa.

Aloitteen asemakaavaprosessin käynnistämiseksi voi tehdä joko kunta tai maanomistaja. antaalla prosessi aloitetaan kulttuuriympäristöviranomaisen ennakoneuvotteluilla, jonka jälkeen alkaa osallistumis- ja arviointisuunnitelman (OAS) tekeminen. OAS-vaiheessa Vantaan kaupunginmuseo arvioi kaavan välillisiä ja välittömiä vaikutuksia kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön ja rakennettuun ympäristöön. Samalla selvitetään tarve esimerkiksi inventointien päivittämiseksi ja arkeologisille tai muille vaadittaville tutkimuksille. Suojelutarve pyritään määrittelemään selvitysten val-

mistuttua, mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Valmiiseen OAS:aan voi tutustua Vantaalla joko kaupungintalolla tai netissä. Asukkailta kerätään kirjallisia ja suullisia mielipiteitä suunnitelmaan esimerkiksi yleisötilaisuuksissa ja kyselylomakkeilla.

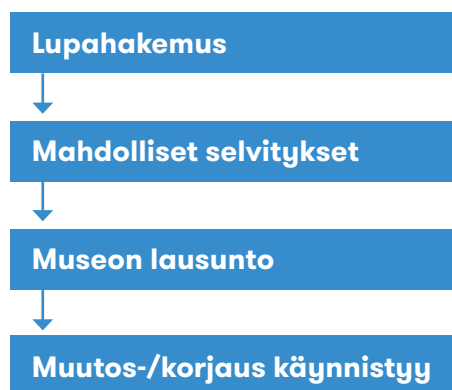
Osallistumis- ja arviointisuunnitelman sekä siihen jätettyjen mielipiteiden ja muun tutkimusaineiston pohjalta valmistellaan kaavaluonnos tai suoraan kaavaehdotus. Se asetetaan nähtäville ja siitä pyydetään lain edellyttämät muistutukset ja muut tarvittavat asiantuntijalausunnat. Tarvittaessa kaavaehdotusta muutetaan nähtävillä olon sekä lausuntojen ja muistutustenannon jälkeen. Lopullisen kaavan ja muun muassa siinä annetut suojelupäätöksen vahvistaa kaupunkisuunnittelulautakunta tai kaupungin esityksen mukaisesti kaupunginvaltuusto riippuen kaavan merkittävydestä. Hyväksymispäätökseen tyytymätön voi valittaa kaavasta hallinto-oikeuteen ja edelleen korkeimpaan oikeuteen. Jos hyväksymispäätöksestä ei valiteta, tulee kaava voimaan erillisellä kuulutuksella.

Kaavaprosessin eteneminen:

Kaavoituksen lisäksi asemakaavassa suojeltuja kohteita suojellaan myös rakentamis- ja korjaustoimenpiteiden yhteydessä. Näissä kohteissa muutos- ja korjaustoimenpiteille tulee ensin hankkia tarvittavat luvat. Ennen rakennusluvan myöntämistä kaupunginmuseolta pyydetään lausunto, jossa museon on mahdollista tuoda esiin kohteen ajantasaisia suojelutavoitteita ja punnita suunniteltujen muutostöiden vaikutusta rakennuksen ominaispiirteisiin. Tässä vaiheessa museo voi suositella rakennushistoria- ja/tai korjattavuusselvityksen teettämistä kohteesta. Selvitykset toimivat apuna määriteltäessä esimerkiksi korjauksissa käytettäviä perinteisiä menetelmiä tai alkuperäisten värisävyjen palauttamista. Museovirasto on laatinut korjauskortiston, josta ilmenee restauroinnin yleiset periaatteet. Suunnittelun ja korjauksen aikana tulee noudattaa kaavassa annettuja suojelumääräyksiä.

Muutos- ja korjausprosessin eteneminen:

Lokakuussa 2019 Vantaan asemakaavoissa oli yhteensä 257 asemakaavalla suojeltua kohdetta, jotka on luetteloitu tämän julkaisun liitteissä. Uudelleen maakuntakaavassa Vantaan alueella on yhdeksän vantaalaista, valtakunnallisesti tai maakunnallisesti merkittävää maankäyttö- ja rakennuslailla suojeltua kohdetta. Lisäksi Vantaalla on inventointitiedon mukaan 667 arvokkaaksi rakennusperinnöksi määriteltyä kohdetta, joiden osalta suojelukysymys tulee ratkaistavaksi vasta, kun aluetta seuraavan kerran kaavoitetaan.

* tilanne marraskuussa 2019

Laki rakennusperinnön suojelemisesta

Lailla rakennusperinnön suojelemisesta (498/2010) suojellaan usein valtakunnallisesti, maakunnallisesti tai paikallisesti merkittävät taajamakohteet asemakaava-alueen ulkopuolella. Poikkeustapauksissa lakia sovelletaan myös kaava-alueilla, mikäli kohteella on huomattavaa valtakunnallista arvoa tai mikäli sen suojeleminen kaavalla ei jostain syystä muuten onnistu.

Rakennusperintölailla (LaRS) toteutunut suojelu on usein kaavasuojelua kokonaisvaltaisempaa. Tällä erityislailla voidaan suojella muun muassa sisätiloja kattavammin kuin asemakaavalla. Suojelu voi koskea rakennuksia, rakennelmia, rakennusryhmiä tai rakennettuja alueita, joilla on merkitystä rakennushistorian, -taiteen, -tekniikan, erityisten ympäristöarvojen tai rakennuksen käytön tai siihen liittyvien tapahtumien kannalta. Suojelu voi koskea myös rakennuksen osaa tai muuta rakentamalla tai istuttamalla muodostettua aluetta. Vantaalla ei marraskuussa 2019 ole LaRS-suojeltuja kohteita.

Muinaismuistolaki

Muinaismuistolaissa määritellään, että kiinteät muinaisjäännökset ovat rauhoitettuja muistoina Suomen aikaisemmasta asetuksesta ja historiasta. Kiinteiden muinaisjäännösten rauhoitusta valvoo Museovirasto. Kiinteitä muinaisjäännöksiä ovat lain mukaan:

1. maa- ja kivikummut, röykkiöt, kivikehät ja muut kiveykset ja kivilatomukset, jotka ovat ihmisten muinoin tekemiä;
2. pakanuuden aikaiset haudat ja kalmistot, myös sellaiset, joista maan pinnalla ei ole merkkejä;
3. kivet ja kalliopinnat, joissa on muinaisilta ajoilta kirjoituksia, kuvia tai muita piirroksia tahi maalauksia, hiomauria tai muita hionnan tahi hakkuun jälkiä taikka uhrikuoppia;

4. uhrilähteet, uhripuut, uhrikivet ja muut palvontapaikat sekä muinaiset kärkepäpaikat;
5. muinaisilta ajoilta peräisin olevat asumusten jäännökset sekä asuin- ja työpaikat, niin myös muodostumat, jotka ovat syntyneet sellaisten asumusten tai paikkojen käyttämisestä;
6. muinaisaikaiset hylätyt linnat, linnamäet, linnoitukset, linnakkeet, vallit ja vallihaudat sekä niiden jäännökset, kirkkojen, kappelien, luostarien ja muiden huomattavien rakennusten rauniot sekä muinaiset hautapaikat, jotka eivät ole seurakunnan hoidossa olevalla hautausmaalla;
7. kivet, ristit ja patsaat, jotka muinoin on pystytetty jonkun henkilön tai tapahtuman muistoksi tai uskomuksellisessa tarkoituksessa, samoin kuin muut sellaiset muistomerkit;
8. muinaisten huomattavien kulkuteiden, tienviittojen ja siltojen sekä varriotuli- ja muiden sellaisten laitteiden jäännökset; sekä
9. kiinteät luonnonesineet, joihin liittyy vanhoja tapoja, tarinoita tai huomattavia historiallisia muistoja.

Irtainten muinaisesineiden osalta laissa säädetään, että vähintään sata vuotta vanhaksi oletettavan rahan, aseiden, työkalun, koristeen, astian, kulkuvälineen tai muun sellaisen esineen, jonka omistajaa ei tiedetä, löytäjän on toimitettava sellaisenaan Museovirastoon, jolla on oikeus lunastaa esine korvausta vastaan. Merestä tai vesistöistä löydetty laivan tai muun aluksen hylky, joka voidaan olettaa vähintään sata vuotta vanhaksi, tai sellaisen hyllyn osa, on rauhoitettu. Vantaalla on yhteensä 252 kohdetta Museoviraston muinaisjäännösrekisterissä. Kohteet on luetteloitu tämän julkaisun liitteessä.

Muut suojelukohteet Vantaalla

Maankäyttö- ja rakennuslain, rakennussuojelulain sekä muinaismuistolain lisäksi on useita muitakin lakeja sekä eri tasoisia sopimuksia ja selvityksiä, jotka koskevat myös vantaalaista kulttuuriympäristöä. Esimerkiksi Vantaalla on kohteita, jotka on suojeltu **asetuksella valtion omistamista rakennuksista (480/1985)**. Nimensä mukaisesti lailla on suojeltu valtion omaan käyttöönsä rakentamia tai hankkimia rakennusperintökohteita. Vantaalla on tällä asetuksella suojeltu sekä Köningstedtin kartano että Jokiniemen valtionalue. Vanhimmilta osiltaan 1400-luvulla rakennettu Pyhän Laurin kirkko taas on suojeltu kirkkolailla. **Kirkkolailla ja lailla ortodoksisesta kirkosta** on suojeltu kaikki ennen vuotta 1917 rakennetut kirkolliset rakennukset piha-piireineen, kiinteine sisustuksineen ja taideteoksineen. Myöhemmin rakennetut kirkkorakennukset voidaan suojella erillisellä päätöksellä.

Kaikki **Uudenmaan maakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt** on inventoitu *Missä maat on mainioimmat* -selvityksessä vuonna 2012. Rajaukset tulivat voimaan Uudenmaan 4. vaihemaakuntakaavassa vuonna 2017. Vantaalla maakunnallisesti arvokkaita kulttuuriympäristöjä on yhdeksän: Hanabölen kylämaisema, Havukosken asuntoalue, Helsingin pitäjän kirkonkylä, ensimmäisen Maailmansodan linnoitteet (Länsimäki ja Maratonpuisto), Kaivokselan asuntoalue, Korson rautatieasema, Simonmetsän kerrostaloalue, Sotungin kylämaisema ja Håkansbölen kartano sekä Tikkurilan kulttuurimaisema.

Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet ovat suomalaisen maaseudun edustavimpia kulttuurimaisemia. Niitä yhdistää monimuotoinen luonto, hoidettu viljelymaisema ja perinteinen rakennuskanta. Nykyiset valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet on vahvistettu valtioneuvoston päätöksellä vuonna 1995. Inventointiin on tehty Uudellamaalla päivitys vuonna 2013, mutta sitä ei ole vahvistettu. Vantaalla on yksi valtakunnallisesti arvokas maisema-alue: Vantaanjokilaakso. Maisema muodostuu vanhaan merenpohjaan raivatuista tasaisista viljelyaukeista sekä mutkittelevasta joesta.

Valtakunnallisesti arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt eli RKY-kohteet perustuvat Museoviraston inventointiin vuodelta 2009. Kohteet antavat alueellisesti, ajallisesti ja kohdetyypeittäin monipuolisen kokonaiskuvan maamme rakennetun ympäristön kehityksestä. RKY-kohteet on otettu valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoittamaksi inventoinniksi. Kulttuuriympäristön ja luonnonperinnön, kulttuuriympäristöjen rakenteen, kylä- ja kaupunkikuvan sekä alueilla jo olevien rakennusten ja ympäristön säilyminen on siis turvattava ja otettava alueiden käytön suunnittelun lähtökohdaksi. Kulttuuriympäristön ominaisluonne ja erityispiirteet tulee huomioida mahdollisessa täydennysrakentamisessa ja muutokset tulee sopeuttaa niihin. Valtakunnallisesti arvokkaita rakennettuja kulttuuriympäristöjä ovat Vantaalla: Backas – Elannon suurtila, Helsingin pitäjän kirkonkylä, Joki- niemen koelaitos, Korson rautatieasema, pääkaupunkiseudun ensimmäisen maailmansodan linnoitteet, Sotungin kylä ja Håkansböle, Suuri Rantatie sekä Tikkurilan rautatieasema.

Kulttuuriympäristön säilyttämistä ja suojelua määrittävät myös useat **kansalliset ja kansainväliset sopimukset**, joihin Suomi on sitoutunut. Esimerkiksi Unescon maailmanperintösopimus (Suomi ratifioi 1987), Haagin yleissopimus (1954) sekä Euroopan neuvoston sopimukset ja suositukset tähtäävät kansallisen ja yhteisen kulttuuriomaisuuden säilyttämiseen.

Ketkä suojelevat?

Perustuslaissa on määritelty, että vastuu ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Vantaalla rakennetun kulttuuriympäristön ja -maiseman sekä arkeologisen perinnön vaalimisen viranomaistehtävää hoitaa Vantaan kaupungin museo. Museossa työskentelee kaksi rakennustutkijaa sekä yksi arkeologi. Uudistuneen museolain (2020) mukaisesti kaupungin museo on sopinut menettelytavoista erityisellä yhteistyösopimuksella Keski-Uudenmaan aluevastuumuseon kanssa.* Kirkkolailla ja asetuksella suojelluissa kohteissa viranomaisena toimii Museovirasto. Muita keskeisiä kulttuuriympäristötyön toimijoita ovat muun muassa kaupunkisuunnittelijat, rakennuslupien valvojat sekä kunnan päättäjät.

Kaupunkisuunnittelijoiden tehtävänä on valmistella kulttuuriympäristön huomioivia esityksiä kaupunkirakenteesta ja kaupungin visuaalisesta ilmeestä asema- ja yleiskaavoissa. Kaupungin museon tehtävä on kommentoida ja lausua suunnitelmista kulttuuriympäristön osalta ja toisinaan he myös tuottavat tutkimuksia ja inventointeja. Käytännön toimenpiteissä, kuten purkamis-, korjaus- ja muutostöissä rakennusvalvonnan lupakäsittelijöillä ja valvojilla on merkittävä rooli suojelumääräysten toteutumisen valvonnassa. Kulttuuriympäristön hoidosta ja ylläpidosta vastaavat omien vastuualueidensa mukaisesti myös esimerkiksi kuntatekniikan keskus, ympäristökeskus ja tilakeskus. Kaavat hyväksytään joko kaupunkisuunnittelulautakunnassa, kaupunginvaltuustossa tai kaupunginhallituksessa.

** Aiemmin yhteistyösopimus tehtiin suoraan Museoviraston kanssa. Yhteistyösopimus Museoviraston kanssa oli rakennussuojelun viranomaistehtävien osalta voimassa vuosina 2008-2019, arkeologian tehtävien osalta vuosina 2015-2019.*

Vantaan kaupunginvaltuusto hyväksyy asemakaavat. Suurin osa suojelukysymyksistä ratkeaa asemakaavoituksen myötä, joten kaupunginvaltuuston edustajilla on merkittävä rooli kulttuuriympäristössä. Kuva: Sakari Manninen / Vantaan kaupunki.

Kunnan avainasemassa olevilla henkilöillä on keskeinen vaikutus kuntalaisien mielipiteiden muodostumiseen. On tärkeää, että kunnan luottamushenkilöstön, virkamiesten, yhdistysten ja asukkaiden välinen yhteistyö on aktiivista. Kotiseutuliiton *Kansalaisyhteiskunta kulttuuriympäristötyössä* -selvityksen mukaan suomalaisilla yhdistyksillä on vankka kokemus siitä, ettei etenäkään kaavoitukseen pystytä vaikuttamaan. Tulos toistui Vantaalla 2018 teetetyssä Kylli-kyselyssä. Kyselyn mukaan osallistamisen tulokset eivät tule tarpeeksi näkyväksi asukkaille. Siispä yhteistyötä tulee kehittää ja vaalia niiltä osin kuin se jo toimii hienosti.

Kulttuuriympäristötyötä tekee Vantaallakin valtava joukko aktiivisia yhdistys- ja vapaaehtoistoimijoita. Heidän tavoitteenaan voi olla vaikkapa kohteiden ja tarinoiden säilyttäminen tuleville sukupolville, historian tunnetuksi tekeminen, kohteiden hoitaminen ja ylläpito, asuinympäristöjen siistinä pitäminen ja viihtyisyyden parantaminen. He järjestävät esimerkiksi tapahtumia, talkoita ja keskustelutilaisuuksia kotiseutuun ja sen hoitamiseen liittyen. Vain harvalla yhdistyksellä on palkattua työvoimaa. Siitä huolimatta vapaaehtoisten joukossa on valtava potentiaali ja volyyymi tehdä ja toteuttaa kulttuuriympäristötyötä, jonka toteuttamiseen kaupungilla itsellään ja yksistään ei riittäisi voimavaroja. Siksi näiden kotiseutu-, asukas-, omakoti- ja kyläyhdistysten toiminnan tukeminen ja kannustaminen on ensisijaisen tärkeää.

Luonnollisesti myös omistajat ovat vastuussa kiinteistöjen ylläpidosta ja huoltamisesta. On oleellista, että omistajilla on sekä tarpeeksi tietoa että halua suojella kohteita. Vantaan kulttuuriympäristölinjaukset -hankkeessa on lisäksi tunnistettu uusia välillisiä kulttuuriympäristötyön tekijöitä ja siihen vaikuttavia toimijoita kaupungin sisällä. Hankkeessa on pilotoitu uudenlaista kulttuuriympäristön yhteistyötä esimerkiksi matkailun, viestinnän ja kasvatuksen ammattilaisten kanssa. Yksi kulttuuriympäristölinjausten toimenpide on houkutella uusia toimijoita mukaan kulttuuriympäristötyöhön jatkossakin.

Kulttuuriympäristölinjaukset -hankkeen aikana yhdistykset pystyivät hakemaan avustuksia kulttuuriympäristötalkoihin ja -tapahtumiinsa. Vantaa-Seuralle myönnettiin 300 euron avustus Helsingin keskiaikapäivän vapaaehtoisten kiitosjuhlaan, jossa oli ruokailun lisäksi asiantuntijaluento. Pienikin avustus ja kiitos tehdystä työstä kannustaa jatkamaan arvokasta toimintaa. Kuva: Riina Koivisto / Vantaa-Seura.

Alla olevassa taulukossa on eritelty eri tahojen toteuttamaa kulttuuriympäristötyötä siten, kuin se on Vantaalla järjestetty marraskuussa 2019.

Taso	Vastuu	Toimijoita
Kansalais-taso	Vastuu oman ympäristön hoitamisesta ja osallistumisesta muutosten suunnitteluun	Asukkaat Järjestöt Yhdistykset ja yhteisöt Yritykset Kiinteistön- ja maanomistajat: huolehtivat omaisuutensa kunnossapidosta ja voivat tehdä esityksen rakennuksen suojelemisesta.
Kuntataso	Vastuu paikallisen ympäristön suunnittelusta, suojelusta ja hoitamisesta	Asemakaavoitus, yleiskaavoitus: vastuu kaupunki-suunnittelusta ja kaavojen ajantasaisuudesta. Rakennusvalvonta: myöntää toimenpideluvat, valvoo kunnossapitoa, luvatonta rakentamista ja maisematöitä. Tilakeskus: kaupungin toimitilojen ja kiinteistöjen kehittäminen ja hankinta, korjaushankkeiden suunnittelu, tilojen käyttö. Kuntatekniikan keskus: yleisten alueiden, katujen ja viheralueiden suunnittelu, rakentaminen ja ylläpito. Vantaan kaupungin museo: antaa lausunnot suojelusta, tekee inventointeja ja tutkimuksia. Ympäristökeskus: vastaa muun muassa luonnon ja ympäristön suojelusta, ympäristöluvista ja -määräyksistä sekä asumisterveydestä. Suojeluasiainneuvottelukunta: ajankohtaisista suoje-luasioista keskusteleminen yhdessä kaikkien kaupungin kulttuuriympäristön viranomaisten kanssa. Arkkitehtuuriohjelman seurantar ryhmä: arkkitehtuuri-ohjelman seuranta ja valvominen, Kehäkukka-palkinnon myöntäminen Kaupunkikuvaneuvottelukunta: edistää ja seuraa hyvän kaupunkikuvan kehitystä ja lausuu kaupunkikuvallisista ratkaisuksista päätöksentekoa vasten ennen rakennusluvan myöntämistä. Kaupunkisuunnittelulautakunta: kaupunkirakenteen ja ympäristön kehittäminen. Kaupunginvaltuusto: hyväksyy rakennusjärjestyksen, hyväksyy merkittävät asemakaavat kaupunginhallituksen jälkeen. Kaupunginhallitus: hyväksyy merkittävät asemakaavat ja kaikki yleiskaavat ennen kaupunginvaltuustoa. Välillisiä toimijoita: Palvelualueiden viestintäyksiköt: Kulttuuriympäristöstä, historiasta ja ajankohtaisista teemoista viestiminen Elinkeinopalvelut: vastuu kulttuuriympäristömatkailun kehittämisestä. Kasvatuksen ja oppimisen palvelualue: vastuu kulttuuriympäristökasvatuksesta.

Taso	Vastuu	Toimijoita
Aluetaso	Ohjaa ja on vastuussa alueen kulttuuri-ympäristöhoidon edistämisestä.	Uudenmaan kulttuuriympäristön yhteistyöryhmä: vuorovaikutuksen lisääminen alueen kulttuuriympäristö-toimijoiden kesken, ohjelmien edistäminen, rky-kohteiden ja valtakunnallisesti merkittävien maisema-alueita koskevien toimenpiteiden seuranta, hoitoavustusten jakamisen linjaaminen, alueen kulttuuriympäristöstrategian seuraaminen. Vastuumuseo, Helsingin kaupungin museo: edistää kulttuuriympäristön hoitoa alueellaan, tekee yhteistyö-sopimuksia paikallismuseoiden kanssa. Uudenmaan liitto: Laatii maakuntakaavan ja voi tehdä esityksen rakennuksen suojelemisesta, myöntää erilaisia tukia. Uudenmaan ELY-keskus: vastuussa LaRS-suojelusta ja poikkeuslupa-asioista, asettaa vaarantamiskiellon.
Kansallinen taso	Vastuu suomalaisen kulttuuri-ympäristön säilymis-edellytyksistä	Kotiseutuliitto: tekee vaikuttamistyötä, myöntää korjausavustuksia, järjestää koulutuksia ja tapahtumia, tekee tutkimus- ja julkaisutyötä. Kuntaliitto: huolehtii kuntien eduista lainsäädännön uudistuksessa, ohjeistaa lainsäädäntöä koskevissa asioissa, antaa kaavoitusta koskevaa koulutusta ja neuvontaa, levittää tietoa toimintatavoista ja kokemuksista. Museovirasto: tekee valtakunnallisia inventointeja, valvoo merkittävimpiä kohteita (kirkkolaki ja valtion omistamien rakennusten suojeluasetus) sekä alueellista toimintaa, tehnyt yhteistyösopimuksen alueellisen vastuumuseon (Helsingin kaupungin museon) kanssa Vantaan alueen kulttuuriympäristön viranomaistyön työnjaosta. Ympäristöministeriö: tekee päätöksen ELY-keskuksen ehdottamasta suojelusta, valitusviranomaisen hylkäävissä kaavapäätöksissä. Muut ministeriöt: oman osa-alueensa kehittämisen näkökulmasta mukana.
Kansain-välinen taso	Vastuu yhteisestä kulttuuri-ympäristöstä	UNESCO päättää kansainvälisesti merkittävistä kulttuuri-ympäristökohteista, kouluttaa, lisää tietoa. DOCOMOMO, ICOMOS: edistävät kansainvälisesti kulttuuriympäristön suojelemista ja tutkimusta. Euroopan neuvosto: tekee kansainvälisiä kulttuuri-ympäristön ja -perinnön sopimuksia, esim. Granada, Valletta, Firenze, Faro.

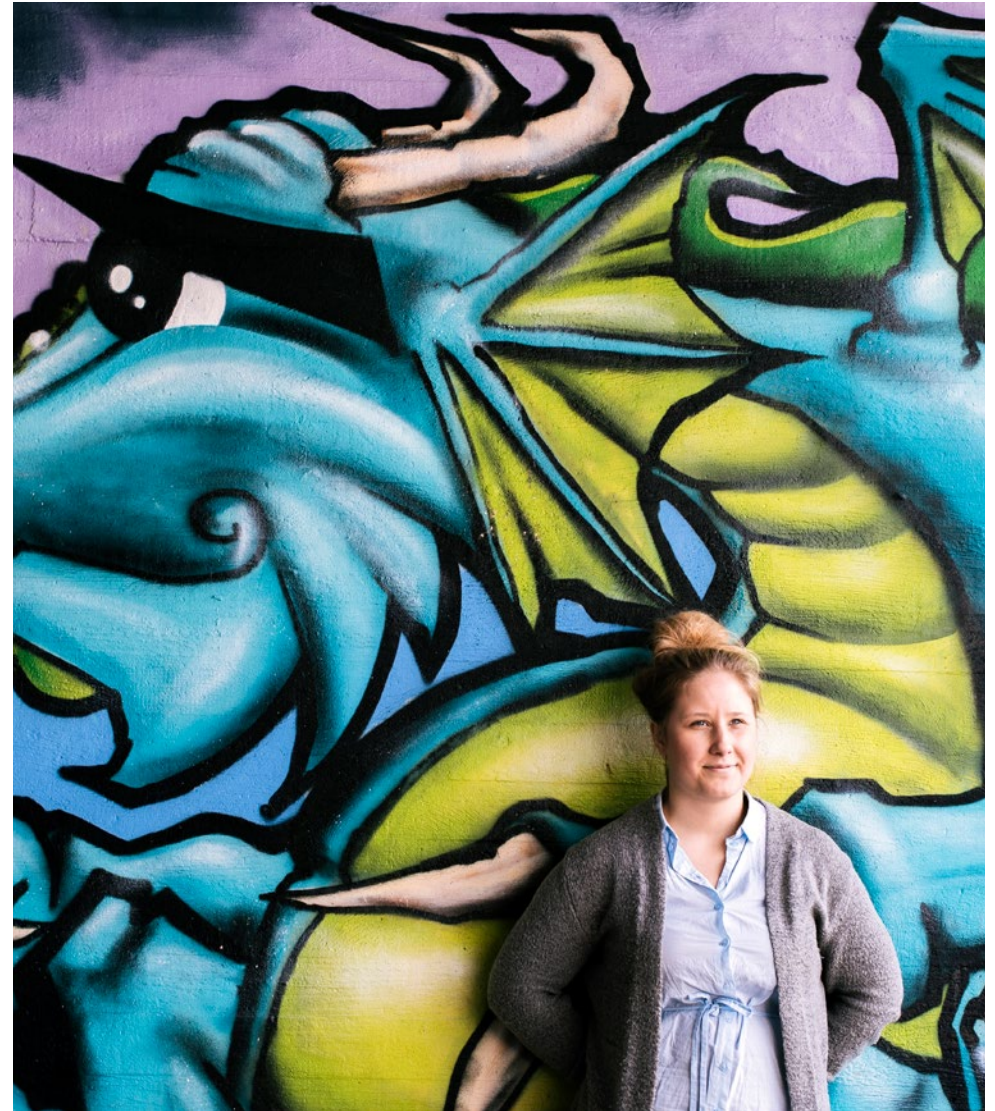
VANTAAN KYLLI -HANKE

Vantaan kulttuuriympäristölinjaukset eli Kylli -hanke oli Vantaan kaupungin maankäytön ja sivistystoimen kolmivuotinen yhteishanke vuosina 2018-2020. Hanke perustettiin kulttuuriympäristöohjelman tekoa ja toimeenpanoa varten. Siihen saatiin Museovirastolta merkittävä innovatiivisten hankkeiden apuraha. Hankkeen tavoitteena oli parantaa kulttuuriympäristötiedon saatavuutta, luoda positiivista Vantaa-kuvaa sekä aktivoida kulttuuriympäristötyöhön mukaan niitä, jotka eivät aiemmin ole olleet mukana.

Hankkeen työntekijänä toimi Maiju Hautamäki (FM, taidehistoria, kulttuuriympäristön tutkimus). Suunnitelman mukaisesti ensimmäisenä vuonna toteutettiin useita osaprojekteja, joissa testattiin erilaisia asukasysteistyön toimintamalleja, joita voidaan myöhemmin ottaa vakituisempaan käyttöön. Toinen hankevuosi käytettiin linjausten luomiseen yhdessä kaupungin organisaatioiden sekä asukasedustajien kanssa. kolmantena hankevuona kaikki sovitut toimenpiteet käynnistettiin, ja sitä kautta alkoi myös linjausten voimaansaattaminen.

Kylli-kyselyssä selvitettiin vantaalaisten suhdetta kulttuuriympäristöön

Kulttuuriympäristölinjaukset -hanke aloitettiin vuonna 2018 toteutetulla karttakyselyllä, jossa selvitettiin, mitä vantaalaiset ajattelevat kulttuuriympäristöstä. Kyselyyn vastasi 92 henkilöä. Neljä viidestä kyselyyn vastanneesta oli asukkaita, mutta joukossa oli myös kotiseutu- ja yhdistysaktiiveja, entisiä vantaalaisia ja ulkopaikkakuntalaisia. Huomionarvoista on se, että kyselyyn ei vastannut yksikään päättäjää tai suunnittelijaa. Yli puolet kyselyyn vastanneista oli 40-59-vuotiaita naisia. Odotetusti Myyrmäen (38 %) ja Tikkurilan suuralueilta (26 %) saatiin eniten vastauksia; yksittäisistä kaupunginosista eniten vastauksia keräsivät Myyrmäki, Hämeenkylä, Tikkurila, Ylästö, Pakkala, Seutula ja Korso.

Kyselystä nousi esiin seuraavia huomioita:

- Vantaalaiset osallistuvat mielellään kulttuuriympäristön hoitoon. Mielekkäin tapa osallistua ovat talkoot, tapahtumat sekä digitaaliset palvelut kuten nettisivut tai sosiaalinen media.
- Kaupungin pitäisi huomioida paremmin asukkaiden ja asukasyhdistysten toiminta ja kulttuuriympäristötyö. Asukkaiden roolia tulisi vahvistaa esimerkiksi monenlaisella yhteistyöllä, Adoptoi monumentti-sopimuksilla ja tapahtumissa.
- Asukkaat haluaisivat erityisesti lisää kulttuuriympäristön hoitoon ja huoltoon liittyvää tietoa.
- Yli 90 % haluaisi tietää vantaalaisesta kulttuuriympäristöstä lisää. Samalla 63 % kokee, ettei pysty vaikuttamaan kulttuuriympäristöön. Viestintää tulisi tehostaa ja vaikutusmahdollisuudet tulisi tuoda selkeämmin esille.
- Kyselyyn vastanneet toivovat kaupungin sitoutuvan laadukkaaseen, ei liian ahtaaseen rakentamiseen, joka huomioi olemassa olevan rakennuskannan luonteen ja mittakaavan.
- Erityisesti viheralueet, puistot, pellot, joenvarret, maalaismiljö, kartanot ja tehdashistoria halutaan säilyttää, kun rakennetaan uutta. Nämä tulisi myös saattaa entistä aktiivisempaan käyttöön.
- Kuulemisen sijaan asukkaat toivoivat lisää kuuntelemista eli sitä, että osallistamisella on vaikutusta lopputulokseen. Kyselyyn vastanneiden mukaan toiveita tulisi kuunnella ja kaupunkia kehittää entistä tasavertaisemmin idässä ja lännessä.

Kylli-kyselyn tuloksia lukuina:

- 74 %** Kulttuuriympäristön säilyttäminen on tärkeää kaupungin maineelle ja imagolle.
- 83 %** Olen ylpeä vantaalaisesta kulttuuriympäristöstä.
- 75 %** Kulttuuriympäristön säilyttäminen on tärkeää.
- 92 %** Kulttuuriympäristö on oleellinen osa arkeani.
- 64 %** En pysty vaikuttamaan kulttuuriympäristöni.
- 97 %** Kulttuuriympäristö edistää hyvinvointiani.

Kyselyssä sai merkitä kartalle merkityksellisiä tai uhanalaisia kulttuuriympäristökohteita. Kartalle sai merkitä tärkeän paikan oman kokemuksensa mukaan, eikä sen varsinaisesta arvotusstatuksesta tarvinnut tietää. Noin puolet vastauksista ovatkin muita kuin kaupungin määritelmän mukaisia, arvotettuja kulttuuriympäristökohteita, mutta yhtä lailla tärkeitä ympäristöjä vantaalaisille. Kyselyn vastaukset hajaantuivat usean kohteen välille. Huomionarvoista on se, että monet tärkeäksi merkityt paikat löytyivät myös uhanalaisiksi koettujen kohteiden joukosta.

Merkityksellisiä kohteita

- 12 merkintää Tikkurilan aseman ympäristö kerrostaloalueineen
- 8 merkintää Louhipuisto ja Jokiuomanpuisto
- 5 merkintää Lammaslampi ympäristöineen
- 4 merkintää Heureka ympäristöineen
- 3 merkintää Keravanjoen ympäristö, Backaksen kartano ympäristöineen, Kuusijärvi ympäristöineen, Hiirilampi, Pyhän Laurin kirkko ympäristöineen
- 2 merkintää Leinelänkaaren kallio, Tammiston metsä, Lentokenttä
- 1 merkintä Koivuhaan arboretum, Tikkurilan keskuspuisto, Tolkinmetsä, Hämeenkyläntien varren peltomaisemat, Hämevaaran kalliot ja metsä, Malminiitty, Vantaanjoki, Ruskeasannanlammet, Tikkurilan uimahalli, Leppäkorven maauimalan kahvila, Rusokallion metsä, Päiväkumpu Sahamäessä, Hanabälen saha ja mylly, Koivutori, Ruskeasannan siunauskappeli, Silvolan luonnonsuojelualue, Navethalia, Malmarsin krouvi ja torppa, Gjutar, Biorex, Louhelan päiväkodin puisto, Reuna, Ilola, Rekolan keskusta, Ristipuro, Hiekkaharjun Kolmekutonen, Hiekkaharjun vesitorni, Simonkallion koulu, Vierumäen koulu

Uhanalaisia kohteita

- 5 merkintää Louhipuisto
- 4 merkintää Tikkurilan aseman ympäristö kerrostaloalueineen
- 3 merkintää Lammaslampi ympäristöineen
- 2 merkintää Backaksen kartano ympäristöineen
- 1 merkintä Hämeenkylän pellot, Hakkilan teollisuusalue, Linnaistenmetsä, Viikatepuisto, Louhelan päiväkodin puisto, Königstedtinkallion metsä, Louhelan asema, Koivuhaan arboretum, Rusokallion metsä ja pellot, Tikkurilan jokivarsi, Hiekkaharjun peltomaisema, Rekolan keskusta, Silvolan luonnonsuojelualue, Pointin kirjasto, Tolkin kylän ratsastuskoulu ympäristöineen.

Tikkurilan kerrostaloalue, Kukkaketo, on suurten muutosten edessä. Kuva: Lauri Leppänen / Vantaan kaupunginmuseo.

Vantaalaiset kokivat Lammaslammien ja Pähkinärinteiden ympäristöineen merkitykselliseksi paikaksi. Kuva: Maiju Hautamäki / Vantaan kaupunginmuseo.

Kenties hieman yllättävästi Heureka ympäristöineen nousi tärkeiden paikkojen listauksessa korkealle. Kuva: Sami Kurikka, Scan-Foto Oy / Vantaan kaupunginmuseo.

Kulttuuriympäristölinjaukset ja yleiskaava 2020

Yleiskaava 2020 -luonnoksen kulttuuriympäristön vaikutusten arviointi tehtiin osana Kulttuuriympäristölinjaukset -hanketta. Siinä arvioitiin luonnoksen vaikutuksia kulttuurimaisemaan, rakennusperintöön ja kaupunkikuvaan sekä muinaisjäännöksiin ja kulttuuriperintöön. Vantaan yleiskaavan kehäänkärjet ovat raitiovaunuhanke, kaupungin tiivistäminen ja uudistaminen, luonnonsuojelualueiden lisääminen sekä elävämpi ja toimivampi kaupunki. Raitiovaunu parantaneekin kulttuuriympäristökohteiden saavutettavuutta ja muinaisjäännösten säilymismahdollisuudet paranevat uusilla luonnonsuojelualueilla. Elävä ja toimiva kaupunki on myös kulttuuriympäristön näkökulmasta tavoiteltavaa, sillä kohteiden aktiivinen käyttäminen edistää parhaiten niiden säilymistä.

Tavoite tiiviistä kaupunkirakenteesta tuottaa tulevaisuuden Vantaalle entistä urbaanimpaa kaupunkikuvaa. Tiivistäminen aiheuttaa yhtäältä jonkin verran paineita kulttuuriympäristön säilymiselle, mutta toisaalta turvaa paremmin tiivistyvien alueiden ulkopuolelle jäävät kohteet. Tiivistäminen vaikuttaa Vantaalla erityisesti niin kutsuttujen kaupunginosakeskustojen ja asemanseutujen rakennusperintökohteisiin ja kaupunkikuvaan. Tässä piilee kuitenkin hieno mahdollisuus suunnitella ja rakentaa kehittyvää ja kasvavaa kaupunkia hyödyntämällä olemassa olevien kulttuuriympäristökohteiden ominaispiirteitä. On tärkeää, että muutoksessa pystytään säilyttämään kaupunkikuvan kerroksellisuus ja rakennusperinnön monipuolisuus, alueen tuttuus sekä kiinnityskohdat.

Rakennusperinnön ja kaupunkikuvan lisäksi yleiskaavaluonnos mahdollistaa kulttuurimaiseman muutoksia niin maakunnallisesti kuin valtakunnallisestikin merkittäville kulttuurimaisema-alueilla. Arvokkaaksi määritellyn kulttuuriympäristön merkintää poistetaan yhteensä 100 hehtaarin alueelta muun muassa uusien kaupunginosakeskustojen syntyessä Länsimäkeen ja Piispankylään. Osalla poistuvista alueista kulttuuriympäristön arvot on menetetty jo aiemmin eli yleiskaava on päivitetty vastaamaan nykytilannetta.

Huomioitavaa on, että vasta yleiskaavaluonnoksen valmistumisen jälkeen alkoi valtakunnalliset arkeologiset kohteet -selvitystyö, joten niitä ei luonnoksessa ole huomioitu. Yleiskaavaluonnoksessa on myös pyritty yksinkertaistamaan kartan lukemista yhtenäistämällä erilaisten toimintojen merkintätapoja. Muuttuneiden merkintöjen kaikkia mahdollisia vaikutuksia on osin vaikea arvioida. Kulttuuriympäristön näkökulmasta yleiskaavaluonnoksessa on onnistuttu luomaan joustava toimintamalli kulttuuriympäristön suojeleluun, joka hyödyntää päivittyviä tietokantoja eli uusinta tutkittua tietoa.

Yleiskaavaluonnoksen vaikutukset muinaisjäännöksiin, kulttuurimaisemaan sekä rakennusperintöön ja kaupunkikuvaan:

Muinaisjäännökset

- Kivikautisen asuinpaikan (Husbacka II) päälle osoitettu täydennysasuminen tuhoaisi täysin muinaisjäännöksen, joka mahdollinen valtakunnallisesti arvokas arkeologinen kohde.
- Länsimäen, Länsisalmen ja Rajakylän alueen tiivistäminen mahdollistaa ensimmäisen maailmansodan linnoitusalueen pirstoutumisen.
- Uusien ja tiivistyvien keskustojen syntyminen vaarantaa historiallisten teiden säilymisen esim. Piispankylässä.
- Valtakunnallisesti arvokkaat arkeologiset kohteet selviävät vasta myöhemmin.

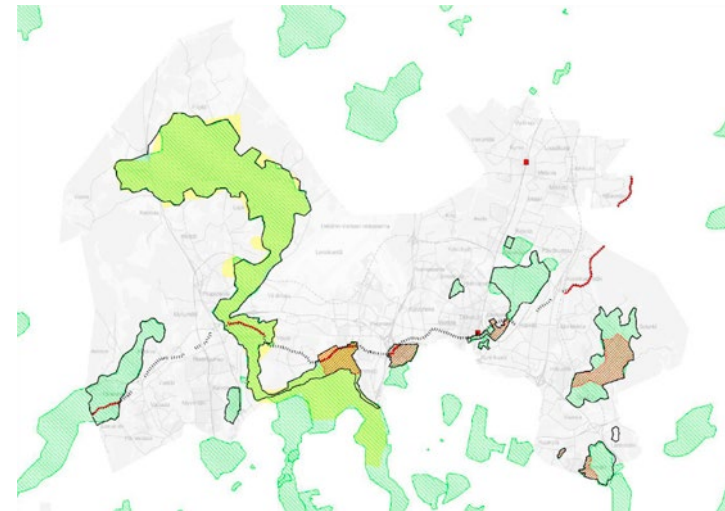
Kulttuurimaisema

- Kaikkiaan kulttuuriympäristörasteria poistuu 2 %, yhteensä 100 hehtaaria
- Espoonjokilaakson maakunnallisesti arvokkaalla maisema-alueella Hämeenkylässä hehtaari Tuomelan koulun lähettävillä: näkymäakseli Ainontieltä Hämeenkyllän kartanolle katkeaa ja maisema menetetään.

- Hanabölen maakunnallisesti arvokkaalla maisema-alueella Sahamäessä 20 hehtaaria: hyvin säilynyt ja yhä viljelykäytössä oleva kulttuuri-maisema Koivukylänvylän pohjoispuolelta menetetään. Lisäksi Storpetsen ja Kauniston tilojen päärakennusten yhteensovittaminen uudelle asuinalueelle.
- Vantaanjokilaakson valtakunnallisesti merkittävillä maisema-alueilla Piispankylässä 8 hehtaaria ja Viherkummin siirtolapuutarhassa 6 hehtaaria, Hanabölen maakunnallisesti arvokkaalla maisema-alueella Hiekkaharjun golfkentän eteläpuolella 15 hehtaaria: näiden alueiden arvot katsotaan hävinneen jo aiemmissa vaiheissa.

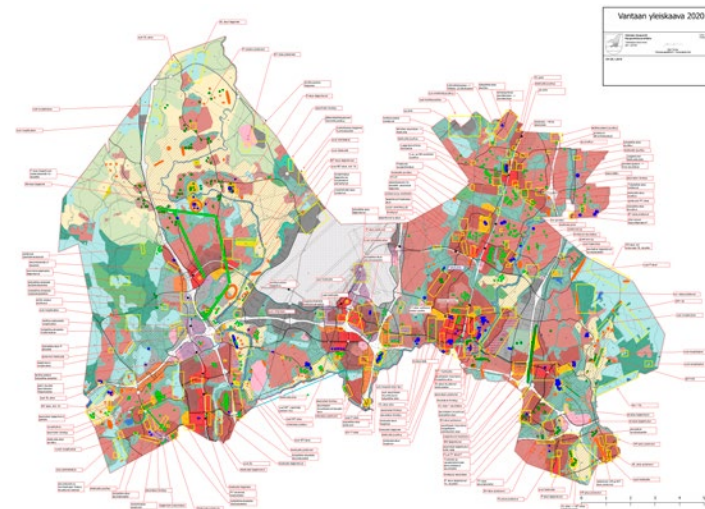
Rakennusperintö ja kaupunkikuva

- Tiivistäminen ja paikalliskeskustan c-merkinnän poistuminen uhkaa paikalliskeskustojen rakennusperintöä ja kaupunkikuvaa sekä erityisesti arvokkaaksi määriteltäviä ostoskeskuksia. Erityisesti Korson asema-alue ja 60-luvun matala ja vaakatasoinen keskusta ja Myyrmäen keskustan ostoskeskukset.
- Havukosken kerrostaloalueen aluerajauksen pienentäminen mahdollistaa maakunnallisesti arvokkaan alueen rajauksen pienentämisen
- Osa rakennusperintökohteista jää kestävästi kasvun vyöhykkeelle. Ne tulee sovittaa tiivistyvään kaupunkirakenteeseen.
- Tiivistyvien keskustojen reuna-alueet tulee yhteensovittaa niiltä osin kuin ne kohtaavat esim. arvokkaiden pientaloalueiden reunoja, erityisesti Asolassa
- Merkintöjen muutosten vaikutuksia esim. Helsingin pitäjän kirkonkylällä ja kartanoissa vaikea arvioida
- Aviapoliksen kokonaisvaltaisessa kehityksessä alueen arvokkaan modernin teollisen rakennusperinnön huomioiminen ja ottaminen osaksi suunnitelmia.
- Tikkurilan väritehtaiden, Kaivoksen ja Vaaralan työpaikka-alueet muuntautuvat asumiseen, mikä aiheuttaa alueille toiminnallisia muutoksia.

Yleiskaava 2020
-luonnoksen
kulttuuriympäristön
teemakartta

Kaavakartalla:
 Arvokas kulttuuriympäristö
 Valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön kohde
 Suuri rantatie
 Valtakunnalliset ja maakunnalliset arvot:
 Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY)
 Suuren rantatien se osuus, joka on RKY
 Vantaanjokilaakson valtakunnallisesti arvokas maisema-alue 2010-2014 inventoinnin mukaan
 Maakunnallisesti arvokas kulttuuriympäristö 2012

Kuvassa on osa
yleiskaavaluonnoksen
muutoksista. Suurin
osa muutoksista oli
merkityksellisiä
kulttuuriympäristön
säilymistä kannalta.

Linjaustyö

Varsinainen linjaustyö lähti käyntiin tammikuussa 2019. Ensin projekti-koordinaattori kävi kaikkien kaupungissa kulttuuriympäristötyötä tekevien viranomaisten sekä asukasedustajien kanssa ns. starttikeskustelut. Näissä keskusteluissa ideoitiin, millaisin toimenpitein vantaalainen kulttuuriympäristö voisi ja miten se huomioitaisiin paremmin sekä miten kulttuuriympäristötyötä tulisi kaupungissa kehittää. Osa ryhmistä toivoi toista keskustelua, joten pohdiskelua jatkettiin heidän kanssaan uudessa tapaamisessa.

Ohjausryhmän kokouksessa 17.4.2019 esiteltiin ensimmäinen luonnos linjauksista. Ohjausryhmän kommenttien jälkeen luonnokseen tehtiin muutokset ja sitä esiteltiin eri johtoryhmissä. Johtoryhmien kommenttien jälkeen luonnosta muokattiin jälleen, ja ohjausryhmä kommentoi muokattua versiota syksyn kokouksessa 13.9.2019. Yhteensä linjaustyön aikana käytiin 35 keskustelupalaveria tai kohtaamista. Ohjausryhmän kommentein muokattua versiota esiteltiin suuressa yhteiskeskustelu- ja kuulemistilaisuudessa Vantaan kaupunginmuseumuseossa 1.11.2019. Sen yhteydessä luonnokseen tuli vain pieniä muutoksia. Ohjausryhmä hyväksyi linjaukset 25.11.2019 kokouksessaan ja lähetti ne edelleen hyväksyttäväksi lautakuntiin ja kaupunginvaltuustoon.

Suuri keskustelu- ja kuulemistilaisuus Vantaan kaupunginmuseumuseossa 1.11.2019. Kuva: Antti Yrjönen / Vantaan kaupunginmuseumo.

Tapahtumat ja yhteistyö

Kulttuuriympäristölinjaukset -hankkeen lähtökohtana oli asukkaiden kuunteleminen, uusien toimijoiden kannustaminen kulttuuriympäristötyöhön sekä asukasosallisuuden lisääminen erilaisten pilottiprojektien avulla. Pilottiprojektien ja erilaisten tapahtumien avulla pyrittiin lisäämään tietoisuutta vantaalaisesta kulttuuriympäristöstä, tekemään kulttuuriympäristötyötä näkyväksi, hoitamaan, huoltamaan ja pitämään kulttuuriympäristökohteita kunnossa, nostattamaan yhteisöllisyyttä sekä keräämään tietoa. Erilaisia tapahtumia järjestettiin kahden vuoden aikana yhteensä 57. Jotkin tapahtumista otettiin vakituiseksi osaksi kaupunginmuseon vuotuista tapahtumakalenteria.

Yhteensä hankkeen aikana erilaisissa tapahtumissa tavoitettiin 2374 henkilöä. Sen lisäksi yhteistyötä on tehty varmasti yhteensä satojen erilaisissa verkostoissa ja pilottiprojekteissa mukana olleiden kanssa. Myöskään Kyli-kyselyyn vastanneet eivät ole mukana tässä luvussa. Vaikka uusien toimijoiden osuutta osallistujamäärästä ei voida selkeästi osoittaa, voitaneen kuitenkin todeta, että mukaan on saatu valtava joukko vantaalaisesta kulttuuriympäristöstä kiinnostuneita.

Entisten ja nykyisten vuonna 1974 syntyneiden vantaalaisten luokkakokousbrunssilla muisteltiin menneitä. Kuva: Antti Yrjönen / Vantaan kaupunginmuseumo.

Tapahtuma	Lyhyt kuvaus	Yhteistyötaho	Osallistujamäärä
Valokuvaa Vantaa -kierrokset Myyrmäki, Korsi, Kirkonkylä, Hakunila, Aviapolis, Vantaankoski, Koivukylä.	Kaupunkivalokuvauskurssi kahdeksassa kaupunginosassa, samalla oppien historiaa.	Kaupunginmuseum, viimeinen kierros yhteistyössä Turun yliopisto, Päivi Leinonen.	91
Vantaan historiakävelyt (+ Tikkurilan kaupunkikävely kaupunkisuunnittelijoiden kanssa)	Opastettujen kävelyiden sarja (20kpl)	Kaupunginmuseum, Vantaa-Seura, VisitVantaa, Aviapolis-Tikkurila-Hakunila -kehittämisyhmä, osallisuuskoordinaattorit.	1535
Kyllin kestii, Vantaan synttärät 687, Vantaan synttärät 688.	Kulttuuriympäristöjuhlat asukkaille: tapahtumaa museolla ja kotiseutubussikierrokset.	Kaupunginmuseum, Nuorisoseurat ry, Vantaan Varian logistiikan koulutuksen kanssa	416
Talkoot: Kesäkaupäivän vapaaehtoisten kiitosjuhla sekä Linnaisten suokaivoksen kyltitys.	Yhdistykset hakivat rahoitusta talkoisiin. Myönnettiin kahdelle yhdistykselle.	Kaupunginmuseum, Vantaa-Seura, Linnaisten omakotiyhdistys.	38
Luokkakokousbrunssi 1974, kaksi Vantaan tallentajat 1974 -tapaamista, Vantaan tallentajat 1974 Facebook-ryhmä	Vuonna 1974 -syntyneiden muistitiedonkeruu ja keskustelutilaisuus.	Kaupunginmuseum, Vantaa 50 -hanke, Kahvi Charlotta Vernissa.	24
Vantaa Wikipediam, wikipediapajat Tikkurilan ja Myyrmäen kirjastoissa.	Täydennettiin Vantaan historiallisia rakennuksia ja maisemia Wikipediam.	Kaupunginmuseum, Wikimedia Suomi, Tikkurilan kirjasto, Myyrmäen kirjasto.	4
Kotiseutuni Vantaa -tarinatyöpajat Myyrmäessä, Koivukylässä, Tikkurilassa, Hiekkaharjussa, Övre Nybackassa.	Muistitiedon keruu ja keskustelutilaisuus. Yhdistykset saivat tilata ilmaisen tarinatyöpajan.	Kaupunginmuseum, Erityis-asumisen yksikkö, Myyrmäki, Kafnetti, Tikkurila Lions Club, Vantaan eläkeläiset ry, Etelä-Vantaan eläkeläiset, Kestikievarin perheeamu, Vauvamaanantai.	180
Kuninkaan piknik	Historiatapahtuma Kuusijärvellä.	Kaupunginmuseum, Cafe Kuusijärvi	25
Yritykset ja ympäristöt seminaari	Yrittäjille ja yhdistyksille suunnattu seminaari.	Kaupunginmuseum, Kulttuuritehdas Vernissa, Elinkeinopalvelut.	35
Vantaa kuvissa ja muistoissa -Facebook-ryhmä sekä Vantaan tallentajat 1974 Facebook-ryhmä	Facebook-ryhmät muisteluille ja kuvien jakamiselle.	-	384
Viranomaisien aamukahvit ja Kyllin suuri yhteiskeskustelu- ja kuulemistilaisuus	Kaupungin kulttuuriympäristöviranomaisille suunnatut keskustelutilaisuudet.	Kaupunginmuseum, kaupungin työntekijät.	41
YHTEENSÄ 57 TAPAHTUMAA			2773

Viisi tapaa vaikuttaa – lyhyet projektiesittelyt

Seuraavien lyhyiden projektiesittelyiden kautta voit tutustua siihen, millaisia pilottiprojekteja hankkeen aikana toteutettiin. Pilottiprojektien tarkoituksena on ollut tuoda esiin, miten kulttuuriympäristöön voi vaikuttaa ja miten erilaisia kulttuuriympäristötyön mahdollisuudet ovat. Niitä voi toistaa tulevaisuuden hankkeissa ja projekteissa, mutta sitäkin suurempana toiveena on, että niissä luotuja malleja ja toimintatapoja pystytään hyödyntämään isolla tai pienellä mittakaavalla arkityössä.

Kulttuuriympäristöön vaikuttaminen ja kulttuuriympäristötyöhön osallistuminen jakautuvat ainakin kolmeen osa-alueeseen:

- kulttuuriympäristökasvatukseen ja -tiedon lisäämiseen
- suunnitteluun ja päätöksentekoon osallistumiseen
- ympäristöstä huolehtimiseen

Koulujen ja oppilaitosten kulttuuriympäristökasvatuksen lisäksi myös erilaisissa tapahtumissa voi olla tarkoituksena lisätä tietoisuutta kulttuuriympäristöstä. Tässä kohtaa olennaiseksi tulee se, kuinka kiinnostunut henkilö on aihealueesta. Ymmärrettävästi kiinnostus on yleensä suurempaa, jos asia koskee omaa lähialuetta. Linjausten myötä yksi kaupungin tavoite on viestiä kulttuuriympäristötapahtumista ja osallisuuden vaikutuksista tehokkaammin sekä lisätä kiinnostusta kulttuuriympäristöstä. Kaikki voivat osallistua erilaisiin kulttuuriympäristötapahtumiin, hieman enemmän vaatii järjestötoimintaan osallistuminen. Tapahtumien lisäksi vaikuttaa voi vaikka vain juttelemalla lähipiirille tai keskustelemalla vaikkapa sosiaalisessa mediassa tärkeistä kysymyksistä. Olennaista on, että kaupunkisuunnitteluun ja päätöksentekoon otetaan osaa: kuunnellaan ja jätetään kirjallinen kommentti suunnitelmiin. Kaikista tärkein lienee kuitenkin ympäristöstä huolehtiminen arkisilla valinnoilla.

Kulttuuriympäristökasvatus ja kulttuuriympäristötietoisuuden lisääminen

Mobiilireittejä kulttuuriperintöön

Suomen kulttuuriperintökasvatuksen seuran ja Peltolan koulun silloisen 8E-luokan kanssa toteutettiin yhteistyöprojekti, jossa koululaiset tekivät Seinätön museo -alustalla kulttuuriympäristön mobiilireitin oman koulunsa lähialueelle. Reitin suunnitteluun käytettiin neljä 90 minuutin oppituntia. Oppilaiden mukaan reitin teko oli opettavaista ja avasi sitä, kuinka paljon historiaa omilta kotikulmilta löytyykään. Reittiä käytettiin yli 300 kertaa heti ensimmäisten viikkojen aikana.

Reitin teko sopii eri-ikäisille ryhmille ja reitin teema voidaan määrittää kiinnostuksen mukaan. Reitin avulla sekä tekijät että reitin käyttäjät voivat tutustua lähikulttuuriympäristöihinsä helposti. Hanke oli Vuoden museopedagoginen teko -finalisti.

Projektikuvaus, esimerkkinä koululuokka

- Sovitaan yhteistyöstä koulun ja museon kanssa, esim. vierailaan museossa tai tutustutaan olemassa oleviin reitteihin
- Museo (Museoliitto) kouluttaa opettajan tai luokan Seinätön museo -alustan käyttöön
- Päätetään yhdessä kohteet, jotka kiinnostavat
- Museo kokoaa luokalle kohteiden aineistot, luokka voi tuottaa myös omia sisältöjä
- Kun luokka tuottaa reittiä, museo auttaa aktiivisesti vastaamalla kysymyksiin ja ongelmiin
- Tarkistetaan valmiit reitit ja julkaistaan ne

Vantaan historiakävelyt

Vantaalla on ennenkin järjestetty historiakävelyitä, mutta ratkaisevaa tämän projektin onnistumisen kannalta oli yhteistyö Vantaa-Seuran ja VisitVantaan kanssa. Mukana oli sekä perinteisiä alueen historiaan liittyviä kävelyitä että teemallisia kierroksia. Vantaan historiakävelyille osallistui kesän ja syksyn

2019 aikana yli 1500 Vantaan kulttuuriympäristöstä kiinnostunutta. Historiakävelyn voi jatkossakin tilata esimerkiksi Vantaan kaupunginmuseolta ja kävelyitä voidaan tehdä tietyistä teemoista yhdessä asukasyhdistysten kanssa esimerkiksi muistelukävelynä. Vaihtoehtoisesti mukaan voidaan kutsua alueen kaupunkisuunnittelija, jolloin voidaan pureutua alueen tulevaisuuden suunnitelmiin.

Projektikuvaus, esimerkkinä yhdistys

- Sovitaan yhteistyöstä ja kartoitetaan mahdolliset muut kumppanit
- Päätetään kävelyn kohteet, teema ja ajankohta
- Suunnitellaan yhdessä kävelyiden sisällöt ja sovitaan materiaalien tuottamisesta
- Sovitaan muista vastuista, esimerkiksi kuka/ketkä opastaa
- Sovitaan ja toteutetaan kävelyn viestintä ja markkinointi

Peltolan koulun 8E-luokkalaisten tekemä mobiilireittiä historian tunnilla keväällä 2018. Kuva: Maiju Hautamäki / Vantaan kaupunginmuseo.

Historiaopastus Myyrmäessä syksyllä 2019. Kuva: Antti Yrjönen / Vantaan kaupunginmuseo.

Vantaa 687-vuotissyntymäpäivää kaupunginmuseolla 14.9.2018. Kuva: Antti Yrjönen / Vantaan kaupunginmuseo.

Kulttuuriympäristötapahtuman järjestäminen

Kulttuuriympäristötapahtuman voi järjestää kuka tahansa – siis yritys, yhdistys, yhteisö tai yksityishenkilö. Vaikkapa työporukka voi vaikuttaa omaan lähikulttuuriympäristöönsä merkittävästi sekä arjessa että tapahtumilla. Suurempien tapahtumien osalta on hyvä muistaa kaupungin lupamenetelyt. Vantaan kaupunki on mielellään mukana tapahtumissa. Kaupunki jakaa vuosittain kulttuurin tai paikallisen kansalaistoiminnan kohdeavustusta, ja kaupungilta voit saada tiloja tai markkinointiapua tapahtumaasi.

Projektikuvaus, esimerkkinä yksityishenkilö

- Valitse paikka: tietty alue tai yksi kohde
- Valitse näkökulma: historian esiintuominen, elävöittäminen, hoitaminen, joku muu? Hyödynnä esim. Euroopan kulttuuriympäristöpäivien vuositeemaa. Tapahtuman voi toteuttaa jo olemassa olevan toiminnan tai konseptin ympärille
- Valitse ajankohta: yhdistä tapahtumasi jo olemassa olevaan muuhun tapahtumapäivään.
- Kontaktoi halutut yhteistyökumppanit: museo on innolla mukana kulttuuriympäristötapahtumissa. Sisältöjä tapahtumaasi voit saada yllättävän läheltä, vaikkapa lähialueen urheiluseuralta, omakotiyhdistykseltä tai yritykseltä!
- Palkitse itsesi ja muut ahkerat vapaaehtoiset. Pienikin muistaminen lämmittää ja motivoi jatkamaan työtä myös tulevaisuudessa.

Kulttuuriympäristöön liittyviä sopivia tapahtumapäiviä Vantaalla ovat muun muassa:

- 15.5. Vantaa-päivä toukokuussa
- Alueen päivät keväällä ja syksyllä
- Euroopan kulttuuriympäristöpäivät syyskuun ensimmäisellä viikolla
- Vantaan syntymäpäivä 14.9.

Adoptoi monumentti

Kylli-hankkeen aikana allekirjoitettiin Vantaan toinen Adoptoi monumentti -sopimus. Sopimus tehtiin Lions Club Tikkurila Dickursby ry:n kanssa Jokiniemen Muinaispuistosta. Adoptoi monumentti on Pirkanmaan maakuntamuseosta lähtöisin oleva toimintamuoto, joka kannustaa yhdistyksiä ja yhteisöjä pitkäjänteiseen kulttuuriympäristön vapaaehtoistyöhön. Adoptointi voi olla arkeologisten kohteiden, historiallisten rakennusten tai maisemien parissa tehtävää tiedonkeräämistä, hoitamista ja ylläpitoa, tapahtumienjärjestämistä tai vaikkapa yhdessäoloa. Lions Club Tikkurila Dickursbyn kanssa sovittiin adoption yhteydessä vuotuisen Muinaispuistopäivän järjestämisestä sekä alueen viheralueen kunnossapidon tukemisesta siivoustalkoilla.

Projektikuvaus, esimerkkinä yhdistys tai yhteisö

- Yhdistys tai yhteisö voi ehdottaa kohdetta adoptoitavakseen. Yhteydenotto tehdään kaupungin museolle. Museolla on myös lista mahdollisista adoptiokohteista.
- Selvitetään, keiden kaupungin viranomaisten vastuualueelle kohde kuuluu
- Kokoonnutaan kaikkien toimijoiden kanssa
- Määritellään adoption ehdot ja siihen liittyvät toimenpiteet, joihin yhdistys/yhteisö sitoutuu
- Tehdään sopimus kaupungin, yhdistyksen/yhteisön ja tarvittaessa museoviraston kanssa (muinaisjäännökset), jossa sovitaan adoption ehdoista
- Tiedotetaan adoptiosta
- Seurataan ja jatketaan yhteistyötä

Kaupungin ja Luons Club Tikkurila Dickursby ry:n Adoptoi monumentti -sopimus julkistettiin Muinaispuistopäivänä 2019. Kuva: Maiju Hautamäki / Vantaan kaupungin museo.

Kulttuuriympäristöstä huolehtiminen

Talkoot

Talkoot olivat Kylli-kyselyssä 2018 vantaalaisten suosituimpia kulttuuriympäristötyön osallistumismuotoja. Kylli-hanke tarjosi yhteisöille ja yhdistyksille mahdollisuuden hakea 300 euron avustusta ehdottamaansa kulttuuriympäristön talkooseen. Talkoo sai liittyä minkä tahansa kulttuuriympäristökohteen hoitamiseen, käyttöön, tapahtumaan tai elävöittämiseen. Avustuksen sai käyttää palveluun, työvälineisiin tai vaikkapa ruokakustannuksiin, kunhan talkoon tuloksista olisi hyötyä isommalle yhteisölle. Monilla yhteisöillä ja yhdistyksillä on jo hienoa olemassa olevaa kulttuuriympäristötoimintaa, mutta resurssit puuttuvat. Tämä kokeilu osoitti, että pienelläkin tuella on merkitystä. Avustukset myönnettiin Vantaa-Seuralle Keskiaikapäivien vapaaehtoisten kiitosjuhlan järjestämiseen sekä Linnaisten omakotiyhdistykselle Suuren suokaivoksen kyltin kunnostamiseen. Yhteensä näihin tilaisuuksiin osallistui 38 henkilöä – ja taas mukaan saatiin uusia kulttuuriympäristötoimijoita.

Projektikuvaus, esimerkkinä yhdistys tai yhteisö

- Valitse kohde, jossa haluat järjestää talkoot
- Mikäli kyseessä on suojelukohde tai tarvitet neuvoja, ota yhteys kaupunginmuseoon
- Sovi järjestäjien kanssa tapahtuma-aika ja -paikka sekä suunnittele, mitä talkoissa halutaan saada aikaiseksi
- Tiedota talkoista hyvin ja houkuttele vapaaehtoisia mukaan kertomalla talkoon tavoitteista
- Tee suunnitelma, mitä ja miten talkoissa korjataan tai kunnostetaan.
- Tähän voit saada neuvoja kaupunginmuseolta
- Varmista hyvissä ajoin, että talkoita varten on tarpeeksi toimivia välineitä ja työkaluja
- Saavu talkoopaikalle ajoissa ja ohjeista vapaaehtoiset hyvin
- Kiitä vapaaehtoisia talkoiden jälkeen ja muista heitä pienellä lahjalla, jos mahdollista

Linnaisten Omakotiyhdistys ry. Suokaivoksen kyltin kunnostustalkoissa. Kuva: Jukka Mäkinen / Linnaisten Omakotiyhdistys ry.

Lisäksi Kylli-hanke on ollut mukana seuraavissa verkostoissa ja muiden järjestämissä tilaisuuksissa tai tapahtumissa.

Kaupungin sisäiset tapahtumat ja toiminta

- Historiamuraaleja Vantaalle -kokoukset
- Yhteistyö Ilmailumuseon kanssa -kokoukset
- Liikuntapalveluiden ja museon yhteistyö -kokoukset
- Vastuullinen vantaalainen -kokoukset
- Osallisuusverkoston kokoukset
- Matkailuverkoston kokoukset
- Kulttuurin yhdysopettajien kokoukset
- Suojeluasiainneuvottelukunnan kokoukset
- Kaupunginosabrändityö, alueelliset bränditarinat -yhteistyö
- Yleiskaavan vaikutusten arvioinnin tuottaminen
- Vantaan arkkitehtuuripäivä -tapahtuma
- Alueen päivät: Koivukylä, Why so Myrksi, Ylästö
- Yleiskaavan yleisötilaisuudet: Aviapolis, Tikkurila, Myyrmäki

Asukkaat, yhdistykset ja vapaaehtoisuus

- Puistokulma ry:n Vantaan seurantalot -kokoukset
- Valikko-verkoston kokoukset
- MarjaVerkon Elävää historiaa -tapahtuma
- Asukkaiden Kirkonkylän kevät -tapahtuma
- MarjaVerkon Kivistö kertomuksen -tapahtuma
- Vantaa-Seuran Muinaispuistopäivä -tapahtuma
- Erätauko -koulutus

Viestintä

- Rakennustutkija Susanna Paavola: Ajatuksia kaupungista -podcast
- Rakennustutkija Susanna Paavolan artikkeli ”Vantaa lähiöasumisen edelläkävijänä” Asuminen ja yhteiskunta -lehti
- HS Vantaan ja Vantaan Sanomien artikkelit

Tutkimus, opiskelijayhteistyö ja pedagogia

- Memorandum Oy: pelityöpaja Vantaan kaupunginmuseon työntekijöille
- Petkele ry: Päiväkotien keskiaikaseikkailun suunnittelupalaveri
- Kulttuuriperintökasvatuksen seura ja Peltolan koulun 8E -luokka: Mobiilireittejä kulttuuriperintöön -tapaamiset
- Suomen kulttuurirahasto, Jokirannan koulun 5.-luokkalaiset: Mullankai-vajat -tapaamiset ja kaivaukset
- Laurea: opiskelijoiden palvelumuotoiluprojektit
- Helsingin seudun kesäyliopisto: kaupunkikävely Tikkurilassa
- Metropolia: Nissbackan kartanon virtuaalitodellisuus -tapaaminen
- Helsingin yliopisto: Murros -kurssin tapaamiset
- Helsingin yliopisto: Jaettu kaupunki -kurssin työpaja maahanmuuttajille

Kulttuurimatkailu, kohteet ja palvelut

- Forsman Vantaa-tee -kokoukset
- Tapahtumien Vantaa -messut
- Matkailumessut
- 6Aika -kaupungit: Aikamatkailu-hanke (ei rahoitusta)
- Jyväskylän yliopisto: Kestävää matkailua kulttuuriympäristöissä -seminaari
- Business Finland: Valtakunnallinen kulttuurimatkailuseminaari, Matkailun syke

Muut valtakunnalliset ja kansainväliset kytkökset

- Espoon kulttuuriympäristöohjelman valmistelu
- Wikimedia Suomi: Wiki Loves Monuments
- Culture tourism for city breakers -koulutukset
- European Heritage labels -koulutukset
- European Heritage Days ja EHD Stories -tapahtumat ja avustushaku

Kulttuuriympäristökasvatuksen mobiilipeli

Jo hankkeen ideointivaiheessa kulttuuriympäristökasvatus otettiin tärkeäksi osaksi linjaustyötä. Ajatukseksi muodostui mobiilipeli, jonka avulla lapset ja nuoret pystyisivät helposti ja hauskaasti tutustumaan tärkeisiin historiakohteisiin sekä paikan päällä että luokahuoneissa. Ensimmäinen kulttuuriympäristökasvatuksen peli Kuninkaantie I: Kirkonkylän Agnes pilotoitiin syksyllä 2019. Pelin toteutuksesta vastasi Osuuskunta Visia.

Ensimmäisessä pelissä seikkaillaan Helsingin pitäjän kirkonkylällä mielikuvitushahmo-Agnesin kanssa. Karttapohjalle on sijoitettu reilu 20 rastitehtävää, joita oppilaat suorittavat 60 minuutin aikana liikkuen ympäristössä GPS-paikannuksen avulla. Tehtävissä tutustutaan alueen historiaan. Peliä voi pelata myös luokahuoneessa, jolloin se mahdollistuu oppilaille kaikkialla Vantaalla. Pelin oheen toteutettiin verkkomateriaali opettajille, jotta pelin aiheita voi laajentaa oppitunnilla.

Ensimmäisessä mobiilipelissä mystinen Agnes-hahmo seikkailee Helsingin pitäjän kirkonkylällä.

Agnes-peliä testattiin ja palautetta kerättiin muutamalta vantaalaiselta koululuokalta. Palaute oli lähes täysin positiivista ja oppimiskokemusta keuhuttiin myös opettajien puolelta. Kolme uutta pelikohdetta on tulossa vuoden 2020 aikana: Jokiniemeen, Myyrmäkeen ja Hakunilaan Håkansbölen kartanon ympäristöön. Jokiniemen peliä kehitetään yhteistyössä Vantaa-Seuran kanssa. Pelin toteuttamiseen saatiin Euroopan neuvoston European Heritage Days Stories -avustus. Muut kohteet rahoittaa Vantaan historiatoimikunta.

European Heritage Days Stories -tunnustus

Vantaa-Seuran ja Vantaan kaupunginmuseon projekti Breathing Life into Jokiniemi and the Stenkulla Rock sai Euroopan neuvostolta lähes 10 000 euron avustuksen. Avustuksella toteutetaan mobiilipeli Jokiniemen Muinaispuiston alueelle kevään 2020 aikana. Peli liitetään osaksi Kylli-hankkeen Kuninkaantie -pelisarjaa ja se on kaikille avoin ja ilmainen.

Euroopan neuvoston European Heritage Stories -haussa etsittiin kiinnostavia tarinoita kulttuuriperinnöstä. Haku oli suunnattu Euroopan kulttuuriympäristöpäivien tapahtumajärjestäjille ja Europa Nostra -palkinnon voittaneille kohteille ympäri Euroopan. Kymmenelle projektille myönnettiin 10000 euron apuraha. Apuraha myönnettiin yhteensä kymmenelle projektille. Ainut Suomeen myönnetty tunnustus tuli Vantaalle.

European Heritage Stories -haku järjestettiin vuonna 2019 toista kertaa. Haun tavoitteena on lisätä kulttuuriympäristön arvostusta nostamalla esiin paikallisia kohteita ja niihin liittyviä tarinoita.

Vantaa-seura ja kaupunginmuseon delegaatio kävi esittelemässä projektia sekä noutamassa tunnustuksen Strasbourgista. Kuva: Liisa Lahtander / Kotisieutumuseo.

Näyttely Vantaan kaupunginmuseoon

Kulttuuriympäristölinjauksista toteutettava *This is Vantaa* -näyttely aukeaa Vantaan kaupunginmuseossa vuoden 2020 aikana. Näyttelyn aineisto on kerätty hankkeen aikana Kylli-kyselyn, tarinatyöpajojen ja yksittäisten haastatteluiden pohjalta. Näyttely vastaa kysymyksiin: Mitä on kulttuuriympäristö? Mitä on vantaalaisuus? Miten minä voin vaikuttaa kulttuuriympäristöön? *This is Vantaa* tavoittelee yleisökseen uusia vantaalaisia. Näyttelyllä rakennetaan ja vahvistetaan vantaalaista identiteettiä, herätetään tunteita ja oivalletaan toiminnallisuuksien ja kokemusten avulla.

Vantaan kaupunginmuseo toimii valtakunnallisesti merkittävässä rakennusperintökohteessa, Tikkurilan vanhalla asemalla. Kuva: Antti Yrjönen/Vantaan kaupunginmuseo.”

”Ensimmäinen muistikuva Vantaasta on se paskalle haiseva linja-auto sekä mutkanen ja kuoppainen tie, jota pitkin saavuin ikuisuudelta tuntuneen matkan Helsingistä. Mä en ois halunnut ikinä muuttaa tänne, mutta toisin kävi. Nyt lähtisin täältä vaan jalat eellä.”

”Mua ärsyttää, et aina sekoitetaan helsinkiläiseksi. Ainaki ite haluan aina korostaa, että VANTAA, koska mulle on tosi tärkeätä, että en oo mikään stadilainen ’tai wannabe-töölöläinen. Täällä saa olla ihan ylpeesti oma ittensä. Vaikka Vantaalle aina naureskellaan, niin täällä on oikeesti hyvä olla.”

”Se Talvikkien reunus on muuttunut niin paljon, että jos mut nyt heitettäisiin siihen niin et oisin ollu kyhdissä silmät sidottuina, niin en kyllä varmaan tunnistais. Tikkurilasta on lähtenyt kaikki omakotitalot. Ja ne Hiekkaharjun koulun vieressä olevat kerrostalot ois kyllä saanut jäädä tekemättä, ihmeen ahdas paikka.”

”Vestrasa ja Reunan alueella voi elää todellista maaseutuidylliä, mutta niin, että kaikki palvelut ovat lähellä ja kehärata kuljettaa vikkellästä pääkaupungin sykkeeseen. Eläimet ja ihmiset mahtuvat hyvin samaan kylään ja lapsetkin oppivat ymmärtämään luontoa.”

Näyttelysuunnittelua tehtiin Vantaan kaupunginmuseon koko henkilökunnan voimin. Kuvassa tehdään ryhmätöitä osioiden sijoitteluksi tiloihin. Kuva: Maiju Hautamäki / Vantaan kaupunginmuseo.

VANTAAN KULTTUURIYMPÄRISTÖT

Vantaalla on monikerroksisia kulttuuriympäristöjä, joiden historia ulottuu aina kivikaudelta katutaiteeseen. Kuten todettu, ikä ei suinkaan ole ainut tekijä, joka tekee kulttuuriympäristöstä arvokkaan, vaan syitä voivat olla esimerkiksi historiallinen todistusvoima, rakennustaiteelliset arvot tai kaupunkikuvallinen merkittävyys. Paikallisesti, maakunnallisesti tai valtakunnallisesti merkittäviksi arvotettuja kohteita on Vantaalla yhteensä noin 1200. Tämä on 3% koko vantaalaisesta rakennuskannasta*.

Vantaalaiset kulttuuriympäristöt kertovat tyypillisesti joko maaseudusta tai kaupungista tai mitä tapahtui näiden kehityskaarien välillä täällä ja muualla Suomessa. Se kertoo aluetta eri aikoina asuttaneista erilaisista ihmisistä: aatellisista, työläisistä, pyhistä, maallisista, köyhistä, rikkaista, maalaisista, kyläläisistä ja kaupunkilaisista. Vantaalta on löydetty runsaasti muinaisjäännöksiä, jotka kertovat ihmisten elämästä alueella yli 9000 vuotta sitten. Kaupungin kulttuurimaisemalle tyypillisten tasaisten viljelyaukeiden välissä mutkittelee Vantaan- ja Keravanjoki. Maiseman pellot, niityt ja kedot ovat paitsi tärkeä osa kaupungin viherverkostoa, myös perinnebiotooppeja, uhanalaisimpia luontotyyppejämme. Jokien varrelle on perustettu keskiaikaisia kyliä, myöhemmin kartanoita ja maatiloja, joista useimmat ovat Vantaan valtakunnallisesti merkittävien kulttuuriympäristökohteiden joukossa.

Valtakunnallisesti Vantaan arvokkaisiin kohteisiin kuuluu historiallisia rautatieasemia, kirkkoja sekä ensimmäisen maailmansodan linnoitteet. Agraarikulttuurin, teollisuuden kehittymisen ja sotien jälkeen alkaa tarina Suomen kaupungistumisesta. Maakunnallisesti ja paikallisesti arvokkaisiin vantaalaisiin kulttuuriympäristökohteisiin kuuluu myös pientaloalueita ja lähiöitä sekä teollisuus- ja työpaikka-alueita. Vantaalaista kulttuuriympäristöä voidaan kuvailla myös ”Suomeksi pienoiskoossa”, sillä se kattaa lähes kaikki erilaiset rakennustyyppit, eri aikakaudet ja tyyliä sekä niin tiiviit keskustat kuin haja-asutusalueetkin. Hankkeen aikana toteutettujen kyselyiden perusteella

Vantaalla yksi kulttuuriympäristökohte ei nouse merkittävyudessa ylitse muiden, vaan useamman keskustan varaan kehittynyt kaupunkirakenne on varmistanut, että kohteita löytyy ympäri kaupunkia. Ne ovat samaan aikaan piilossa, mutta myös näkyvillä ja vahvasti osana arkiympäristöämme.

* tilastot MATTI-tietokannasta marraskuussa 2019.

Vantaan esihistoria

Vantaan esihistoria on pitkä ajanjakso, josta tiedetään lähinnä arkeologian avulla. Esihistorian voi karkeasti jakaa kivi-, pronssi- ja rautakauteen. Näistä kivikausi oli ylivoimaisesti pisin ja kesti yli 7000 vuotta. Kivikausi alkaa jääkauden jälkeen n. 9000 eKr. ja se katsotaan loppuneen 1500 eKr, jolloin pronssikasi alkoi. Pronssikausi oli n. 1000 vuotta kestänyt ajanjakso ja se katsotaan ajoittuvan ajalle 1500–500 eKr. Rautakausi puolestaan alkaa vuonna 500 eKr. ja jatkuu vuoteen 1150 jKr. jolloin keskiaika alkaa.

Pitkään koko Vantaa ja muu Suomi oli lumen ja jään peitossa. Kun sää lämpeni ja jääkausi loppui, oli paksu mannerjäätikkö painanut maan niin alas, että suuret osat Suomesta oli merenpinnan alapuolella. Jään suletua rupesi maa jälleen kohoamaan jääkautta edeltävälle tasolleen. Alussa maanpinnan kohoaminen oli nopeaa, mutta se hidastui ajan myötä. Siksi Vantaakin on ollut osa laajaa etelärannikon kivikautista saaristoa.

Vantaalainen kivikauden perhe taiteilija Tom Björklundin näkemyksen mukaan.

Vantaalla aikoinaan sijainneet hiekkaiset rannat ovat tarjonneet suotuisat merelliset elinolosuhteet kivikauden ihmisille. Vanhemmalla kivikaudella ihmiset eivät yleensä vielä asuneet vuoden ympäri samalla paikalla. Elintapana oli liikkuva ja vuodenaikojen mukaan muutettiin ruoan perässä. Merenranta tarjosi hyvät mahdollisuudet hylkeenpyyntiin ja kalastukseen. Muita elinkeinoja olivat ainakin hyötykasvien keräily ja riistan metsästäminen. Kivikauden edetessä sää lämpeni ja olosuhteet paranivat. Asumusmuotokin muuttui enemmän paikoillaan pysyväksi ja ihmiset ovat luultavasti voineet asua Vantaallakin monin paikoin jo vuoden ympäri, löytäen lähialueilta kaiken tarvitsemansa.

Vantaalla on arkeologisten inventointien myötä löytynyt useita eri aikaisia kivikautisia asuinpaikkoja. Kivikautisia asuinpaikkoja tunnetaan lähinnä muinaisilta merenrannoilta. Niillä on asuttu, kunnes meri on vetäytynyt pois ja rannat jääneet sisämaahan tai kuivuneet kapeiksi jokiuomiksi. Kivikauden lopulta tunnetaan vielä asuinpaikkoja jokien varsilta, mutta pronssikaudelle mentäessä tunnettujen asuinpaikkojen määrä vähenee. Rautakautisia asuinpaikkoja ei tunneta Vantaalta juuri lainkaan. Kuitenkin Vantaalla on lähes varmasti ollut asutusta myös rautakaudella, sillä seudun vanhimmassa nimistössä on paljon viitteitä rautakautisesta hämäläisperäisestä asutuksesta.

Vantaan keskiaika ja kylien muodostuminen

1200-luvun kuluessa nykyisen Vantaan ja keskiaikaisen Helsingan pitäjän alueelle kohdistui ruotsalaiskolonisaatio. Ennestään paikalla oli ollut hämäläisasutusta ja ehkä ensimmäisiä kyliäkin. Ruotsalaissiirtolaiset perustivat Helsingan pitäjään kyliä, joissa monissa toistuu paikkakunnalla käytössä olleet miestennimet. Tällaisia ovat esimerkiksi Mårtensby, Övitsböle (Övidh), Sillböle (Sille, Silvast tai Sylvester), Simonsböle ja Håkansböle. Monet näistä kylännimistä perustuvat todennäköisesti paikan ensimmäisenä haltuun ottaneen tai asumaksi raivanneen henkilön etunimeen.

Skandinaavisen etunimen ja -by päätteen sisältävät kylännimet liitetään usein vanhimpaan ruotsalaissiirtolaisuuteen. Perusosan -by lisäksi Uudenmaan rannikon ruotsinkielisen asutuksen piiristä tunnetaan myös -böle päätteen sisältäviä kylännimiä, jotka ovat yleensä -by nimiä nuorempia. Jako ei kuitenkaan aina ole ihan selvä. Böle nimen katsotaan kuitenkin usein johtuneen uudisviljelyä merkinneestä sanasta bol, joka tarkoitti raivion yhteyteen perustettua asumaata. Kun vanha -by pääteinen kylä kävi ahtaaksi, siitä saattoi siis muuttaa pois ja raivata itselleen joltakin ennestään asuttamattomalta alueelta uuden asumuksen eli bölen.

Vantaata koskeva tarkempi kartta-aineisto on 1600-luvun lopulta ja sitä myöhemmältä ajalta. Koska säilyneet kartat ovat varhaiseen asutukseen nähden paljon nuorempia, ne eivät välttämättä kerro kaikkea keskiajan asutuksesta. Vantaan vanhat kyläpaikat on inventoitu ja merkitty kaavakarttoihin nimenomaan varhaisimman kartta-aineiston pohjalta.

Jotta osaisimme tulkita vanhoja karttoja oikein, meidän pitää tuntea maankäytön historiaa. Siihen liittyy keskiajalla olennaisena osana maanviljely ja karjanhoito. Suomen alueella käytetty viljelytekniikka oli 1200-luvulta 1800-luvulle kaksivuoroviljely, jossa noin puolet peltoalasta oli kulloinkin viljelyksessä ja toinen puoli kesannolla. Kaksivuoroviljelyn yhteydessä pellot jaettiin kahteen, tuotoiltaan suurin piirtein yhtä suureen alueeseen. Sen seurauksena Suomessa siirryttiin sarkajakoon, joka edisti ryhmäkylien syntyä. Kaksivuoroviljely oli nimittäin kylissä helpompaa, jos tehtiin yhteistyötä ja sovittiin yhteisesti peltujen aitaamisesta. Paikoissa, jossa peltolohkot sijaitsivat hajallaan, pellot kannatti kuitenkin jättää lohkojako, joka oli ollut valitseva ennen sarkajakoa.

Yleensä sarkajako merkitsi talojen ja tonttien uudelleenjärjestelyä. Mikäli talot olivat aiemmin olleet erillään, ne siirrettiin nyt yhteiselle tonttimaalle. Sarkajakoon ei siirrytty kerralla, vaan kyseessä oli 1200-luvun lopulta 1500-luvun loppupuolelle jatkunut prosessi. Itä-Uudellamaalla sarkajako lienee toteutunut suurimmaksi osaksi vasta 1540-luvulla. Joissakin kylissä nykyisen Vantaan alueella pellot olivat kuitenkin osittain tai kokonaan lohkoja-

ossa vielä Samuel Broteruksen 1600–1700-lukujen taitteessa piirtämissä kartoissa. Tästä esimerkkinä Mårtensby, Tavastby ja Sottungsby, joissa kylien talot sijaitsivat yhden tai useamman talon keskittymissä peltujen ympäröimillä kumpareilla. Todennäköisesti kaikissa kylissä sarkajakoa ei viety loppuun asti tai se tehtiin vain osan kylän talojen kesken.

Mikäli suuressa osassa 1600–1700-lukujen kartoissa esiintyvissä Vantaan kylissä on suoritettu sarkajako 1540-luvulla, tarkoittaa se sitä, että kartoissa näkyvät kylien paikat ovat enimmäkseen siltä ajalta. Sitä varhaisemmat kyläpaikat eivät siis ole tiedossa. Muualla tehtyjen havaintojen mukaan keskiaikainen asutus sijaitsee usein karttoihin merkittyjen kylien läheisyydessä, mutta eivät tavallisesti osu tonteille merkityille alueille.

Vantaan vanhoissa kylissä ei ole säilynyt 1700-lukua vanhempia rakennuksia. Tämä johtuu 1600-luvun lopussa alkaneesta katastrofaalisesta ajanjaksoista. 1690-luvulle osui suuret kuolonvuodet. Tuolloin neljä perättäistä katovuotta ja niiden mukana tuoma nälänhätä ja kulkutaudit korjasivat kaamean sadon kuolleiden määrässä. Heti perään vuonna 1700 alkoi Suuri Pohjan sota, joka vei lopulta Ruotsin suurvalta-aseman. Sota vei pitäjistä useita miehiä kuolemaan vieraille sotakentille. Sotaonnan kääntyessä Virosta ja Liivinmaalta saapuneet pakolaiset toivat mukanaan ruton. Rutto tappoi vuonna 1710 runsaasti pitäjäläisiä.

Vuonna 1713 venäläiset nousivat maihin Helsingin edustalla ja saapuivat pian sen jälkeen Helsingin pitäjään. Venäläismiehityksestä tuli pitkä ja vaikea ja kesti aina vuoteen 1721. Ajanjaksoa kutsutaan isovihaksi. Vuonna 1741 Ruotsi aloitti hyökkäyssodan Venäjää vastaan voittaakseen takaisin edellisessä sodassa menettämänsä alueet. Sota kääntyi ruotsalaisten kannalta nopeasti katastrofiksi ja venäläiset miehittivät Helsingin ympäristöineen vuosina 1742–1743. Näiden vuosien seurauksena koko Suomessa ei ole juurikaan säilynyt 1700-lukua vanhempia rakennuksia. Vasta 1700-luvun loppupuolella väestö rupesi kunnolla palautua katastrofivuosista ja uudelleen rakentamaan sekä korjaamaan pahoin kärsineitä rakennuksiaan. Tämän vuoksi Vantaankin vanhimmat talot ovat 1700-luvun puolivälin jälkeiseltä ajalta.

Muinaisjäännökset

Muinaisjäännökset ovat menneisyydessä eläneiden ihmisten toiminnasta jääneitä jälkiä. Muinaismuistolain (295/63) mukaan kiinteät muinaisjäännökset ovat rauhoitettu muistoina Suomen aikaisemmasta asutuksesta ja historiasta. Ilman lain nojalla annettua lupaa on kiinteän muinaisjäännöksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen kielletty.

Vantaalla tunnetaan noin 250 muinaisjäännöstä. Muinaisjäännökset jakautuvat suhteellisen tasaisesti koko kaupungin alueelle. Muinaisjäännöksiin kuuluu kohteita aina varhaisesta kivilaudesta historialliseen aikaan. Vantaan suurimmat muinaisjäännösrhytmät muodostuvat kivilaudisista asuinpaikoista ja historiallisen ajan kyläpaikoista, mutta mukaan mahtuu myös esimerkiksi pronssikauden kohteita, varhaisia teollisuuskohteita, kuten myllyjä, sekä muinaisia teitä. Kivilaudiset asuinpaikat keskittyvät yleensä muinaisille merenrannoille, jotka ovat myöhemmin usein raivattu pelloiksi. Vanhat kyläpaikat puolestaan sijaitsevat isoksi osaksi kaupungin jokien varsilla.

Kuninkaantie kulkee läpi Vantaan itä-länsi-suunnassa. Yksi tunnettu maisema, jonka läpi tie kulkee, on Vantaankoskella. Kuva: Erkki Ala-Könni / Vantaan kaupunginmuseo.

Suuri Rantatie

Suuren Rantatien tarkka perustamisajankohta ei ole tiedossa. Topografisin perustein tien linjauksen voi ajoittaa 800- ja 1200-lukujen väliselle ajalle. Yleiseksi tieksi sen katsotaan muodostuneen viimeistään Viipurin linnan perustamisen yhteydessä 1290-luvulla, jolloin tiestä olisi tullut Turun ja Viipurin linnojen hallinnollinen ja sotilaallinen yhdysreitti. 1290-luvulle menevä ajankohta osuu yhteen ruotsalaissiirtolaisten organisoituun Uudenmaan asuttamiseen, joka näyttää tapahtuneen 1200-luvun lopussa tai 1300-luvun alussa.

Vantaan alueen varsinaisesti ylläpidetty tieverkosto on syntynyt viimeistään ruotsalaissiirtolaisten perustaessa kyliä pitäjän alueelle joskus 1200-luvun ja 1300-luvun taitteessa. Tiet olivat avainasemassa uuden hallinnon hallitsemalla alueella. Ellei jollekin alueelle päästy verottamaan ja kertomaan minkä vallan alle se kuului, ei aluetta voitu sitoa hallintoon. Niinpä Maunu Eerikinpojan maalan mukaan yhden tien piti aina johtaa kylään ja toisen sieltä pois. Näin kylien väliin rakennettiin teitä, joista muodostui pohja alueen nykyisellekin tieverkostolle. Varhaisen Suuren Rantatien linjaus onkin todennäköisesti muodostunut tällaisista kyliä yhdistäneistä teistä. Myöhemmin linjausta on monin paikoin oiotu ja rakennettu nopeampia kylät ohittavia linjauksia.

Suuren Rantatien kartoissa erottuva 1600-1700-lukujen linjaus on pääosin säilynyt Vantaalla hyvin ja tie halkaisee koko kaupungin. Valtaosa tiestä on sulautunut nykyiseen tieverkostoon sekä asfalttietä hiekkateinä. Tie on säilynyt Vantaalla eri tavoin eri paikoissa ja sen luonne vaihtelee paikasta toiseen. Tiestä on kaupungissa säilynyt myös eri aikaisia rinnakkaisia linjauksia. Suuri Rantatie on tuhoutunut ainoastaan pääkaupungin suurien ulosmenoväylien Kehä III, Lahdenväylä, Tuusulanväylä ja Vihdintie kohdilta.

1600-1800-lukujen kartanokulttuuri ja teollistumisen alku

Nykyisen Vantaan alueella on ollut kymmenen kartanoa eli tilaa. Tilat ovat olleet aatelisten ja säätyläisten omistuksessa ja niillä on ollut oikeus räls-siin eli verovapaus. Nämä kartanot ovat Backas, Håkansböle, Hämeenkylä, Katrineberg, Königstedt, Linna, Linnainen, Nissbacka, Rosendal ja Westerkulla. Kartanoiden alueilla on säilynyt nykypäivään niiden päärakennukset, lukuun ottamatta Rosendalia, jonka koko kartanomiljöö on kadonnut sekä Nissbackaa, jonka vuonna 1934 palanut päärakennus on suojeltu rauniona. Varsinaisten kartanoiden lisäksi pitäjässä on ollut useita muitakin suurtiloja, jotka olivat varakkaiden virkamiesten tai kauppiaiden hallussa.

Håkansbölen kartano Hakunilassa odottaa sisäremonttia. Alueen talousrakennukset kunnostetaan vuoden 2020 aikana. Kuva: Antti Yrjönen / Vantaan kaupunginmuseo.

Vantaan kartanoiden historia ulottuu vuosisatojen päähän ja ne rakennettiin tyypillisesti 1500-luvun jälkipuoliskolla ja 1600-luvulla autioituneiden talonpoikaistilojen maille, jotka olivat päätyneet aatelin käsiin lahjoituksina, ostoina, perintöinä ja ehkä joskus jopa laittomin keinoin. Nykypäivään säilyneiden kartanoiden päärakennusten ulkoasu on valtaosin 1800-luvun ensimmäiseltä puoliskolta tai viimeistään aivan 1900-luvun alusta. Kartanoiden kulttuurihistoriallinen arvo ei rajaudu vain komeisiin päärakennuksiin vaan kartanokokonaisuuksiin kuuluvat myös työväen asuinrakennukset sekä tuotanto- ja talousrakennukset sekä kartanopuistot ja laajat viljelymaiset. Vaikka monet kartanokokonaisuudet ovat pirstoutuneet tai hävinneet ovat ne edelleen tärkeä osa vantaalaista rakennus- ja maisemakulttuuria.

Westerkullan kartano Länsimäessä on yksityisomistuksessa. Kuva: Ari Yrjänä / Vantaan kaupunginmuseo.

Vantaan kartanot olivat suurtiloja laajoine viljelysmaineen. Niiden yhteydessä oli usein kouluja, myllyjä, sahoja ja muuta toimintaa. Königstedtin kartanon lahjoittamalle tontille rakennettiin Helsingin maalaiskunnan ensimmäinen, kunnallista suomenkielistä opetusta antava koulurakennus ja kartanon lahjoittamista rakennusaineista valmistui myös kappeli rukoushuoneyhdistykselle kartanon maille. Håkansbölen kartano vuokrasi ja myöhemmin lahjoitti tontin Sotungin ruotsinkielistä alakoulua ja nuorisoseurantaloa varten ja Västersundomin koulu perustettiin Westerkullan kartanon maille.

Monet vuraat ja aloitteelliset kartanonomistajat kiinnostuivat myös teollisen kehityksen tarjoamista mahdollisuuksista. Håkansbölen kartanon omistaja perusti Tikkurilassa omistamansa myllyn vierelle öljynpuristamon eli vernissatehtaan, Königstedtin kartanon isäntä aloitti tilallaan lasiteollisuuden ja Hämeenkyllän kartanossa toimi höyrysaha ja myöhemmin tiilitehdas.

Königstedtin kartanon päärakennus Riipilässä toimii valtioneuvoston edustuskartanona.
Kuva: Lauri Leppänen / Vantaan kaupunginmuseo.

Vantaan kaupungistuminen

Vantaan kaupungistumisen ensisikäyksen voidaan katsoa alkaneen rautatien rakentamisesta Helsingin maalaiskunnan läpi (Helsinki-Hämeenlinna-rata 1862). Saatiinhan tuolloin maalaiskuntaan ensimmäinen kolmikerroksinen rakennuskin, Tikkurilan asema. Radan tuleminen vauhditti teollisuuden kehittymistä ja myös asutus alkoi lisääntyä radan varressa. Yleisempinä yhteiskunnallisina taustatekijöinä voidaan pitää muun muassa maaseuduilla tapahtunutta väestön kasvua, maataloustuotannon koko ajan lisääntynyttä koneistumista ja karjatalouden osuuden kasvamista, ja näiden ilmiöiden mukana tapahtunutta muuttoliikettä kaupunkiin ja teollisuuskeskittyisiin.

1900-luvun alkuvuosikymmeninä pääradan varteen alkoi muodostua ensimmäiset pientaloesikaupungit. Nykyisen Vantaan alueella Korso, Rekola ja Tikkurila. Radan varsi oli luonnollinen paikka kasvuille, sillä monet tänne muuttaneista kulki töissä Helsingissä. Maalaiskunnassa oli yksinkertaistettu palstoitukseen liittyvää säätelyä ja rakennusmääräykset eivät olleet niin tiukkoja kuin kaupungin alueella. Radan varren ulkopuolisilla alueilla säilyi kuitenkin vielä pitkään vanha maatilakulttuuri, jota ylläpitivät maatilat omistava väestönosa.

Helsingin maalaiskunnan keskustataajama kasvoi Malmille. Helsingin kaupungin laajenemispaineiden alla Malmi kuitenkin liitettiin vuonna 1946 pääkaupunkiin. Maalaiskunnan identiteettiä oli tuolloin vielä vahvasti sidoksissa maatilakulttuuriin ja kaupungistuneet osat luovutettiin Helsingille ilman suurta vastustusta. Sodan jälkeinen aika kuitenkin pakotti kehityksen kohti tiiviimpää, kaupunkimaista rakennetta. Uusi kunnankeskus siirrettiin Tikkurilaan ja sinne rakennettiin myös Vantaan alueen ensimmäiset kerrostalot. Suuria alueita palstoitettiin myös niin sanotuille rintamamiestaloille.

Sodan jälkeisen yhteiskunnallinen rakennemuutos maatalousvaltaisesta yhteiskunnasta teollistuneeseen yhteiskuntaan oli Suomessa raju ja samaan aikaan tapahtunut suurten ikäluokkien syntyminen korosti muutoksen vaikutusta. Helsingin maalaiskunnan kunnallispolitiikassa myönnyttiin kaupun-

gistumiskehitykselle 1950-luvun aikana ja lopulta maalaiskunta lähti aktiivisesti mukaan kilpailuun pääkaupunkiseudulle asettuvista ihmisistä.

Lähiörakentamisen aika alkoi 1960-luvulla. Aluksi kerrostalorakentaminen perustui vielä puoliteollisiin menetelmiin ja asuinkeskittymiä voitiin rakentaa helpommin maiseman ominaispiirteet huomioon ottaen. 1970-luvulle tultaessa, muuttopaineiden kasvaessa, rakentaminen teollistui entisestään ja asuinkeskittymissä alkoi näkyä tehokkuuden vaatimukset. 1970-luvun puoliväliin mennessä Vantaalla rikkoutua 100 000 asukkaan raja ja Vantaasta tuli virallisesti kaupunki vuonna 1974. Tieverkosto kehittyi autoistumisen myötä ja Helsinkiin johtavat valtavyölyt ja Helsingin ohikulkutie (Kehä III) halkoivat kaupungin, muuttaen monin paikoin radikaalisti maaseudun ja kylien ilmettä. Martinlaakson rata ohjasi myös Länsi-Vantaalla asemanseutujen kehittymistä kasvukeskuksiksi, vaikka sen valmistuminen ajoittuukin hieman ensimmäisten lähiöalueiden syntymisen jälkeiseen aikaan.

Havukosken lähiö rakennettiin Koivukylän pientaloalueen läheisyyteen 1970-luvulla. Havukoski on Vantaan ensimmäinen lähiö, joka on suojattu asemakaavassa. Kuva: Matti Luumi / Vantaan kaupunginmuseo.

Rakentaminen keskittyi aluksi nimenomaan asuntoihin, koska näihin saatiin varoja rahalaitoksilta aluerakentajien kautta. Palveluista vastasivat asuinlähiöiden ostoskeskukset. Kaupunkimaiset liikekeskusta-alueet, korkeimpine rakennuksineen, kävelykatuineen ja toreineen, joihin tarvittiin yhteiskunnalta suurempia satsauksia, alkoi rakentua suurelta osin vasta 1980-luvun puolella (esim. Myyrmäki). Jonkinasteisena poikkeuksena tästä oli pääradanvarren keskukset, jotka olivat kehittyneet paikalle syntyneen teollisuuden ympärille. Esimerkiksi Korsossa ja Tikkurilassa oli liike- ja toimistorakennuksia jo varhaisessa vaiheessa.

1980-90-luvulta nykypäivään

1980-luvulle tultaessa maassamuutto rauhoittui ja kaupungille tärkeäksi tuli ylläpitää siihen mennessä saavutettua väkimäärää ja työpaikkoja. Vantaan kaupunkisuunnittelun teemoiksi otettiin muun muassa yhdyskuntarakenteen eheyttäminen, asumisviihtyvyyden parantaminen ja monipuolisuus asuntotyypeissä (vuokra- ja omistusasuntoja lomittain). Suunnittelun lähtökohdiksi tuli entistä enemmän laadulliset kriteerit, kuten paikan luonteen huomioiminen rakentamisessa. Olemassa olevia lähiöitä laajennettiin, mutta myös omakotitonttien määrän osuutta asuntokannasta pyrittiin nostamaan. Palveluja ja työpaikkarakentamista pyrittiin kehittämään voimallisesti keskusta-alueilla. 1980-luvun aikana kaupunkisuunnittelussa nousi tärkeiksi teemoiksi jo edelliseltä vuosikymmeneltä alkanut ympäristönsuojeluajattelu ja jäljellä olevia luonnonalueiden merkitys osana kaupunkia kasvoi. Myös rakennussuojelu otti ensi askeleitaan. Sen avulla pyrittiin saamaan ympäristöön ajallista syvyyttä.

Vaikka niin sanotut pehmeät arvot tulivat mukaan kaupunkisuunnitteluun, taloudellinen nousukausi vaikutti todellisuuteen siten, että kiinteistösiioitamista harjoittavien yritysten määrä kasvoi ja liiketoiminnan laajentumiseen liittyvä toimitilojen rakentaminen kasvoi. Toimisto- ja liikerakentamista Keski-Vantaalla vauhditti etenkin lentoaseman läheisyys ja Vantaan lentokenttäkaupunki-identiteettiä kehitettiin. Suuria ostoskeskuksia ja hotelleja

rakennettiin lentokentän lähialueille. Toinen merkittävästi yrittäjäalueeksi on 1990-luvun puolivälin jälkeen noussut Hakunilan Porttipuisto. Vantaan kehittäminen työpaikka-alueena on jatkunut yhtenä kaupungin keskeisenä tavoitteena nykypäiviin saakka.

Joukkoliikenteen kehityksellä on ollut keskeinen rooli määrittelemässä sitä, mihin uusia asuinalueita on voitu rakentaa. Jo 1970-luvun puolella alkoi niin sanotun Yhdysradan suunnittelu Martinlaakson radasta päärataan. Aihe oli ajankohtainen vielä 1980-luvulla, jolloin erilaisia ratalinjauksia mietittiin, mutta ratkaisua ei löydetty. Pääkaupunkiseudulla asuntotonttien hinnat nousivat kiinteistösijoittamisen ja toimitilarakentamisen myötä. 1990-luvulle siirryttäessä pääkaupunkiseudulla asuntopula oli todellinen ongelma. Vantaalla ratkaisua etsittiin ensi sijaisesta täydentämällä vanhoja asuinalueita,

jolloin myös olevaa palvelurakennetta pystyttiin hyödyntämään. Tiivistämisellä nähtiin olevan myös ekologisia perusteita. Kaupungin laajentamista Länsi-Vantaan vielä maaseutu- ja metsävaltaisille alueille pohdittiin täydennysrakentamisen lisäksi. 1990-luvun alussa suunnitelmat yhdysradasta tarkentuivat siten, että se linjattiin kulkemaan lentokentän kautta. Näin luotiin pohja Kehäradalle ja sitä kautta Kiviston kaupunkimaisen asuinalueen synnylle. Toinen suuri uudisrakentamisalue oli Tammisto-Pakkala, jonne nousikin kaksi arkkitehtonisesti hyvin eri tyyppistä asuinluetta 2000-luvun ensimmäisenä vuosikymmenenä, Kartanonkoski ja Tammisto.

Hakunilan ostoskeskus valmistumassa vuonna 1981. Kuva: Vantaan kaupungin museo.

Paikallisjuna M Louhelan asemalla 1970-luvulla. Kuva: Vantaan kaupungin museo.

Asukkaiden ylistämä Kartanonkoski on uusi asuinalue lentokentän ja Jumbon kupeessa. Kuva: Sakari Manninen / Vantaan kaupunki.

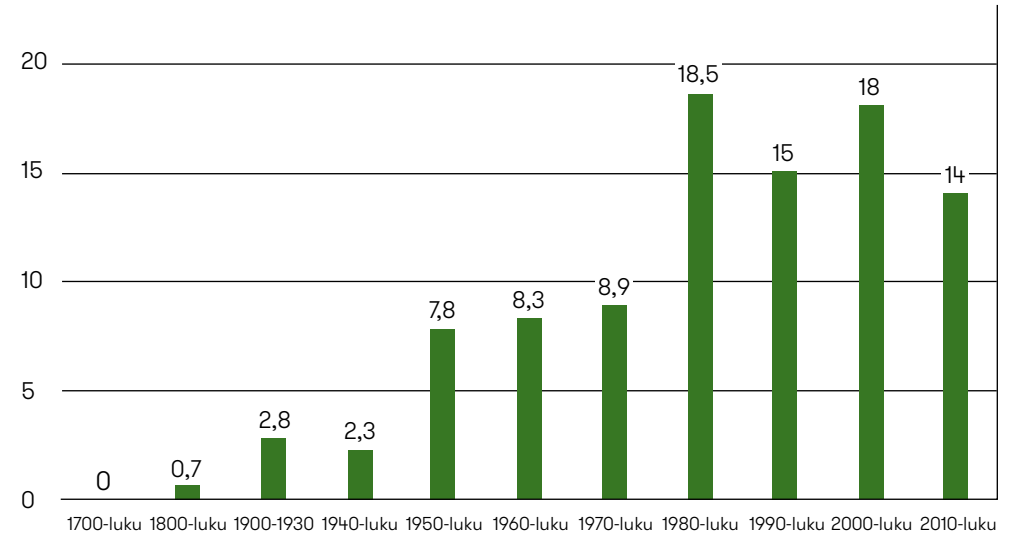
Vantaan nykyhetki ja tulevaisuus

Vantaan kaupunkisuunnittelun pitkän tähtäimen ideoita kehiteltiin yhdessä tuhansien kaupunkilaisten kanssa Vantaan tulevaisuuskuvat -hankkeessa vuonna 2017. Hankkeen tavoitteena oli yhtäältä kertoa kaupunkilaisille pitkän tähtäimen suunnitteluun vaikuttavista näkökulmista ja toisaalta löytää kaupunkilaisten ajatuksista tukea strategisen suunnittelun painotusten valintaan. Työn aikana löydettyjä Vantaan voimavaroja ja kehittämiskohteita nostetaan esiin tulevaisuuden kaupunkisuunnittelussa. Näitä ovat vehreys, yhteisöllisyyden ja vaikuttamisen lisääminen, sujuva liikenne sekä ihmisten ja alueiden omaleimaisuus ja tasavertaisuus. Tavoitteet tuodaan hyvin esiin esimerkiksi Yleiskaava 2020 -luonnoksen keihäänkärkinä.

2020-luvulla nykyhetkeä ja tulevaisuutta leimaavat etenkin kestävän kaupungin rakentamiseen, kaupunkivihreän säilyttämiseen ja ilmastonmuutokseen liittyvät haasteet. Kulttuuriympäristölinjaukset -hankkeen projektikoordinaattori teki hankkeen lopulla erillisen SWOT-analyysin, joka paljastaa vantaalaisen kulttuuriympäristön vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhat, joita tässä hetkessä (2019) voidaan tunnistaa. Asiat ovat tulleet esille hankkeen aikana käydyissä keskusteluissa ja osa niistä näkyy myös linjausten toimenpideoiossa.

Vahvuudet (vahvista näitä) - virkamiesten välillä aktiivinen puheyhteys - paljon osallisuustilaisuuksia asukkailla - hyvä tilanne rakennustutkimusten suhteen	Heikkoudet (korjaa, paranna näitä) - ristiriitaiset tavoitteet alueiden kehittämisessä - osallisuuden vaikutukset eivät näy päätöksissä - virkamiesten resurssit ja jaksaminen - voisi ennakoida paremmin
Mahdollisuudet (hyödynnä nämä) - innokkaat vapaaehtoiset ja kotiseutuaktiivit - elävä muuttovoittokaupunki - rikas kulttuuriympäristö vielä monin paikoin esiintuomatta	Uhat (varaudu, suunnittele ennakkoon) - taloudellisten ja kulttuurihistoriallisten arvojen ristiriita: tiivistämisaine saattaa uhata ”tehottomia” rakennusperintökohteita - inventointitiedon puute 80-90-lukujen kohteista - kunnossapitoon ei riittäviä resursseja

Vantaan rakennuskannan ikäjakauma prosentteina

Ympäristömme on alati muutoksessa. Monikerroksellisuuden säilyttäminen on tärkeää viihtyisän kaupunkikuvan ja erilaisten arvojen vaalimisen kannalta. Kuva: Antti Yrjönen / Vantaan kaupunginmuseo.

KULTTUURIYMPÄRISTÖLINJAUKSET

Kulttuuriympäristölinjauksissa asetettiin visio vantaalaiselle kulttuuriympäristölle, luotiin missio kulttuuriympäristötyön ympärille sekä kehitettiin toimenpiteet näiden saavuttamiseksi. Linjaukset on toteutettu yhteistyössä kaupungin toimijoiden sekä asukkaiden kanssa. Ensimmäinen linjausluonnos koottiin keväällä 2018 yhteensä 14 kaupungin yksikön kanssa käydyn keskustelun pohjalta. Mukana kaupungin yksiköistä olivat elinkeinopalvelut, kaupunginmuseo, kaupunkisuunnittelu, kiinteistöt ja asuminen, kulttuuripalveluiden viestintä, kuntatekniikan keskus, osallisuuskoordinaattorit, rakennusvalvonta, tilakeskus, toisen asteen opetus, varhaiskasvatus ja ympäristökeskus. Asukasedustajina olivat sekä Kylli-kyselyyn 2018 vastanneet sekä Vantaa-Seuran neljä hallituksen jäsentä.

Linjausluonnosta käsiteltiin hankkeen ohjausryhmässä ja eri yksiköiden johtoryhmissä. Saadun palautteen jälkeen linjausluonnoksesta järjestettiin suuri keskustelutilaisuus kaikille keskusteluissa mukana olleille 1.11.2019. Linjaukset on hyväksytty kaupunginvaltuuston kokouksessa pp.kk.vvvv.

Vantaan kulttuuriympäristölinjaukset ovat paitsi yhteinen linjanveto kulttuuriympäristöön liittyvään päätöksentekoon, myös konkreettinen ja jokapäiväinen työväline kulttuuriympäristötyössä toimiville. Niitä tulee noudattaa ja niissä mainittuihin tavoitteisiin tulee pyrkiä parhaimman osaamisen mukaan kaikessa toiminnassa. Linjausten seuraamisesta vastaa Vantaan suojeluasiainneuvottelukunta.

Kasvavan kaupungin kehityksessä on loistava mahdollisuus suunnitella ja toteuttaa monikerroksellista kaupunkikuvaa. Kuva: Antti Yrjönen / Vantaan kaupunginmuseo.

Vantaalaiset kulttuuriympäristöt ovat rakkaita ja rikkaita

Koko Kulttuuriympäristölinjaukset -hankkeen ytimen muodostavat yhdessä luodut visio, missio ja linjaukset. Niiden avulla tavoitellaan yhteistä tahtotilaa kulttuuriympäristön vaalimiselle, hoitamiselle, kehittämiseksi ja laadukkaalle kulttuuriympäristötyölle. Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi luotiin myös toimenpidelistaus, jota toteutetaan ensin hankkeen projektikoordinaattorin johdolla vuonna 2020, jonka jälkeen niiden seurannasta ja raportoinnista vastaa Vantaan suojeluasiainneuvottelukunta.

VISIO VANTAALAISET KULTTUURIYMPÄRISTÖT OVAT RAKKAITA JA RIKKAITA.

Rakkaat ja rikkaat kulttuuriympäristöt ovat Vantaalla hyvin hoidettuja ja monikerroksisia. Ne koetaan merkityksellisiksi, sillä ne edistävät kaupunkilaisten hyvinvointia ja kaupungin vetovoimaa. Kulttuuriympäristöistä välitetään ja sitä vaalitaan ja esitellään ylpeydellä. Arvokkaat kohteet tunnetaan ja tunnustetaan, joten kaikilla on mahdollisuus kokea Vantaalla kuulumisen ja kiinnittymisen tunteita, yhteisöllisyyttä ja viihtyisyyttä. Rikkaat kulttuuriympäristöt muodostuvat ajallisesti, toiminnallisesti ja tyyllillisesti erilaisista kohteista.

MISSIO VANTAALLA TEHDÄÄN ESIMERKILLISTÄ KULTTUURI- YMPÄRISTÖTYÖTÄ, JOSTA KAUPUNKI ON TUNNETTU.

Kasvava ja dynaamisesti kehittyvä kaupunki luo erinomaiset puitteet vision saavuttamiselle, mikäli sen eteen työskennellään pitkäjänteisesti ja yhdessä. On tärkeää, että kaupunki itse toimii esimerkkinä kulttuuriympäristökohteiden suojelussa, hoitamisessa sekä käytön tehostamisessa sekä osoittaa yhteistä tahtotilaa tavoitteiden saavuttamiseksi. Kulttuuriympäristöön liittyviä tietoja ja taitoja opetellaan Vantaalla vauvasta vaariin, minkä lisäksi päättäjät ja virkamiehet kannustavat kulttuuriympäristötyöhön. Vantaalla tehdään innovatiivista yhteistyötä kulttuuriympäristön eteen kaupungin sisällä ja sen ulkopuolella.

LINJAUKSET

**VANTAALAISEKSI OPITAAN JA KASVETAAN
KULTTUURIYMPÄRISTÖKASVATUKSEN AVULLA**

TEEMME KULTTUURIYMPÄRISTÖTYÖTÄ YHDESSÄ

KULTTUURIYMPÄRISTÖ NÄKYVÄ JA KUULUU VANTAALLA

**HUOLEHDIMME KULTTUURIYMPÄRISTÖN ARVOJEN
VÄLITYKSESTÄ TULEVAISUUTEEN**

**VAHVISTAMME KULTTUURIYMPÄRISTÖN HOIDON
JA TUTKIMUKSEN RESURSSEJA**

Kulttuuriympäristökasvatuksella lisätään ymmärrystä ja arvostusta. Kaupunki kannustaa uusia toimijoita mukaan kulttuuriympäristötyöhön, osallistuu asukastoimintaan ja helpottaa tiedon saantia. Kulttuuriympäristövastuuta levitetään viestimällä aktiivisesti ja suunnitelmallisesti laajoille joukoille: kaupungin työntekijöille, luottamustoimisille, yrityksille ja asukkaille. Kulttuuriympäristökohteiden palveluita ja vetovoimaa kehitetään esimerkiksi matkailun näkökulmasta. Kaupunkisuunnittelussa kulttuuriympäristö nähdään positiivisena voimavarana, joka vahvistaa kaupungin imagoa ja luo hyvinvointia.

Resurssit ratkaisevat, miten kulttuuriympäristölinjauksissa asetettuihin tavoitteisiin päästään. Resursseja tulee kohdentaa erityisesti kulttuuriympäristön viestintään ja markkinointiin. Lisäksi on ehdotonta, että kulttuuriympäristön hoitoon liittyvää rahoitusta monipuolistetaan ja että ennakoivan kulttuuriympäristöntutkimuksen ja -julkaisutyön resurssien lisäämisen mahdollisuutta selvitetään aktiivisesti. Kaupungin sisällä olevaa kokemusta ja asiantuntijuutta tulee vaalia, hyödyntää ja kehittää entisestään. Rahoitusta tulee kehittää pitkäjänteisesti, sillä kulttuuriympäristön hoitaminen ei ole hanke, vaan vaatii jatkuvaa sitoutumista.

Kulttuuriympäristökasvatus on perusta vantaalaiseksi oppimiselle ja kasvamiselle.
Kuva: Sakari Manninen / Vantaan kaupunki.

Kulttuuriympäristölinjausten toimenpidelistus

Vantaalaiseksi opitaan ja kasvetaan kulttuuriympäristökasvatuksen avulla

KAUPUNGINMUSEO

- Tuotamme uusia kulttuuriympäristömateriaaleja eri-ikäisille oppilaille ja opiskelijoille ja hyödynnämme kulttuuriympäristökasvatusta kotoutumisen keinona. Tarjoamme oppilaille ja opiskelijoille harjoittelumahdollisuuksia ja tutkimusapua.
- Kokoamme kulttuuriympäristökasvatuksen olemassa olevat aineistot verkkoon helposti opettajien saataville. Esittelemme aineistoja opettajille ja rehtoreille tilaisuuden tullen.
- Lisäämme kulttuuriympäristötietoisuutta kaupungin sisällä
 - Kutsumalla päättäjiä ja virkamiehiä tapahtumiimme, esitelmöimällä kaupunginhallituksen ja -valtuuston iltakouluissa sekä järjestämällä tutustumiskäynnin uuden lautakunnan jäsenille.
 - Selvittämällä mahdollisuutta järjestää työmaainfoja ja työmaadokumentointia kaupungin omissa kohteissa. Tämä vaatii lisäresursseja.
 - Järjestämällä vuotuisen keskustelutilaisuuden kaupungin kulttuuriympäristötyötä tekeville virkamiehille.

KASVATUKSEN JA OPPIMISEN PALVELUALUE

- Oppilaat ja opettajat käyttävät kulttuuriympäristökasvatuksen aineistoja ja materiaaleja aktiivisesti.

Kumppanit

Kulttuuriympäristökasvatuksen sisältöjä toteutetaan yhteistyössä kaupungin museon ja kasvatuksen ja oppimisen palvelualueen kanssa. Olemassa olevia materiaaleja ja aineistoja kootaan yhteen Vantaan kulttuuripalveluiden, ympäristökeskuksen ja Vantaa-Seuran kanssa. Aineistojen olemassa olosta tiedotetaan kaupungin viestintäkanavissa sekä kulttuurin yhdysopettajien ja rehtoreiden tilaisuuksissa.

Kulttuuriympäristön virkamiestapaamiseen kutsutaan koko maankäytön toimiala. Kaupunginhallituksen ja -valtuuston iltakouluissa ovat tarpeen mukaan mukana esim. kaupunkisuunnittelun edustajat.

Resurssit

500 € kulttuuriympäristökasvatuksen tarjottimen taitto ja painokulut.

Kulttuuriympäristökasvatuksen mobiilipelien ylläpitokustannus n. 6000 €/vuosi.

Kesällä 2019 Vantaan kaupungin museo sai Suomen kulttuurirahaston avustuksen Mullankaivajat -hankkeen toteuttamiseen. Mullankaivajissa Viertolan koulun Jokirannan opetuspisteen viidesluokkalaiset tutustuivat arkeologiaan toteuttamalla kaivaukset koulun takapihalle. Koulussa on nykyään monta tulevaa arkeologia. Kuva: Elina Terävä / Vantaan kaupungin museo.

Kyllin kestit -tapahtumassa lapset saivat osallistua kulttuuriympäristön temppurataan, jossa pysähdyttiin seitsemällä pisteellä: Tikkurilassa, Korsossa, Hakunilassa, Koivukylässä, Aviapoliksessa, Kivistössä ja Myyrmäessä. Tässä rakennetaan Tikkurilan vanhan aseman pienoismallia pehmopaloista. Kuva: Maiju Hautamäki / Vantaan kaupunginmuseo

Arkeologi Andreas Koivisto pitää kotiseutuhistorian tuntia kaivauksilla oppilaille. Kuva: Riikka Väisänen / Vantaan kaupunginmuseo.

Teemme kulttuuriympäristötyötä yhdessä

KAUPUNGINMUSEO

- Olemme vuorovuosin vetovastuussa Suojeluasianneuvottelukunnan tapaamisten järjestämisestä ja olemme mukana arkkitehtuuriohjelman seurantaryhmässä.
- Luomme kulttuuriympäristön palvelupolun, jotta prosessien eteneminen ja vastuualueet ovat selkeitä.
- Tavoittelemme uusia kumppaneita kulttuuriympäristötyöhön kaupungin sisällä.
- Osallistumme asukkaiden ja asukasyhdistysten kulttuuriympäristötahtumiin esim. alueen päiville, muinaispuistopäivään ja keskiaikapäiville sekä kutsumme heidät mukaan omiin kulttuuriympäristötapahtumiimme.
- Kannustamme asukkaita ja asukasyhdistyksiä pitkäjänteiseen kulttuuriympäristötyöhön, esim. Adoptoi monumentti -toimintaan.
- Järjestämme yhdessä ympäristökeskuksen ja Vantaa-Seuran kanssa vapaaehtoistoimijoiden tapaamisen ja koulutuksen paikallisoppaille.

YLEISKAAVOITUS JA ASEMAKAAVOITUS

- Olemme vuorovuosin vetovastuussa Suojeluasianneuvottelukunnan tapaamisten järjestämisestä. Olemme vastuussa arkkitehtuuriohjelman seurantaryhmän tapaamisten järjestämisestä.
- Osallistumme asukkaiden ja asukasyhdistysten kulttuuriympäristötahtumiin esim. alueen päiville sekä kutsumme heidät mukaan omiin kulttuuriympäristötapahtumiimme.

TILAKESKUS

- Olemme vuorovuosin vetovastuussa Suojeluasianneuvottelukunnan tapaamisten järjestämisestä ja olemme mukana arkkitehtuuriohjelman seurantaryhmässä.

YMPÄRISTÖKESKUS

- Olemme vuorovuosin vetovastuussa Suojeluasianneuvottelukunnan tapaamisten järjestämisestä ja olemme mukana arkkitehtuuriohjelman seurantaryhmässä.

- Osallistumme asukkaiden ja asukasyhdistysten kulttuuriympäristötahtumiin esim. alueen päiville tai muinaispuistopäivään sekä kutsumme heidät mukaan omiin kulttuuriympäristötapahtumiimme.
- Järjestämme yhdessä kaupunginmuseon ja Vantaa-Seuran kanssa vapaaehtoistoimijoiden tapaamisen ja koulutuksen paikallisoppaille.

RAKENNUSVALVONTA

- Olemme vuorovuosin vetovastuussa Suojeluasianneuvottelukunnan tapaamisten järjestämisestä ja olemme mukana arkkitehtuuriohjelman seurantaryhmässä.

Kumppanit

Osallistutaan ja tuotetaan tapahtumia yhteistyössä kuntalaispalveluiden sekä asukkaiden ja asukasyhdistysten kanssa. Hyödynnetään kaupungin viestintäkanavia tapahtumien tiedotuksessa ja markkinoinnissa.

Kulttuuriympäristötyöhön otetaan mukaan esimerkiksi liikuntapalvelut, monikulttuurisuuspalvelut ja Vantaa-infot.

Luodaan kulttuuriympäristön palvelupolku yhdessä tietohallinnon kanssa.

Resurssit

Kaupungin sisäisten ryhmien ylläpitäminen on olemassa olevaa toimintaa, johon ei tarvita lisäresursseja.

Tapahtumat, koulutukset ja yhteistyö vaativat aikaa valmisteluun, toteutukseen ja organisointiin.

Paikallisoppaiden koulutusmateriaalin luominen 500 €.

Adoptoi monumentti -toiminnan laajentaminen suuremmassa mittakaavassa vaatii määräaikaisen työntekijäresurssin.

Kevään ja syksyn alueen päville on osallistunut esimerkiksi kaupunkisuunnittelun, ympäristökeskuksen ja kaupunginmuseon työntekijöitä. Nämä ovat hyviä keskustelun ja yhteistyön paikkoja. osallistuivat kevään ja syksyn alueen päville. Kuva: Annika Sjöblom / Vantaan kaupunki.

Vantaan Suojeluasiainneuvottelukunta on monialainen yhteistyöryhmä, jossa keskustellaan ajankohtaisista kulttuuriympäristöä ja luonnonperintöä koskevista aiheista. Kuva: Maiju Hautamäki / Vantaan kaupunginmuseo.

Kulttuuriympäristö näkyy ja kuuluu Vantaalla

PALVELUALUEIDEN VIESTINTÄ

- Tiedostamme kulttuuriympäristön yhdeksi viestinnän teemaksi. Kaupunginmuseo kerää kaupungin, sen vapaaehtoisten sekä kolmannen sektorin kulttuuriympäristötapahtumat ja tiedotusaiheet eri palvelualueiden viestinnän vuosikelloihin ja tapahtumakalentereihin.
- Hyödynnämme viestinnässä esim. yhdessä sovittuja vuositeemoja (vrt. ötökkävuosi) ja kohde-esittelyjä Vantaan kaupungin elinvoima- ja veto-voimaohjelman mukaisesti. Kulttuuriympäristötietoa ja -uutisia jaetaan esimerkiksi kaupungin Intranetissä, Asukaslehdessä ja muissa viestintäkanavissa.
- Syvennämme viestinnällistä yhteistyötä kaupunkiympäristön palvelualueen ja kaupunginmuseon välillä. Kulttuuriympäristö otetaan mukaan esim. asukasbarometriin ja muihin kyselyihin.
- Tuomme osallisuustyön vaikutukset paremmin esiin viestinnässä esim. sähköisen osallisuusympäristön avulla.

KAUPUNGINMUSEO

- Jaamme kulttuuriympäristötietoa perinteisten ja sosiaalisen median viestintäkanavien lisäksi esimerkiksi Finnassa ja vantaakuvi.fi -sivustolla. Teetämme uusille vantaalaisille historiapaketin Vantaa-infoon.
- Keräämme kaupungin, sen vapaaehtoisten sekä kolmannen sektorin kulttuuriympäristötapahtumat ja tiedotusaiheet eri palvelualueiden viestinnän vuosikelloihin ja tapahtumakalentereihin.
- Kohdennamme kulttuuriympäristöön liittyvää viestintää kaupungin omille työntekijöille, päättäjille, suunnittelijoille ja asukkaille.
- Toteutamme erilaisia kulttuuriympäristöreittejä yhteistyössä esim. ympäristökeskuksen, kaupunkiympäristön palvelualueen ja Vantaa-Seuran kanssa. Mainostamme ja markkinoimme reittejä.
- Listaamme olemassa olevat kulttuuriympäristön tutkimukset ja selvitykset ja pidämme listaa ajan tasalla. Selvitämme mahdollisuutta julkaista tutkimuksia verkossa. Tiedotamme uusista tutkimuksista.
- Toteutamme kulttuuriympäristöstä kertovan näyttelyn Vantaan kaupunginmuseoon vuonna 2020.

KUNTATEKNIIKAN KESKUS

- Teemme yhdessä Vantaan kaupunginmuseon, viheralueiden suunnittelun, kadunsuunnittelun ja tilakeskuksen kanssa suunnitelman kulttuuriympäristökohteista, joihin toteutetaan infotaulu.

ELINKEINOPALVELUT

- Luomme yhdessä top 10 -kulttuuriympäristön matkailukohteet Vantaalla -listauksen, jota voidaan hyödyntää palvelualueiden kulttuuri-matkailuviestinnässä.
- Teemme kulttuuriympäristöjä sekä niiden palveluita tutuksi yhteistyössä kaupunginmuseon kanssa esim. avoimien ovien päivässä tai seuranta-lojen tarinoiden kautta.

Kumppanit

Tehostetaan viestinnällistä yhteistyötä kaupungin viestinnän (kaupunginjohtajatasoinen + yksiköiden viestintä), kaupunginmuseon ja ympäristökeskuksen välillä.

Toteutetaan infotaulujen kokonaisuus ja kulttuuriympäristöreitit yhteistyössä kuntatekniikan keskuksen, kaupunginmuseon ja ympäristökeskuksen kanssa.

Hyödynnetään digipalveluiden kehittämisessä yhteistyössä tietohallinnon, elinkeinopalveluiden ja kaupunginmuseon kanssa.

Listataan tutkimuksia ja julkaisuita kaupungin laajuisesti, esimerkiksi ympäristökeskuksen ja tilakeskuksen julkaisut ja tutkimukset soveltuvien osin.

Resurssit

Viestinnän vuositeemojen ja kyltitysten suunnittelu, olemassa olevan tutkimustiedon koonti ja kulttuurimatkailukohteiden kartoitus vaativat aikaa ja muun työn ohesta irrotettavaa työpanosta.

Tiedotus ja markkinointi vaativat sekä taloudellisia että työntekijäresursseja. Esimerkiksi kohteiden valokuvaamiseen kahden kesätyöntekijän (3kk) voimin 9 600 €.

Kylttien suunnittelu, toteutus ja asentaminen 5 000 €/kyltti. Reittien ja kylttien ylläpito 5 000 €/vuosi.

Huolehdimme kulttuuriympäristön arvojen välittymisestä tulevaisuuteen

KAUPUNGINMUSEO

- Seuraamme kokonaisvaltaisesti kulttuuriympäristön säilymistä ja kehitystä sekä vaalimme laadukasta ja aktiivista keskustelua ja yhteistyötä eri toimijoiden kanssa.
- Kartoitamme nuorta rakennuskantaa ja arvioimme kohteita suojeluharkinnan saattamiseksi vireille. Olemme mukana Museoviraston Ennakoiva rakennussuojelu -hankkeessa.
- Edistämme tutkijan palkkaamista museolle tavoitteena saada asiantuntevia, ajantasaisia ja resurssiviisaita kulttuuriympäristöön liittyviä tutkimuksia ja selvityksiä.
- Haemme monipuolisesti ja rohkeasti rahoitusta sekä kaupungilta että sen ulkopuolelta, esim. yrityksiltä, maakunnalta ja EU:sta, kulttuuriympäristön hoitoon ja sen kehittämiseen yhdessä kaupungin muiden palvelualueiden ja yksiköiden kanssa.

ARKKITEHTUURIOHJELMAN SEURANTARYHMÄ

- Varmistamme arkkitehtuuriohjelman ajantasaisuuden ja seurannan toimintaympäristön muutoksessa (Uusi Vantaa, MRL).
- Palkitsemme Kehäkukka -palkinnon yhteydessä Vuoden kulttuuriympäristöteon.

YLEISKAAVOITUS JA ASEMAKAAVOITUS

- Varmistamme kaavojen merkinnöillä ja määräyksillä merkittävien kulttuuriympäristökokonaisuuksien säilymisen tuleville sukupolville sekä turvaamme riittävän kulttuuriympäristön asiantuntijuuden toimintaympäristön muutostilanteissa.
- Selvitämme kaavoissa kulttuuriympäristön arvot ja ominaispiirteet ja pyrimme säilyttäviin tai osin säilyttäviin ratkaisuihin.
- Arvokkaan kulttuurimaiseman tai sen reuna-alueen asemakaavoituksessa on aina kulttuurimaiseman asiantuntija mukana.

- Teemme asemakaavoihin tai kaavarunkoihin liittyen yleispiirteisiä maisemasuunnitelmia, joilla osoitetaan säilymistä tukeva kehitys ja hoito sekä hallinta siten, että maiseman arvot säilyvät. Maisemasuunnitelman toteutus ja ylläpito on ratkaistava samalla. Teemme yhden suojelukaavan vuodessa.
- Olemme mukana seudullisessa uudistavan lisärakentamisen vaikutusten selvityksessä. Tässä yhteydessä tuomme esiin ja olemme selvittämässä uudistavan lisärakentamisen vaikutuksia kulttuuriympäristöön.

RAKENNUSVALVONTA

- Kiinnitämme erityistä huomiota kulttuuriympäristöä koskevien kaavamääräysten toteutumiseen rakennusluvissa.
- Varmistamme kaavojen ajantasaisuuden kulttuuriympäristön suojelun näkökulmasta.
- Kehitämme yhteistyössä kaupunginmuseon kanssa sähköisten menetelmien käyttöä esimerkiksi työmaainfojen osalta.

YMPÄRISTÖKESKUS

- Varmistamme kulttuurimaiseman säilymisen luonnonsuojelualueilla hoito- ja käyttösuunnitelmilla. Varmistamme suunnitelmien toteutumisen ja jatkuvan hoidon.

TILAKESKUS

- Vaalimme kaupungin kulttuuriympäristöomaisuutta listaamalla kohteet ja niiden käytön. Tutkimme kohteiden aktiivisempaa käyttöä yhteistyön avulla resurssiviisauden tiekartan mukaisesti.
- Tiedotamme asukkaita, asukasyhdistyksiä ja yrityksiä kohteiden käyttömahdollisuuksista.

KUNTATEKNIKAN KESKUS

- Vaalimme kaupungin viheralueilla ja katuympäristöissä olevia kulttuuriympäristöarvoja.
- Toteutamme tehtyjä hoitosuunnitelmia sekä seuraamme niissä määritettyä hoitoluokitusta ja hoidon tavoitteita kulttuuriympäristökohteissa. Pidämme yllä ja huollamme kulttuuriympäristökohteita ja reittejä.

Resurssit

Tavoitteiden toteutumiseen vaaditaan tahtotilaa suunnitelmien ja päätösten teossa sekä hoitamisessa.

Kaupunkitutkijan palkkaaminen 43 000 €/vuosi.

Kumppanit

Kaupunkisuunnitteluun liittyvissä keskusteluissa käydään yhä laajaa yhteydenpitoa mahdollisimman aikaisesta vaiheesta lähtien eri osapuolten kanssa.

Asukasbarometrin kulttuuriympäristöosuus, tutkimus- ja käyttökohdelisaukset ja hoitosuunnitelmat toteutetaan yhteistyössä kaupunginmuseon kanssa.

Arkkitehtuuriohjelman seurantaryhmä kokoaa ehdotukset monialaisesti kaupungin sisältä vuoden kulttuuriympäristöteoksi. Heille saavat ilmoittaa ehdotuksiaan myös asukkaat ja yhdistykset.

Ajamme lisäresurssin saamista tutkimus- ja julkaisutyöhön yhteisvoimin.

Ympäristökeskuksen väki Sotungissa. Kuva: Pertti Raami / Vantaan kaupunki.

Seuranta ja raportointi

Kulttuuriympäristölinjausten toteutumista ja etenemistä sekä yleisesti kulttuuriympäristötyön kehitystä seuraa Vantaan kaupunginmuseo. Kulttuuriympäristölinjausten toimenpiteet käynnistetään vuoden 2020 aikana hankkeen projektikoordinaattorin avustuksella. Linjausten yksikkökohtaisia tavoitteita ei tarvitse viedä tulokortille, mutta ne on hyvä pitää mielessä arkisissa työtehtävissä ja keskusteluissa.

Kaupunginmuseo tuottaa vuosittain raportin Suojeluasianneuvottelukunnan käsittelyyn, joka taas raportoi ja tekee tuloksista yhteenvedon kaupunginhallitukselle vuosina 2021 ja 2024. Kaupunginmuseolle ja Suojeluasianneuvottelukunnalle tuotetaan työn tueksi erilaisia raportointityökaluja.

Viisi valittua linjausta

- Vantaalaiseksi opitaan ja kasvetaan kulttuuriympäristökasvatuksen avulla
- Teemme kulttuuriympäristötyötä yhdessä
- Kulttuuriympäristö näkyy ja kuuluu Vantaalla
- Huolehdimme kulttuuriympäristön arvojen välittymisestä tulevaisuuteen
- Vahvistamme kulttuuriympäristön hoidon ja tutkimuksen resursseja

Linjaukset ovat voimassa hankkeen seurantajakson eli vuoden 2024 loppuun asti. Valintojen alle jaoteltuja toimenpiteitä voidaan toteuttaa ja kehittää lisää.

2020

- Linjausten hyväksyminen lautakunnissa ja/tai kaupunginvaltuustossa.
- Toimenpiteiden toteuttaminen alkaa projektikoordinaattorin avulla.
- Marraskuussa kaupunginmuseo kerää toimialakohtaiset tiedot seurantatyökalujen avulla.
- Joulukuussa Suojeluasianneuvottelukunta käsittelee seuraavan vuoden toimintasuunnitelman sekä koostaa sisäisen raportin edistymisestä.

2021

- Toimenpiteiden toteuttaminen jatkuu projektikoordinaattorin luoman toimintasuunnitelman mukaisesti.
- Hankkeen raportointi kaupunginhallitukselle.
- Projektikoordinaattorin työsuhde päättyy helmikuussa 2021.
- Marraskuussa kaupunginmuseo kerää toimialakohtaiset tiedot seurantatyökalujen avulla.
- Suojeluasianneuvottelukunta luo vuoden 2022 toimenpidekalenterin.
- Joulukuussa Suojeluasianneuvottelukunta käsittelee aineistoa ja koostaa sen väliraportiksi.

2022

- Toimenpiteiden toteuttaminen jatkuu Suojeluasianneuvottelukunnan luoman toimintasuunnitelman mukaisesti.
- Marraskuussa kaupunginmuseo kerää toimialakohtaiset tiedot seurantatyökalujen avulla.
- Suojeluasianneuvottelukunta luo vuoden 2023 toimenpidekalenterin.
- Joulukuussa Suojeluasianneuvottelukunta käsittelee aineistoa ja koostaa sen väliraportiksi.

2023

- Toimenpiteiden toteuttaminen jatkuu Suojeluasianneuvottelukunnan luoman toimintasuunnitelman mukaisesti.
- Marraskuussa kaupunginmuseo kerää toimialakohtaiset tiedot seurantatyökalujen avulla.
- Suojeluasianneuvottelukunta luo vuoden 2024 toimenpidekalenterin.
- Joulukuussa Suojeluasianneuvottelukunta käsittelee aineistoa ja koostaa sen väliraportiksi.

2024

- Toimenpiteiden toteuttaminen jatkuu Suojeluasianneuvottelukunnan luoman toimintasuunnitelman mukaisesti.
- Marraskuussa kaupunginmuseo kerää toimialakohtaiset tiedot seurantatyökalujen avulla.
- Suojeluasianneuvottelukunta luo vuoden 2024 toimenpidekalenterin.
- Hankkeen raportointi kaupunginhallitukselle.
- Joulukuussa Suojeluasianneuvottelukunta käsittelee aineistoa ja koostaa sen väliraportiksi.

LIITE 1: ASEMAKAAVASUOJELLUT KOHTEET VANTAALLA

Luhtiaitta, Nyby
Päärakennus, Nyby
Riihi, Nyby
Päärakennus, Rekolan kartano
Malmarsin krouvi
Hakkilan kivilsilta
Mutteritalo, asuinrakennus, Håkansbölen kartano, entinen huvimaja, Lusthuset
Svalboet, puutarhurin talo, Håkansbölen kartano
Skomars (Haagan sotilastorppa)
'Hillokellari', Nissbackan kartano
Nissbackan kartano, tilanhoitajan talo, nykyinen päärakennus
Nissbackan kartano, viljamakasiini
Nissbackan kartano/ navetta, ateljee
Rasinkatu 15, rak.7542, HOAS
Rasirinne 7, rak.7543, Asunto Oy Rasirinne 7
Rasirinne 13, rak. 23273, As Oy Rasinsola 2
Rautkallion tornitalo, Rautkallionkatu 12, rak. 7544
Rautkallion tornitalot, Rautkallionkatu 10, rak.7545
Rasinsola 2, rak.23274, As Oy Rasinsola 2
Rasinsola 2, rak.23275, As Oy Rasinsola 2
Rasinsola 3, rak.7546, As Oy Rasirinne 9
Rautkallion tornitalot, Rasinkatu 10, rak. 7547, HOAS
Rautkallionkatu 4, rak. 23276, As Oy Rautkallionkatu 4
Rautkallion tornitalot, Kytötie 29, rak. 23277
Rasirinne 3-5, rak. 23278, As Oy Rasirinne 3-5, raput A ja B
Rasirinne 3-5, rak. 23279, As Oy Rasirinne 3-5, raput C ja D
Kytötie 39, rak.7548, As Oy Kytötie 39
Rautkallion tornitalot, Rasinkatu 20, rak.7549, HOAS
Rasinkatu 14, rak. 23280, As Oy Rasinkatu 14
Rautkallion tornitalot, Rasinkatu 14, rak.7550
Kytötie 37, rak. 23281
Rautkalliontie 1, rak. 23283, VAV
Rautkalliontie 1, rak. 23284, J-talo, VAV
Rautkalliontie 1, rak. 23285, C-talo, VAV
Rautkalliontie 1, rak. 23286, talo A-B, VAV
Rautkalliontie 1, rak. 23287, talo H-I, VAV
Rautkalliontie 1, rak. 23288, talo F-G, VAV
Rautkallion tornitalot, Rasinkatu 4, rak. 23291, HOAS
Rautkallion tornitalot, Rautkalliontie 5, rak. 23292
Rautkalliontie 7, rak. 1, As Oy Rautkalliontie 7
Rautkalliontie 7, rak. 2, As Oy Rautkalliontie 7
Rautkalliontie 7, rak. 3, As Oy Rautkalliontie 7
Rasinkatu 13, rak. 23297, HOAS Rasinkatu 13
Solhem, entinen Hanaböle småskola, Hanalan koulu, asuinrakennus
Luhtiaitta, Havukoski
Päärakennus, Havukoski

Virsutie 4-6, rak. 31867, As Oy Pajupilli
Päärakennus, Nyknas
Päärakennus, Gammelknas
Asuinrakennus, Edelberg
Navetta, ent. Nygrannas,
Liiteri, Riddars II
Päärakennus, Riddars II
Luhtiaitta, Olofs
Olofs, päärakennus
Asuinrakennus, Lillstuga, ent. Nedre Rutars, asuinrakennus
Kyrkoby skola, koulurakennus 1, ent. Kyrkoby folkskola
Kirkonkylänkosken pato, myllypato
Myllyrakennus, Kirkonkylän mylly
Aitta, Hannusas, aitta, Hannusas
Luhtiaitta, Hannusas, ent. Backas
Päärakennus, Hannusas,
Luhtiaitta, Nygrannas
Päärakennus, Nygrannas
Asuinrakennus, Solhem
Aitta, Riddars I, ent. Redlin
Liiteri-sauna, Riddars I, ent. Redlin
Navetta-talli, Riddars I, ent. Redlin
Päärakennus, Riddars I, ent. Redlin
Liiteri, Juns
Päärakennus, Juns
Päärakennus, Danis
Päärakennus, Nedre Rutars
Talli, Nedre Rutars
Asuinrakennus, ns. Waldénin talo, Marielund
Cronstedtin hautakappeli, Pitäjän kirkko
Huoltorakennus, Helsingin pitäjän kirkko
Kellotapuli, Helsingin pitäjän kirkko, Pyhän Laurin kirkko
Pitäjänmakasiini 1
Pitäjänmakasiini 2
Pyhän Laurin kirkko
Von Wendtin hautakappeli, Pitäjän kirkko
Asuinrakennus, Granen, päärakennus, (Skogbergin kauppa)
Sepänpaja, Källarbacken
Asuinrakennus, Björkebo
Maakellari, Pappila, Kyrkoherdebolet
Navetta, Pappila
Pakaritupa, Pappila
Pappila, päärakennus
Pehtoorintalo, Pappila,
Riihi, Pappila
Viljamakasiini, Pappila,
Viljamakasiini, Kyrkoherdebolet

Tuomelan koulu, ent. Hämeenkyön kansakoulu
Portinvartijan rakennus, Rautakirja
Pääkonttori, Rautakirja
Itäinen siipirakennus, Hämeenkyön kartano
Keisarin köymälä, Hämeenkyön kartano
läntinen siipirakennus (nk. päärakennus), Hämeenkyön kartano
Navetta, Hämeenkyön kartano (Tavastkulla),
Luhtiaitta, Nedre Labbas
Päärakennus, Nedre Labbas
Päärakennus, Övre Labbas
Luhtiaitta, Tuomela
Päärakennus, Tuomela
Navetta-talli, Skobbas
Väentupa, Skobbas
Villa Grönberg
As Oy Tikkurilan Urheilutie
Dickursby lögstadieskola, koulu ja päiväkot
Koulurakennus, nyk. kirjasto, ent. Dickursby folkskola
Dickursby skola, piharakennus
Professori Martti Markkulan talo, Jokiniemen koelaitos
Paul-Joachim -koti, assistenttirakennus, asuinrakennus, Villa Winter-backa
Palokunnan kalustovaja, Vernissatehdas
Vernissatehdas
Juureskellari, Jokiniemen koelaitos
Vilja-aitta, Jokiniemen koelaitos
Paviljonki I, Jokiniemen koelaitos,
Paviljonki II, Jokiniemen koelaitos
Tallimiehen tai sepän asunto, Jokiniemen koelaitos
Talli, Jokiniemen koelaitos
Navetta, Jokiniemen koelaitos
Sandkulla gård, päärakennus
Päärakennus, asuinrakennus, Haxas,
Viljamakasiini, talousrakennus,
Ohratie 5, rak. 13045, talo B, VVO (Koy Hakkilanrinne)
Ohratie 5, rak. 26861, talo A, VVO (Koy Hakkilanrinne)
Gammelkulla, navetta
Varia Hiekkaharjun toimipiste
Poltouunin piippu, Vernissatehdas
Navethalia teatteri, ent. Sandkulla gårdin ja Jokiniemen koelaitoksen navetta, SANDKULLA
Sarlin Oy
Omakotitalo, Laitilankuja 7
Autotalli, Abrams,
Päärakennus, Abrams,
Keimolan moottoristadionin valvontatorni
Asuinrakennus, Byändan torppa

Navetta, Linnan kartano
 Autotalli, Linnan kartano
 Karjanhoitajan talo, Linnan kartano
 Muonamiehen asunto Lustikulla, asuinrakennus, Linnan kartano
 Navettatyöntekijöiden talo, Linnan kartano
 Päärakennus, Linnan kartano
 Päärakennus, Linnan kartano
 Tilanhoitajan talo 'Mäkitupa', Linnan kartano
 Viljamakasiini, Linnan kartano
 Voudin talo, 'Torppa', Linnan kartano
 Puutarhurin talo, Linnan kartano
 Myymälärakennus, Mesikukantie 2
 Tikkurilan kaakelitehdas
 Makasiini
 Bäckby gård, päärakennus
 Johans huvila, nyk. Velmun talo
 Muuntamo 27, Koivuhaka, Kuriirikuja
 Asuinkasarmi, Korson vanha asema
 Talousrakennus, Korson vanha asema
 Korson vanha asema, asemarakennus, Valtion rautatiealue (Korson rautatieasema)
 Villa Sjöberg, Villa Korso
 Konungs, päärakennus
 Orädders, päärakennus,
 Orädders, varasto, edustussauna
 Markusas, päärakennus
 Påkas, päärakennus, Påkas
 Backas
 Martinlaakson yläaste ja lukio
 Muuntamo 142
 Kilterin koulu
 Björkbackan ent. ruotsink. kansakoulu, ent. Korso svenska folkskola
 Jokivarren entinen kansakoulu
 Palménin kauppa ja asuinrak.
 Ylä-Honkala, asuinrakennus, Ylä-Honkala
 Wivi Lönnin kesähuvi
 Muuntamo 203
 Stenhuset, viljamakasiini, Håkansbölen kartano
 Stenåkern, asuinrakennus, Håkansbölen kartano
 Orrkulla, Håkansbölen kartano, asuinrakennus
 Ladugård, navetta, maatalouskeskus, Håkansbölen kartano
 Karjanhoitajan asuinrakennus, Håkansbölen kartano
 Tessen, asuinrakennus, Håkansbölen kartano
 Aitta, Håkansbölen kartano
 Pehtorin talo, Gula huset, Håkansbölen kartano
 Pikkutalli, Åkstill, Håkansbölen kartano
 Pyykkitupa, Håkansbölen kartano
 Päärakennus, Håkansbölen kartano
 Autotalli, Håkansbölen kartano
 Sepänpaja, autotalli, Håkansbölen kartano
 Talli, Håkansbölen kartano
 Asuinrakennus 2, ent. työväenasunto Kumpula, Backaksen kartano
 Nuorisotalo Vintti, ent. työväenasunto Lustikulla, Backaksen kartano
 Työväenasunto Spanskis, ent. Elannon kauppa, Backaksen kartano

Asuinrakennus, ent. työväenasunto Gastbacka, Backaksen kartano
 Vanha koulurakennus, Backaksen kansakoulu, Veromiehen koulu
 Tammiston muuntoasemarakennus, Fingrid, ent. Fortum, ent. Imatran Voima Oy
 Luhtiaitta, Sandbacka
 Maakellari, Sandbacka, maakellari
 Tiilitehtaan työnjohtajan talo
 Asuinrakennus ja pienteollisuustalo
 Rajakylän ala-aste, ent. Rajakylän kansakoulu
 Rajakylän päiväkot
 Pääkoulu, Rekolan koulu, koulurakennus 2
 Rekolan koulu, vanha koulu, koulurakennus 1
 Navetta, Katrinebergin kartano
 Aitta, Katrinebergin kartano
 Päärakennus, Katrinebergin kartano
 Seutulan lastenkoti
 Hermann Kuesin talo
 Talo Vilhunen / ateljee ja asuinrakennus
 Saarelan talo, Villa Girsén, asuinrakennus
 A-talo, Silkkitehdas
 B-talo, Kutomo, Silkkitehdas
 Lämpökeskus, Silkkitehdas
 Galleria K, ent. Pessi, ent. kaupungintalon kirjasto
 Kaupungintalo
 Kuntoutuskeskus, ent. Fagerströmin huvila, kauppa
 Kulttuurikeskus Orvokki, ent. Oksanmäen koulu
 Ent. Paloasema
 Vantaan kaupunginmuseo, Tikkurilan vanha asema
 Söderlingin mylly, Kahvila Veininmylly,
 Villa Söderbo, SÖDERBO
 VTA Tekniikka Oy, Kuussillantien teollisuusalue
 Muuntamo 88
 Vallinojan päiväkot, ent. Vierumäen sivukoulu
 Päärakennus, Grönkulla (Bulders, Lillas)
 Päärakennus, Guss
 Aitta, Smeds
 Päärakennus, Smeds
 Talli, Smeds
 Vantaankosken mylly,
 Vantaankosken myllypato
 Vantaankosken silta
 Maakellari, Stenbacka
 Päärakennus, Stenbacka
 Päärakennus, Sofieberg
 Puimala, Smeds
 Päärakennus, Nedre Nybacka
 Luhtiaitta, Övre Nybacka
 Maakellari 1, Övre Nybacka
 Navetta, Övre Nybacka
 Pikkutupa, Övre Nybacka
 Päärakennus, Övre Nybacka,
 Luhtiaitta, Nedre Månsas
 Päärakennus, Nedre Månsas
 Ilpolan koulu, Rajatorpan vanha koulu

Aerola (A-rakennus)
 Aerola (B-rakennus)
 Lämpökeskus, Aerola
 Tikkurilan uimahalli
 Talo Sallinen
 Ent. Vantaan ruotsinkielinen alakoulu
 Ravintola Kuninkaankartano, ent. koulurakennus
 Luhtiaitta, Klemets,
 Päärakennus, Klemets,
 Asuinrakennus, Vikströmin torppa, Råbacka
 Ylästön kotiseututalo, ent. Tolkinkylän kansakoulu
 Rauhala, asuinrakennus
 Asuinrakennus, Vilhelmsberg,
 Asuinrakennus 2, Grotens
 Asuinrakennus, ent. kauppa, Fredriksberg
 Maakellari, Fredriksberg

LIITE 2: INVENTOINTIKOhteet VANTAALLA

R1

Stors, luhti, luhtiaitta, Stors
Stors, vanha päärakennus
Gustafsberg, luhtiaitta
Gustafsberg, päärakennus
Lillpetas, luhtiaitta
Maakellari 1, Nedre Rutars ('Kallebäskis')
Maakellari 2, Nedre Rutars, ('Kallebäskis')
Talli, Nedre Labbas
Kellari, Abrams
Viljamakasiini, Sillböle Grufva
Kellari ja leikkimökki, Gammelkulla
Bykulla, ent. Käinby småskola, Latukin torpan aitta
Päärakennus, Stambo,
Päärakennus, Saras
Päärakennus, Backas-Vestergård, Backas I (Backas-Vestergård, Backas-Gyras)
Asuinrakennus, ent. Backas-Östergård, Wanhä Kievari (Backas-Östergård)
Luhtiaitta, Petas
Riähi, ent. Petas, Övre Petas
Konungs, talousrakennus, maakellari
Wickströmin (Hagalundin) aitta
Päärakennus, Knuuttila (Knuuttila, ent. Yvias)
Oljemärkin luhtiaitta
Villa Nyman
Tuomelan uusi päärakennus
Luhtiaitta, Hannula (By-Hannula)
Päärakennus, Hannula (By-Hannula)
Luhtiaitta, Ulko-Hannula (Ut-Hannula)
Riähi, ent. Juhola, Rias (Juhola)
Lato 5, Juhola
Navetta, Juhola
Luhtiaitta, Stenkulla III
Luhtiaitta, Grips
Päärakennus, GRIPS
Vanha riähi
Kärrars, vanha päärakennus (Åbergs)
Luhtiaitta, Nikus
Päärakennus, Nikus
Navetta-talli, Nikus, Kärrre
Päärakennus, Klemets
Navetta, Erikas
Päärakennus, Bertas
Asuinrakennus 1, Berga
Asuinrakennus 2, Berga

Luhtiaitta-talli, Yli-Kistola (Övre Kistola, Oppi-Kisle)
Viljamakasiini, Reuna-Seppälä, Pelto-Seppälä (Reuna-Seppälä, Robertsberg)
päärakennus, Ali-Kistola (Nedre Kistola, Nedre Kisle)
Päärakennus, Puistola, ent. Söderkulla
Päärakennus, Grönkulla I (Tillanderin talo)
päärakennus, Koivula ent. Rauhala, päärakennus, Koivula (Rauhala)
Päärakennus, Johannesberg
Päärakennus, Kaapola (Tapola)
Navetta, Jäppilä
Luhtiaitta, Nystuga
Navetta-talli, Nystuga
Päärakennus, Nystuga
Sauna, Nystuga
Asuinrakennus, Hommas, Lill-Hommas
Aitta, Hommas
Navetta, Hommas
Päärakennus, Hommas
Navetta, Grotens
Lato-liiteri, Petas
Päärakennus, Tallbacka
Sauna, Tallbacka
Sauna, Tallbacka
Maakellari, Fridhem
Maakellari, Fridhem
Luhtiaitta, Övre Thors
Päärakennus, Övre Thors
Talli, Nedre Thors
Vilja-aitta, Nedre Thors
Luhtiaitta, Nedre Thors
Uusi navetta, Nedre Thors
Työväenasunto, Ekströmin talo, Nedre Påvals, Bergbo
Karjakon talo, Nedre Påvals
Luhtiaitta, Nedre Påvals
Navetta, Nedre Påvals
Luhtiaitta, Påvals, luhtiaitta
Navetta, Påvals, navetta
Riähi, Smeds
Kellari, Smeds
Luhtiaitta, Smeds
Navetta, Smeds
Sauna
Sauna, Smeds
Navetta-luhtiaitta, Salas
Syytinkitupa Rosan mökki, Salas
Päärakennus, Nyäker
Huvimaja, Konungs

Maakellari, Rutars
Stors, ulkorakennus
Navetta, Smeds
Maakellari 1, Övre Nybacka
Perunakellari, Guss
Nygård (Keltainen Nygård), aitta
Nygårds (Harmaa Nygård), aitta
Asuinrakennus, Råtorp
päärakennus, Vanha Meilby (Mejlby)
Aitta, Uusi Meilby
Stenbacka, asuinrakennus
Navetta, Nygårds (Tavallinen Nygårds, Övre Nygårds)
Nygård (Keltainen Nygård), päärakennus, Nygård (Keltainen Nygårds, Nedre Nygårds)
Kullobacka, päärakennus
Kuppi, päärakennus
Myrbacka, päärakennus, Myrbacka II
Koulutuskeskuksen majoitusiipi, Hämeenkyllän kartano (Tavastkulla)
Koulutuskeskus, Hämeenkyllän kartano (Tavastkulla)
Luhtiaitta-liiteri, Linnaisten kartano (Linnais gård)
Maakellari, Linnaisten kartano (Linnais gård)
Päärakennus, Linnaisten kartano (Linnais gård)
Väentupa, Linnaisten kartano (Linnais gård)
Sepänpaja, Linnaisten kartano (Smedjebacken, Linnais gård)
Westerkullan kartano, talli ja navetta
Westerkullan kartano, päärakennus
Lillaböle, leikkimökki, Håkansbölen kartano
Kivisikala-talli, Backaksen kartano
Kuivaamo-puimala, Backaksen kartano
Muuntamo, Backaksen kartano
Navetta, Backaksen kartano
Päärakennus, Backaksen kartano
Puutarhavarasto-kellari, Königstedtin kartano
Päärakennus, Königstedtin kartano
Tilanhoidajan asunto, Königstedtin kartano
Westerkullan kartano, käymälä
Professorien asuintalo nro 2, Jokiniemen koelaitos
Professorien talo I, Assistenttien asuintalo, Solberga
Faba osuuskunta, Suomen Karjatalo, ent. Suomen karjanjalostusyhdistys ry:n toimitalo
Odd Fellows -yhdistystalo, ent. Vantaan suomalainen kansakoulu
Teollisuusrakennus ja varasto, ent. Teräsköys
Sanomala
Toimistorakennus, ent. Korson kunnanlääkärin ja kättilön toimitalo sekä asunnot
Salkolan talo
Villa Katajainen

Talo Vilhunen/ talousrakennus
 Kokoontumisrakennus, Sjöskog FBK, Seutulan VPK, palokunnantalo,
 Skogsborg (Seutulan VPK:n talo)
 Palokunnan kalustovaja
 Asuinkerrostalo, ns. Asematie ykkönen, As Oy Tikkurilan kassatalo
 Kassan talo, liikerakennus, As Oy Tikkurilan Kassatalo
 Tikkurilankosken pato, Vernissatehtaan kiinteistö
 Luhtaanmäen kivilaita
 Viilatehtaan pato
 Siltamäen kivilaita
 Metsotie 14, omakotitalo, Hagalund
 Rekolantie 103, omakotitalo
 Nousutie 12, omakotitalo
 Omakotitalo, Kotikumpu
 Omakotitalo, Siilipuistontie 9
 Omakotitalo, Marsutie 5a
 Kesämökki, Kotinotko
 Asuinrakennus, Hannunkuja 1
 Omakotitalo, asuinrakennus
 Talo Sariola, asuinrakennus '29'
 Rekolan työväentalo
 Pihkalan talo, asuinrakennus-teollisuusrakennus
 Tertuntie 9, omakotitalo, Mäkiläakso
 As. Oy Kultapyrstö, rak. 37061
 As. Oy Kultapyrstö, rak. 37062
 As. Oy Lohenpyrstö, rak. 18436
 As. Oy Lohenpyrstö, rak. 37060
 As. Oy Säästöpyrstö
 Aravatalo
 Asuinrakennus, Lehmusto
 Asuinrakennus, Lönnbacka (Henrikssonin talo)
 Hiekkaharjun ostoskeskus
 Honkanummen siunauskappeli
 Kaivoksen ostoskeskus, rak. 1365
 Kaivoksen ostoskeskus, rak.1367
 Kivistön kirkko
 Korson kirkko
 Västersundoms skola, ent. Västersundoms folkskola
 Mikkolan ostoskeskus ja seurakuntatalo, rak. 24006
 Mikkolan ostoskeskus ja seurakuntatalo, rak. 9133
 Mikkolan ostoskeskus ja seurakuntatalo, rak. 9134
 Mikkolan ostoskeskus ja seurakuntatalo, rak. 9136
 Myyrinpuhos
 Myyrmäen kirkko
 Kuohukujan ostoskeskus
 Rekolan kirkko, Pyhän Andreaan kirkko
 Ruskeasannan siunauskappeli
 Tikkurilan neuvola
 Königstedtin kappeli, Seutulan kappeli
 Königstedtin koulu, Königstedts folkskola
 Entinen Seutulan koulu, ent. Västra finska folkskolan, nyk. asuinra-
 kennus
 Eklundin kauppa
 Vaaralan kappeli, ent. Vaaralan kirkko
 Konttori- ja tehdasrakennus, Fazerila

Valio Juustola, rak. 14859
 Valio Juustola, rak. 30833
 Valio Juustola, rak.14858
 Valio Juustola, portinvartijan koppi
 As Oy Vaisalpa, Vaisalan henkilökunnan asuinrakennus
 Ent. Matssonin konepaja
 Witraktor, Wihuri
 Witraktor, Wihuri
 Alatehdas, Wihuri
 Ylätehdas, Wihuri
 Varastohallit, Huberin hallit
 Konepaja, Huberin hallit
 Auramo
 Autokorjaamo, ent. Gulf huoltoasema
 Saharakennus, Kavaleffin saha, N:O 7:A

R2

Pakaritupa, Björkbacka
 Karjakan tupa, Solhem
 Pakaritupa, Sillböle Gård (Sillböle Enstaka)
 Lato 1, Grotens
 Talousrakennus, Petas
 Maakellari, Fredriksberg
 Talli, Nedre Påvals
 Liiteri, Tallbacka
 Kanala, Fridhem
 Navetta, Fridhem
 Jääkellari, Övre Thors
 Syytinkitupa Hilman mökki, Övre Thors
 Talli, Övre Thors
 Vaja, riihi, Övre Thors
 Pikkutupa, Nedre Thors
 Puimalato, Nedre Thors
 Vanha navetta, Nedre Thors
 Lampola, Bergbo (Nedre Påvals)
 Kanala, Nedre Påvals
 Liiteri, Salas
 Vanha sauna, Salas
 Luhtiaitta, Oweritas
 Navetta, Oweritas
 Talli, Oweritas
 Leikkimökki, Stors
 Puucee, Myrbacka II (Myrbacka)
 Malmarsin krouvi, aitta
 Nissbackan kartano, maakellari
 Perunakellari
 Sauna
 Stors, navetta
 Stors, sauna
 Stors, talli, liiteri
 Autotalli-sauna, talousrakennus, Gustafsberg
 Gustafsberg, navetta
 Gustafsberg, traktoritali
 Riihi, Gustafsberg

Sauna, Hannusas
 Sauna, Björks
 Sauna, Juns
 Pappila, talli
 Navetta (Backas-Vestergård, Backas-Gyras)
 Puuliiteri ja kellari, Backas-Gyras
 Lato 1, Södergård, ent. Backas-Vestergård
 Lato 2, Södergård, ent. Backas-Vestergård
 Rengintupa, Södergård, ent. Backas-Vestergård
 Luhtiaitta, Backas-Östergård, Kiinteistö 1795
 Liiteri, Backas-Vestergård, Backas-Gyras
 Sauna, Kuusisto, Janvilla (Kuusisto, Hollanderin kauppa)
 Talli, Övre Labbas
 Lato, Holmanhonka
 Navetta, Orrbacka
 Puuliiteri, Orrbacka
 Puimala, Reuna-Seppälä
 Talli, Reuna-Seppälä, Peltö-Seppälä I
 Päärakennus, Lintuvilla (Reuna-Seppälä)
 Navetta, Välimaa
 Navetta, Strandkulla
 Navetta, Josvholm
 Navetta-talli, Sillböle Grufva
 Sauna, Sillböle Grufva
 Suola-aitta-puuliiteri, Sillböle Grufva
 Talli, Sillböle Grufva
 Navetta, Djupbäck
 Päärakennus, Djupbäck
 Talousrakennus, Uusi Meilby
 Aitta, Högbergsbacka
 Matarinkuja 4, talousrakennus
 Talousrakennus, Nikus, talousrakennus, Kärre (Nikus)
 Luhtiaitta, Klemets
 Riihi, Högkulla
 Kuppis, talli-luhti, navetta
 Kuppis, luhti, aitta
 Aitta, Myrbacka II (Myrbacka)
 Sauna, Myrbacka II (Myrbacka)
 Pikkutupa, entinen Friströmin kauppa, Kuppis
 Navetta, Kullobacka
 Puimala, Kullobacka
 Autotalli, Kullobacka
 Luhtiaitta, Vaahterämäki (Kullobacka)
 Bisa, luhti, kellari-mankeliiteri
 Aitta, Nygård (Keltainen Nygård, Nedre Nygård)
 Sauna-liiteri, Kullobacka
 Kalustovaja-talli, Janvilla (Kuusisto, Hollanderin kauppa)
 Navetta-talli, Saras
 Navetta, Gamla Byända
 Lato 2, JUHOLA
 Bykulla, ent. Käinby småskola, sauna, aitta 2
 Sepän talo, Jokilaakso (Luhtabacka)
 Talousrakennus 1, Koivuniemi, ent. Tyynelä, navetta-talli
 Sauna, Korpipelto
 Lato, Forsbacka

Talli, Forsbacka
 Leikkimökki, Kuusirinne
 Rengin mökki, Kuusirinne, ent. Knuuttila
 Sikala, Knuuttila (Yvias)
 Luhtiaitta, Hannula (Yvias eli Ylösjoki)
 Riihi, Oljemark
 Navetta, Nedre Månsas
 Kellari-vaja, Råtorp
 Sauna, Kullas
 Lato, Smeds
 Navetta, Petas-Tunet (Petas-Guss)
 Lato, Jokipirtti
 Navetta, Jokipirtti
 Talousrakennus 1, Jokipirtti
 Iso lato, Erikas
 Pikkulato, Erikas
 Luhtiaitta, BERTAS
 Navetta, Bertas
 Talousrakennus
 Sauna, '29'
 Sauna
 Leikkimökki, Ali-Kistola (Nedre Kistola, Nedre Kisle)
 Navetta, Ali-Kistola (Nedre Kistola, Nedre Kisle)
 Talli, Königsberg
 Talousrakennus, Königsberg
 Aitta, Ellilä (Åvallin kauppa)
 Sauna-liiteri, Rosenbacken
 Luhtiaitta, Kaapola (Tapola)
 Talousrakennus, Kaapola, ent. Tapola
 Vanha maakellari, Jäppilä
 Navetta, Heikkilä
 Eklundin kaupan talousrakennus
 Penttilä, talousrakennus
 Navetta, Harpars (Nedre Harpars)
 Talousrakennus, Tallbacka
 Kärryliiteri, Markusas
 Talli, Pökas
 Saunarakennus, Kiinteistö Riekkotie 2
 Vanha sauna
 Riihi, Viertola
 Liiteri, Kaunisto
 Navetta, Yli-Kistola (Övre Kistola, Oppi-Kisle)
 Navetta, Vedabacka (Klökas Vedabacka)
 Västersundoms skola, lisärak. talousrakennus liiteri, sauna-liiteri, Nurmela
 Västersundoms skola, talousrak. sauna, piharakennus, Nurmela
 Perunakellarit, Backaksen kartano, työväen asunnot
 Sauna, Markusas
 Navetta, Stenkulla II
 Riihi, Ulko-Hannula, Riiala (Ut-Hannula)
 Talousrakennus 2, Juhola
 Navetta, Grips
 Syytinkitupa Hultet, Gårds
 Navetta, Gårds
 Karjakon talo, Gårds

Syytinkitupa, Kurts, ent. Granbacka (Gårds), asuinrakennus
 Traktoriliiteri, Hommas
 Hommas metsästysmaja, Nystuga
 Riihi, Hommas
 Metsästysmaja, Nystuga
 Sauna, Hankkijan koetila, Tammistonranta
 Talousrakennus 1, Framstuga, Hakola (Framstuga, 'Collinin talo')
 Asuinrakennus 2, Pajamäki
 Vanha navetta, Mejlbj
 Viljamakasiini, Mejlbj
 Lato, Bergbacka
 Sepänpaja, Kiint. Ainonkuja 7
 Sauna, Kiviharju
 Sauna, Kinaporinkuja 3
 Pöllölato
 Sikala, Uusi Meilby
 Lato, Nedre Nybacka
 Pikkumökki, Bokulla
 Maakellari, Klökars
 Vanha lato, Korpela
 Aitta,
 Luhtiaitta-talli, Rauhala Lehmusto, luhtiaitta
 Aitta, Anttila
 Talousrakennus 2, Spanskis, Backaksen kartanon työväenasunnot
 Pehtorin talo, Backaksen kartano,
 Backaksen kartanopuutarhurien asunto Huvila, Backaksen kartano
 Sepänpaja ja puutyöpaja, Backaksen kartano
 Työväenasunto Narikka, Backaksen kartano
 Juureskellari, Backaksen kartano
 Kellari-vaja, Backaksen kartano
 Pumpuhuone, Håkansbölen kartano
 Talousrakennus 2, ent. kasvihuoneet, Linnan kartano
 Maakellarit, Linnan kartano
 Karjakon mökki, Linnaisten kartano (Linnais gård)
 Navetta, Linnaisten kartano (Linnais gård)
 Gållaksen tupa, Linnaisten kartano, Smedjebacken (Linnaisten kartano, Linnais gård)
 Talousrakennus 1, ent. kasvihuone, Linnan kartano
 Kalustovaja, Königstedtin kartano
 Königstedtin kartano, rantasauna
 Puutarhurin asunto, Königstedtin kartano
 Maakellari, Katrinebergin kartano
 Sikala, Hämeenkylässä kartano (Tavastkulla)
 Asuntolarakennus, ent.talli, Hämeenkylässä kartano (Tavastkulla)
 Asuinrakennus, Hämeenkylässä kartano (Tavastkulla)
 Puutarhurin talo, Hämeenkylässä kartano (Tavastkulla)
 Kalustovaja, Hämeenkylässä kartano (Tavastkulla)
 Tilanhoitajan talo, Hämeenkylässä kartano (Tavastkulla)
 Sauna, Solhöjden (Katrinebergin kartano)
 Westerkullan kartano, autotalli
 Westerkullan kartano, talousrakennus
 Westerkullan kartano, talousrakennus
 Westerkullan kartano, talousrakennus, tilanhoitajan asunto
 Westerkullan kartano, työväen asunto
 Westerkullan kartano, työväen asunto

Talo Rosenlund
 Villa Savander
 Villa Blomqvist, asuinrakennus, Karlsberg (Villa Blomqvist)
 Byända, vanha päärakennus, 'Röda huset', Gamla Byända (Byända)
 Sepänpaja, Mäntylä, sepänpaja, Mäntylä
 Päärakennus, Saaristo
 Päärakennus, Anttila
 Rönnkulla, päärakennus
 Päärakennus, Viertola
 Asuinrakennus, karjakon talo, Övre Månsas
 Päärakennus, Gårds päärakennus
 Päärakennus, Petas
 päärakennus, Nedre Thors
 Päärakennus, Nedre Påvals
 Päärakennus, Påvals I
 Asuinrakennus, Stenkulla
 Työväenasunto, Smeds, muonamiehen mökki
 Päärakennus, Salas
 Päärakennuksen raunio
 Päärakennus, Oweritas
 Päärakennus, Sofielund
 Stors, päärakennus
 Asuinrakennus, Kämpbacka, ent. Bulders
 Päärakennus, Solhem
 Asuinrakennus, Fridhem
 Päärakennus, Sillböle Gård (Sillböle Enstaka)
 Työväenasunto, Sillböle Gård (Sillböle Enstaka)
 Asuinrakennus, Björks
 Lillpetas, päärakennus
 Nissbackagård, asuinrakennus
 Sulola, asuinrakennus, N:o 39
 Villa Eriksson
 Kotikulma, asuinrakennus
 Päärakennus, Yli-Kistola (Övre Kistola, Oppi-Kisle)
 Päärakennus, Rosbacka
 Päärakennus, Harjula, päärakennus, Harjula
 Päärakennus, Mökki
 Päärakennus, Björkkyyan (Bengelsdorffin talo)
 Asuinrakennus 1, Tallbacka
 Päärakennus, Sandbacka, Lill-Sandbacka
 Asuinrakennus 2, Stenbacka
 Asuinrakennus, sepän talo, ent. Luhtabacka
 Asuinrakennus, Kalle Segerin mökki, Granbo
 Päärakennus, Koivuniemi, ent. Tyynelä
 Asuinrakennus, Rosenbacken
 Päärakennus, Forsbacka
 Päärakennus, Hannula (Yvias eli Ylösjoki)
 Asuinrakennus, Kälbacka, mäkitupa
 Asuinrakennus, Koskenlehto (Nummelin kauppa)
 Huvimaja, Gustafsberg
 Asuinrakennus, Tähtelä
 Väentupa, Reuna-Seppälä, väentupa, Pelto-Seppälä (Reuna-Seppälä, Robertsberg)
 Päärakennus, Stenbacka

Päärakennus, 'Sontags', ent. Backas-Östergård, Sontagin talo,
Kiinteistö 1795 (Backas-Östergård)
Päärakennus, Heikkilä
Asuinrakennus 2, Ulko-Hannula (Ut-Hannula)
Päärakennus, Ulko-Hannula (Ut-Hannula)
Talourakennus 1, Ulko-Hannula (Ut-Hannula)
Päärakennus, Tallbacka
Päärakennus, Nykulla
Päärakennus, Juhola
Päärakennus, Norrkulla
Päärakennus, Erikas
Päärakennus, Petas-Guss
Päärakennus, Jäppilä
Päärakennus, Petas
Asuinrakennus 2, 'Sotilastorppa', Gustafsberg
Työväenasunto Kuperkeikka, Övre Petas, ent. Petas
Väentupa, Petas, Övre Petas
Päärakennus, ent. pakaritupa, Reuna-Seppälä, Pelto-Seppälä I
Uusitalo, päärakennus, Nygårds (Tavallinen Nygårds, Övre Nygårds)
Päärakennus, Sillböle Grufva
Vanha päärakennus, Strandkulla
Päärakennus, Gamla Nybacka
Nygårds (Harmaa Nygård), päärakennus, (Mellersta Nygårds)
Päärakennus, Böstas (Johansbacka)
Asuinrakennus 2, Ali-Kistola (Nedre Kistola, Nedre Kisle)
Kesämökki Ekebo,
Asuinrakennus, Röda Stugan
Talo Helasuo ja Pihkala
Talo Pihkala
Päärakennus, Sylvilä
Tohtori Martti Sipilän yksityistalo
Asuinrakennus, Kiinteistö Hakatie 8a (Tillanderin talo, Fredsbacka)
Asuinrakennus 2, vanha päärakennus, Hasala
Asuinrakennus, Tyynelä
Päärakennus, Vedabacka (Klōkas Vedabacka)
Päärakennus, Bokulla, päärakennus, Suomela (Bokulla)
Työväenasunto Lindin mökki, Bokulla
Solgård, asuinrakennus, asuinrakennus, Solgård
Villa Nilsen
Asuinrakennus ent. Åvallen kauppa , asuinrakennus, Ellilä (Åvallen kauppa)
Päärakennus, Framstuga, 'Collinin talo', päärakennus, Hakola (Framstuga, 'Collinin talo')
Asuinrakennus, Grönkulla
Asuinrakennus, Valkovuokko (Lillsmeds)
Asuinrakennus 2, Uusi Meilby
Asuinrakennus, Bokulla
Asuinrakennus, Björkhem
Rakuunantorppa, Pākas
Helsinggård
Westerkullan kartano, työväen asunto
Villa Weckström
Asuinrakennus, ent. työnjohtajan asunto, Tammiston koetila
Villa Björkliden
Työväentalo Friherrsin torppa, ent. Elanto

Työväenasunto Vesters, Vesteri
Autotalli, Königstedtin kartano
Omakotitalo, Koskelotie 11
Asuinrakennus, Kiinteistö Marmoritie 49
Asolan rintamamiestalo, Honkatie 35
Asolan rintamamiestalo, Honkatie 41a
Asolan rintamamiestalo, Honkatie 18
Asolan rintamamiestalo, Närepolku 2
Asolan rintamamiestalo, Närepolku 10
Asolan rintamamiestalo, Honkatie 45a
Asolan rintamamiestalo, Honkatie 26b
Asolan rintamamiestalo, Honkatie 28
Asolan rintamamiestalo, Honkatie 57b
Asolan rintamamiestalo, Honkatie 63
Asolan rintamamiestalo, Honkatie 40a
Asolan rintamamiestalo, Honkatie 38a
Asolan rintamamiestalo, Honkatie 36b
Asolan rintamamiestalo, Honkatie 34
Asolan rintamamiestalo, Leppätie 9
Asolan rintamamiestalo, Leppätie 15b
Asolan rintamamiestalo, Pihlajatie 14
Asolan rintamamiestalo, Leppätie 10
Asolan rintamamiestalo, Kuusitie 18b
Asolan rintamamiestalo, Honkatie 9a
Asolan rintamamiestalo, Honkatie 13
Asolan rintamamiestalo, Honkatie 39
Asolan rintamamiestalo, Honkatie 43 a
Asolan rintamamiestalo, Honkatie 61
Asolan rintamamiestalo, Honkatie 42
Asolan rintamamiestalo, Närepolku 4b
Asolan rintamamiestalo, Katajatie 14b
Asolan rintamamiestalo, Kuusitie 20a
Asolan rintamamiestalo, Katajatie 1
Asolan rintamamiestalo, Katajatie 3b
Asolan rintamamiestalo, Honkatie 49b
Asolan rintamamiestalo, Närepolku 3
Asolan rintamamiestalo, Närepolku 1
Asolan rintamamiestalo, Honkatie 65
Asolan rintamamiestalo, Honkatie 11a
Asolan rintamamiestalo, Närepolku 6
Asolan rintamamiestalo, Närepolku 8
Asolan rintamamiestalo, Katajatie 12b
Asolan rintamamiestalo, Honkatie 32b
Asolan rintamamiestalo, Katajatie 5a
Asolan rintamamiestalo, Katajatie 7b
Asolan rintamamiestalo, Katajatie 11
Asolan rintamamiestalo, Katajatie 13
Asolan rintamamiestalo, Honkatie 20
Asolan rintamamiestalo, Närepolku 5
Asolan rintamamiestalo, Honkatie 10b
Asolan rintamamiestalo, Leppätie 8a
Asolan rintamamiestalo, Leppätie 13
Asolan rintamamiestalo, Pihlajatie 8
Asolan rintamamiestalo, Pihlajatie 10b
Asolan rintamamiestalo, Pihlajatie 16

Asolan rintamamiestalo, Pihlajatie 12
Asolan rintamamiestalo, Kuusitie 22
Asuinrakennus, Kiinteistö Kunnaantie 16a (Värnamo)
Asuinrakennus, Stenkulla
Asuinrakennus, Tallmo
Rasinkatu 7, rak. 23294, HOAS
Hiekkaharjun omakotitalo, Kullerontie 16
Hiekkaharjun omakotitalo, Kullerontie 18
Hiekkaharjun omakotitalo, Kullerontie 5a
Hiekkaharjun omakotitalo, Kullerontie 9
Hiekkaharjun omakotitalo, Keltavuokontie 25
Hiekkaharjun omakotitalo, Metsätähdentie 5a
Hiekkaharjun omakotitalo, Metsätähdentie 8
Hiekkaharjun omakotitalo, Keltavuokontie 24
Hiekkaharjun omakotitalo, Metsätähdentie 14a
Hiekkaharjun omakotitalo, Metsätähdentie 12
Hiekkaharjun omakotitalo, Metsätähdentie 10
Hiekkaharjun omakotitalo, Metsätähdentie 6
Hiekkaharjun omakotitalo, Metsätähdentie 7a
Hiekkaharjun omakotitalo, Metsätähdentie 9a
Hiekkaharjun omakotitalo, Metsätähdentie 11a
Hiekkaharjun omakotitalo, Metsätähdentie 13
Hiekkaharjun omakotitalo, Metsätähdentie 15
Hiekkaharjun omakotitalo, Kullerontie 26a
Hiekkaharjun omakotitalo, Kullerontie 24
Hiekkaharjun omakotitalo, Tervakkotie 15
Hiekkaharjun omakotitalo, Kullerontie 22b
Hiekkaharjun omakotitalo, Kullerontie 20b
Hiekkaharjun omakotitalo, Kullerontie 7
Hiekkaharjun omakotitalo, Kullerontie 11
Hotin talot, Hiekkaharjuntie 14, rak. 18449, As Oy Tikkurilan Kiertotie 45
Hotin talot, Kielotie 52, rak. 37180, As Oy Tikkurilan Kiertotie 37
Hotin talot, Kielotie 52, rak. 18486, As Oy Koivukulma
Omakotitalo, Keltavuokontie 18
Hiekkaharjun omakotitalo, Tervakkokuja 20
Hiekkaharjun omakotitalo, Tervakkopolku 1
Omakotitalo, Lemmikkitie 5
Omakotitalo, Hiekkatie 5
Nousutie 7, omakotitalo
Kiviharju, asuinrakennus
Kotirinna, asuinrakennus
Asuinrakennus, Bergkulla
Isokaari 12, omakotitalo
Asuinkerrostalo, Pyymosantie 3
Asuinkerrostalo, nyk. As Oy Vantaanrinne 8 (C-E), ent. As Oy Sääs-tövasama
Asuinrakennus, Kaivola
Omakotitalo, Kivimäenkuja 5
Rivitalot, Kukintie 8, As Oy Skyttä
Rivitalot, Muuntotie 2, Imatran Voima Oy:n asuintalot
Perkiöntie 8, rak. 20351, As Oy Perkiöntie 8
Perkiöntie 8, rak. 20350, As Oy Perkiöntie 8
Omakotitalo, asuinrakennus, Kiinteistö Yrttitie 13
Kiskotie 3, omakotitalo, Kiinteistö Kiskotie 3
Talo Lagsström, asuinrakennus, N:O 2

Omakotitalo, Tuiskuntie 5
 Ohrakuja 3, rak. 26907, As Oy Satorinne
 Ohrakuja 3, rak. 26908, As Oy Satorinne
 Ohrakuja 2, rak. 26904, As Oy Satomäki
 Ohrakuja 1 rak. 13055, As Oy Honkanummi
 Ohrakuja 4, rak. 13054, As Oy Tikkurilan Salpa (As Oy Vasarinne)
 Kinaporinkuja 3, omakotitalo
 Asuinrakennus, Kuusisto
 Asuinrakennus, Tahvola
 Kahden perheen talo, Leppäkorventie 4
 Asuinrakennus, Kiint. Taivaltie 7
 Asuinrakennus, Bergbo
 Pistekerrostalo, Kaivoksentalantie 6, rak. 34721
 Pistekerrostalo, Kaivoksentalantie 6, rak. 34722
 Pistekerrostalo, Kaivoksentalantie 4, rak. 34723
 Omakotitalo, Palotie 10
 Lamellikerrostalo, Kaivosvoudintie 4, rak. 20074, pohjoinen alue
 Lamellikerrostalo, Kaivosvoudintie 4, rak. 1364, pohjoinen alue
 Pistekerrostalo, Kaivostie 2, rak. 34728
 Pistekerrostalo, Kaivosvoudintie 5, rak. 34729
 Pistekerrostalo, Kaivostie 2, rak. 34727
 Pistekerrostalo, Kaivoksentalantie 4, rak. 34725
 Pistekerrostalo, Kaivoksentalantie 4, rak. 34724
 Pistekerrostalo, Kaivosvoudintie 5, rak. 34730
 Lamellikerrostalo, Kaivoksentalantie 8, rak. 17110
 Lamellikerrostalo, Kaivoksentalantie 8, rak. 34737
 Lamellikerrostalo, Kaivosrinteentie 2, rak. 17111
 Lamellikerrostalo, Kaivosrinteentie 2, rak. 34739
 Lamellikerrostalo, Kaivosrinteentie 2, rak. 34740
 Lamellikerrostalo, Kaivosrinteentie 6, rak. 17112
 Lamellikerrostalo, Kaivosrinteenkuja 2, rak. 17113
 Lamellikerrostalo, Kaivosrinteenkuja 2, rak. 34746
 Lamellikerrostalo, Kaivosrinteentie 1-3, rak. 34744
 Lamellikerrostalo, Kaivosrinteentie 1-3, rak. 34745
 Lamellikerrostalo, Ukonkivenpolku 4, rak. 17120
 Lamellikerrostalo, Ukonkivenpolku 4, rak. 17121
 Lamellikerrostalo, Ukonkivenpolku 2, rak. 17122
 Lamellikerrostalo, Louhijantie 2, rak. 34760
 Lamellikerrostalo, Ukonkivenpolku 7, rak. 34762
 Asuinrakennus 2, Sillböle Grufva
 Asunto Oy Varistola, 13912
 Asunto Oy Varistola, 13913
 Asunto Oy Varistola, 13914
 Asunto Oy Varistola, 13915
 Asunto Oy Varistola, 13916
 Asunto Oy Varistola, 13917
 Asunto Oy Varistola, 13918
 Asunto Oy Varistola, 13919
 Asunto Oy Varistola, 13920
 Asunto Oy Varistola, 13921
 Asunto Oy Varistola, 13922
 Asunto Oy Varistola, 13923
 Asunto Oy Varistola, 13924
 Asunto Oy Varistola, 13925
 Asunto Oy Varistola, 13926

Asunto Oy Varistola, 13927
 Asunto Oy Varistola, 13928
 Asunto Oy Varistola, 13929
 Asunto Oy Varistola, 13930
 Asunto Oy Varistola, 13931
 Asunto Oy Varistola, 13932
 Asunto Oy Varistola, 13933
 Asunto Oy Varistola, 13934
 Asunto Oy Varistola, 13935
 Asunto Oy Varistola, 13936
 Asunto Oy Varistola, 13937
 Asunto Oy Varistola, 13938
 Asunto Oy Varistola, 13939
 Asunto Oy Varistola, 13940
 Asunto Oy Varistola, 13941
 Asunto Oy Varistola, 13942
 Asunto Oy Varistola, 13943
 Asunto Oy Varistola, 13944
 Asunto Oy Varistola, 13945
 Asunto Oy Varistola, 13946
 Asunto Oy Varistola, 13947
 Aittarivi 25, Variston asuntomessualue
 Aittarivi 27, Variston asuntomessualue
 Asuinkerrostalot, Vantaanrinne 12, As Oy Vantaankallio
 Asuinkerrostalo, Vantaankallio 2, As Oy Vantaantornit [C-talo]
 Asuinkerrostalo, Vantaankallio 4, As Oy Vantaantornit [B-talo]
 Asuinkerrostalo, Vantaankallio 6, As Oy Vantaantornit [A-talo]
 Rivitalo, Vantaanrinne 3, As Oy Säästöreitti
 Rivitalo, Vantaanrinne 5, As Oy Säästöreitti
 Asuinkerrostalo, Vantaanrinne 4, As Oy Säästökilpi [C-D]
 Kerrostalo, Vantaanrinne 4, As Oy Säästökilpi [A-B]
 Asuinkerrostalo, nyk. As Oy Vantaanrinne 8 [A-B], ent. As Oy Säästö-
 vasama
 Asuinrak Kerrostalo, Nuijatie 10, rak. 28331
 Kerrostalo, Sahatie 12, rak. 28345
 Kerrostalo, Piikkikuja 3, rak. 28346
 Kerrostalo, Piikkikuja 3, rak. 28347
 Rivitalo, Heinäkuja 2, As Oy Varistonpesä
 Asuinrakennus, Kullas
 Pienkerrostalo, Martinkyläntie 64, rak.19693
 Pienkerrostalo, Martinkyläntie 64, rak.19694
 Pienkerrostalo, Martinkyläntie 64, rak.19695
 Pienkerrostalo, Martinkyläntie 64, rak.19696
 Pienkerrostalo, Martinkyläntie 64, rak.19697
 Pienkerrostalo, Martinkyläntie 64, rak.19698
 Pienkerrostalo, Martinkyläntie 64, rak.19699
 Pienkerrostalo, Martinkyläntie 64, rak.19700
 Rivitalo, Aitanavain 1, rak. 1007
 Rivitalo, Aitanavain 1, rak. 1008
 Rivitalo, Aitanavain 1, rak. 19765
 Rivitalo, Aitanporras 13, rak. 19766
 Rivitalo, Aitanporras 13, rak. 19767
 Rivitalo, Aitanporras 13, rak. 19768
 Rivitalo, Aitanporras 13, rak. 19769
 Rivitalo, Aitanavain 5, rak. 19772

Rivitalo, Aitanavain 5, rak. 19773
 Rivitalo, Aitanavain 5, rak. 19774
 Rivitalo, Aitanavain 5, rak. 19775
 Rivitalo, Aitanavain 5, rak. 19777
 Kahden asunnon talot, Aitanavain 5, rak. 19776
 Kahden asunnon talot, Luhtimäki 3, rak. 1020
 Kahden asunnon talot, Luhtimäki 3, rak. 1023
 Rivitalot, Luhtimäki 3, rak. 1019
 Yhden asunnon talot, Luhtimäki 3, rak. 1009
 Yhden asunnon talot, Luhtimäki 3, rak. 1010
 Yhden asunnon talot, Luhtimäki 3, rak. 1012
 Yhden asunnon talot, Luhtimäki 3, rak. 1013
 Yhden asunnon talot, Luhtimäki 3, rak. 1014
 Yhden asunnon talot, Luhtimäki 3, rak. 1015
 Yhden asunnon talot, Luhtimäki 3, rak. 1016
 Yhden asunnon talot, Luhtimäki 3, rak. 1017
 Yhden asunnon talot, Luhtimäki 3, rak. 1018
 Yhden asunnon talot, Luhtimäki 3, rak. 1021
 Yhden asunnon talot, Luhtimäki 3, rak. 1022
 Yhden asunnon talot, Aittarvi 6, rak. 19779
 Yhden asunnon talot, Aittarvi 6, rak. 19780
 Yhden asunnon talot, Aittarvi 6, rak. 19781
 Yhden asunnon talot, Aittarvi 6, rak. 19782
 Yhden asunnon talot, Aittarvi 6, rak. 19783
 Yhden asunnon talot, Aittarvi 6, rak. 19784
 Yhden asunnon talot, Aittarvi 6, rak. 19786
 Yhden asunnon talot, Aittarvi 6, rak. 19787
 Yhden asunnon talot, Aittarvi 6, rak. 19788
 Yhden asunnon talot, Aittarvi 6, rak. 19795
 Yhden asunnon talot, Orsipolku 1, rak. 19790
 Yhden asunnon talot, Orsipolku 3, rak. 19791
 Yhden asunnon talot, Orsipolku 5, rak. 19792
 Yhden asunnon talot, Aittarvi 9, rak. 19793
 Aittarvi 9, Variston asuntomessualue
 Yhden asunnon talot, Aittarvi 11 rak. 19794
 Yhden asunnon talot Aittarvi 13 rak 19794
 Yhden asunnon talot Aittarvi rak. 19765
 Eko-omakotitalo, Variston asuntomessualue
 Asuinrakennus, Rinteellä
 Asuinrakennus 2, Kannisto
 Omakotitalo, Sotkatie 19
 Korso-rapattu omakotitalo
 Asuinrakennus 1, Myllymäki
 Asuinrakennus, Mikkola
 Omakotitalo, Riekkopolku 12
 Omakotitalo, Teeritie 17a
 Omakotitalo, Riipiläntie 111
 Asuinrakennus, Kumpula
 Asuinrakennus, Kiinteistö Kehäkukantie 34 (Perälän talo, Bergmanin talo)
 Omakotitalo, Eevantie 9
 Omakotitalo, Aarnenkuja 11
 Omakotitalo, asuinrakennus, Hanabörentie 23
 Omakotitalo, asuinrakennus, Kärrbacka
 Asuinrakennus, Kiint. Fasaanitie 17b

Omakotitalo, Viklotie 8b, asuinrakennus, Kiinteistö Viklotie 8b
 Asuinrakennus Kiitoradantie 3
 Asuinrakennus Suovapolku 6
 Omakotitalo, asuinrakennus, Kiinteistö Riekkotie 2
 Tertuntie 3, omakotitalo
 Katrintie 40, omakotitalo
 Leankuja 2a, omakotitalo, asuinrakennus, Matari
 Omakotitalo, asuinrakennus, Kiinteistö Kustaantie 43
 Asuinrakennus, Kiinteistö Kustaantie 20a
 Laurantie 60b, omakotitalo, asuinrakennus, Majbo
 Kuusela, Esankuja 2, asuinrakennus (Kuusela)
 Jokiranta 2, asuinrakennus, kesähuvila
 Katrintie 34, omakotitalo
 Tertuntie 6, omakotitalo, asuinrakennus, B.25:A
 Asuinrakennus, T. 11
 Ilmarintie 6a, omakotitalo, asuinrakennus, T.P. 44
 Omakotitalo, Evantie 10, asuinrakennus, Orlandiana
 Tarjantie 10, omakotitalo
 Urponkuja 5, omakotitalo
 Omakotitalo, Orionintie 23
 Omakotitalo, Siriuksenkuja 8
 Omakotitalo, Marsutie 3a
 Kuusikko, asuinrakennus, Kuusikko
 Päärakennus, Högkulla
 Omakotitalot, Muuntotie 2, Imatran Voima Oy:n asuintalot
 Paritalo, Muuntotie 2, Imatran Voima Oy:n asuintalot
 Ilmarintie 11b, omakotitalo
 Asuinrakennus
 Rekolan talo, Esankuja 6, asuinrakennus, Kiinteistö "30:1"
 Asuinrakennus, Sieppola
 Asuinrakennus, Bergkulla
 Asuinrakennus, Seppälä
 Asuinrakennus, Jokela
 Leinikkitie 21, rak. 36567, As Oy Kieloharju
 Kahden perheen talo, Sauramontie 10
 Omakotitalo, Korsontie 71
 Omakotitalo, Hanhikuja 14
 Bungalow -tyyppitalo, As Oy Vantaan Kylväjänkuja 5
 As Oy. Tikkurilan Murattitie
 Bygård, (Tavastby ungdomsföreningshus), nuorisoseurantalo
 Asuintalo, ent. Kaarelan VPK
 Kyrkoherdebolet, Kirkkoherran pappila
 Metsäntutkimuslaitoksen laitosrakennus
 Solhem, entinen Hanaböle småskola, Hanalan koulu(Hanaböle småskola)
 Koivutori
 Rautakallionkatu 3 ostoskeskus
 Hautausmaan kahvila
 Hautausmaan toimistorakennus
 Myymälärakennus, Ylästöntie 100
 Itä-Hakkilan kirkko, Pyhän Annan lastenkirkko
 Helsinki-Pavi -tanssilava
 Jokiniemen koulu, Tikkurilan koulu, Tikkurilan yhteiskoulu
 Pähkinärinteen kirjasto, nuorisotila, neuvola
 Hämeenkylä kirkko

Tikkurilan raha-asema
 Tiedekeskus Heureka
 Tikkurilan kirjasto
 Tikkurilan opistotalo, ent. Keskuspuiston yläaste, Keskuspuiston kansalaisopisto
 Vantaan oikeus- ja poliisitalo, nyk. Vantaan käräjäoikeus ja Itä-Uudenmaan poliisilaitos
 Nuorisotalo Tonttula, ent. Tikkurilan apteekki
 Rajatorpan ostoskeskus, siipirakennus
 Rajatorpan ostoskeskus
 Vapaalan terveystalo, neuvola, Ilpolan opettajien asuntola
 Kaivokselan kirkon kellotapuli
 Keimolan ala-aste, ent. Keimolan uusi suomalainen kansakoulu. ent. Keimolan sivukoulu, Käinby Folkskola, Käinby småskol
 Asuinrakennus, entinen koulurakennus, Käinby Gamla Folkskola (Keimolan sivukoulu)
 Ent. Keimolan sivukoulu, Käinby Folkskola, Käinby småskola, piharakennus (Keimolan sivukoulu)
 Jehovan todistajien toimintakeskus
 Korson kirkon asuinrakennus
 Korson kirkon liikerakennus
 Myymälärakennus, Lehmustontie 35
 Keimolan kotiseututalo, ent. koulurakennus, Bykulla, ent. Käinby småskola
 Ostoskeskus, Kuulakuja 5
 Vantaan luontokoulu, ent. Sotungin ruotsinkielinen alakoulu
 Leppäkorven ala-aste, vanha koulurakennus, ent. Korson kansakoulu
 Åbergin kauppa, asuinrakennus 2, entinen Åbergin kauppa, "Bajehus", Kärras (Åbergs)
 Myymälärakennus, Vanha Nurmijärventie 28
 Metropolia ammattikorkeakoulu
 Myymälärakennus
 Entinen Rekolan Elanto, myymälärakennus
 Koivukylän yläaste ja lukio, ent. Rekolan yhteiskoulu, Korson lukio
 Henkilökunnan asuinrakennus, Katriinan sairaala-alue
 Huoltorakennus, Katriinan sairaala-alue
 Katriinan sairaala, A-osa
 Katriinan sairaala, B-osa
 Vantaanrinne 14, Vantaanpuiston ostoskeskus
 Ostoskeskus, Korsontie 7
 Ostoskeskus, Merikotkantie
 Seljapolun päiväkot
 Myymälärakennus, rak. 30090
 Myymälärakennus, Talkootie 17, rak. 3722
 Myymälärakennus Ranniston talo
 Kolmekutonen, kokoontumisrakennus
 Nuorisoseurantalo Björkhem, nuorisoseurantalo, Björkhem
 Simonkallion ala-aste, koulurakennus, ent. Simonkylän kansakoulu
 Opettajien asuinrakennus, Jokirannan koulu, ent. Viertolan kansakoulu
 Jokirannan koulu, ent. Viertolan kansakoulu
 Myymälärakennus, Vesijohtoliike Mönkkönen Oy
 Verstasrakennus, Vantaanreitti
 MariComp / MariCap, Ent. Haato, Pohjantähdentie 17
 Imatran Voiman pääkonttori

Asuinrakennus, ns. Patruunanpalatsi, Åbyn teollisuusalue, BJÖRK-KULLA
 Tuotantorakennus, Åbyn teollisuusalue, BJÖRK-KULLA
 Korjaamo rak 3, Åbyn teollisuusalue, FABRIK II
 Korjaamo, rak 1, Åbyn teollisuusalue, FABRIK II
 Tikkurila Oy, ent. ruokala
 Tikkurila OY:n pääkonttori, vanha osa
 Tikkurila OY:n pääkonttori
 Kuussillantien teollisuusalue, Ekoterminaali
 Kuussillantien teollisuusalue, Vilen&Syrjänen
 Leipomo, Fazerila
 Voimalaitos, Fazerila
 Talo Airamo
 Keksitalo, Fazerin työntekijöiden asuintalo, eteläisin talo
 Keksitalo, Fazerin työntekijöiden asuintalo, keskimmäinen talo
 Keksitalo, Fazerin työntekijöiden asuintalo, pohjoisin talo
 Volvo Bilja
 Würth Center
 Pienteollisuusrakennus, Haapanatie 37a
 Vanha Soratie 7, rak. 5347, As Oy Vantaan Vilja
 Teollisuusrakennus Wihuri
 Kilometripylväs, Ylästöntie 97b
 Kilometripylväs 1-6, Tikkurilantie 10
 Kilometripylväs, Ainontie 46
 Muuntamo 1029, Hämevaara, Köysikuja
 Tikkurilan vanha rautatiesilta
 Muuntamo 19, Jokiniemi, Urheilutie
 Silta, Rautakallionkadun ylikulkukatu
 Kilometripylväs 18-15, Vanha Porvoontie 227
 Kilometripylväs, Kaivokselantie 9
 Kaivokselan vesitorni ja sääsama
 Kilometripylväs 22-11, Vanha Porvoontie 30
 Muuntamo 26, Kuninkaala, Kuninkaantie
 Kilometripylväs 21-12, Vanha Porvoontie 287
 Heurekansilta
 Muuntamo 2257, Korjaamkorak. 3 Åbyn teollisuusalue, FABRIK II
 Muuntamo 207, Leppäkorpi, Leppäkorventie
 Muuntamo 204, Korso, Lehmustontie 11
 Kilometripylväs 2-8, Länsisalminkuja 4
 Kilometripylväs 1-14, Isontammentie 7
 Vanhempi vesisäiliö, Backaksen kartano
 Kilometripylväs, Vantaanpuistontie 11
 muuntamo, Tammiston koetila, muuntamo, Tammistonranta
 Muuntamo 187
 Muuntamo 104, Vapaala, Vapaalanpolku
 Muuntamo, Viertola, Lauhatie 7

LIITE 3: MUINAISJÄÄNNÖKSET VANTAALLA

Sjöskog (Seutula)-Tuusulan Myllykylä 1000010782
Hindsby Brännberget 1000011063
Ali-Kistola 1 1000032710
Ali-Kistola 2 1000032715
Ali-Kistola 3 1000032716
Ali-Tuuri 92010033
Älkärret 92010011
Beskas 92010022
Biskopsböle (Lapinkylä) Bertas 1000001748
Biskopsböle (Lapinkylä) Åby 1000001749
Blåbärkärrsbergen 1 1000032848
Blåbärkärrsbergen 2 1000033099
Blåbärkärrsbergen 3 1000033100
Borgby (Keimola) Linna 1000001766
Brunaberget 92010066
Brutuby (Voutila) 1000001743
Brutuby (Voutila) Thors 1000001742
Brändån 92010057
Dickursby (Tikkurila) Bäckby 1000001731
Dickursby (Tikkurila) Simonsböle 1000001733
Erikas 92010055
Fastböle (Kuninkaala) 1000001734
Fastböle (Kuninkaala), Fastböle-Haxböle 1000010731
Fastböle-Malmsby 1000010730
Forsbacka 92010001
Fridhem 92010050
Friimetsä 2 1000032781
Getbacka 92010056
Grips 1000014870
Gruva 92010041
Gubbmossen 1000008704
Gubbmossen 2 1000032825
Gårds 92010019
Hakkilan puusilta 1000034189
Hakkilankallio 1000032788
Hanaböle (Rekola) 1000001736
Hanaböle (Rekola) Lillpetas 1000032894
Hanaböle, Hanaböle-Suuri Rantatie 1000010732
Hanaböle, Storgårds-Pejas 1000010733
Hanabölen saha ja mylly 1000007087
Haxböle (Hakkila), Haxböle-Suuri Rantatie 1000010734
Helsingin pitäjän kirkko 1000014825
Helsinginmäen louhokset 1000001632 Hepomäki 92010070
Hiekkaharjun asema 1000032833
Hommas 92010018
Husbacka II (Mätäoja I-II) 92010028
Håkansböle (Hakunila), Nissbacka-Sottungsby (Sotunki) 1000010739

Håkansböle (Hakunila) Brands 1000001666
Håkansböle Gård 1000001662
Håkansböle Brands/Solbacka 1000001662
Håkansböle Kartano-Kormängs åkern 1000010735
Håkansböle (Hakunila), Storisåkern 1000010736
Håkansböle (Hakunila)-Västersundom (Länsisalmi) 1000010738
Håkansböle torppa 1000022607
Hämeenkyllän - Tavastbyn keskiset kaivokset 1000001635
Hämeenkyllän - Tavastbyn pohjoiset kaivokset 1000001634
Hämeenkyllän - Tavastbyn Suuri Suokaivos 1000001644
Högbergsbacka A 92010005
Högbergsbacka B 92010004
Juusteninpuiston louhos 1000001633
Jäppilä 1000034196
Kakolanmäen louhos 1000001636
Kanervanummi 1000032789
Katinmäki 1000032743
Kauppaoppilaitoksen tontti 92010040
Keimby (Keimola) 1000001767
Keimby (Keimola) Backas 1000001768
Keimby (Keimola), Gyras-Backas 1000010740
Kirkonkylä (Kyrkoby) Prästgården 1000001727
Kittskärr 1000011124
Kivistön päiväkotia 1000032742
Koivukylän risteys 1000032828
Koivumäki 1000032476
Koivurinne 1000034174
Kormuniitynoja 2 1000032838
Kotiranta 92010075
Krakanoja 1000032850
Kuhajoki 92010068
Kullobacka kalkkiuuni 1000032766
Kuninkaanmäki Solbacka 1000032747
Kuppis 92010002
Kurki 1000032746
Kuusitupa 1000032737
Kvarnbackaby (Myllymäki) Lappböle 1000010746
Kvarnbacken 2 1000032797
Kyrkoby (Kirkonkylä) 1000001726
Kyrkoby (Kirkonkylä), Kuriiritie (Suuri rantatie)-Köyhämäen-tie 1000010741
Kärböle (Kaarela) Nyby Husbacka 1000001706
Königsberg 92010077
Königsberg 2 1000032706
Lamminpää 92010015
Lapinkylä I 92010064
Lappböle (Lapinkylä) Petas 1000001747

Lappböle (Lapinkylä), Bertas 1000010743
Lappböle (Lapinkylä), Åby 1000010742
Lehtimäki 92010074
Leppäsuu 1000030734
Lepsämäenjoki 92010067
Linna, Linna-Keimby (Keimola) 1000010744
Linnan kartano 4 1000032501
Lustigkulla 92010078
Långbackan louhos 1000001638
Maarinkunnas 92010051
Maarukka 92010008
Martinkylän itäinen louhos (Mårtensby) 1000001629
Martinkylän läntinen louhos (Mårtensby) 1000001630
Martinlaakso miilu 1000032777
Meilby (Seutula) 1000001763
Meilby (Seutula) Getbacka 1000001760
Meilby (Seutula) Knapbacka 1000001762
Meilby (Seutula) Meilby 1000001764
Meilby (Seutula) Yvjas/Ylösjoki 1000001761
Metsämikkola 92010009
Myllymäki 3 1000032835
Mårtensby (Martinkylä) 1000001741
Mårtensby (Martinkylä) Kvarnbacka 1000001746
Mårtensby (Martinkylä) Lillas 1000001739
Mårtensby (Martinkylä) Nybacka 1000001740
Mårtensby (Martinkylä): 1) Guus, Smeds, Bulders; 2) Lil-las 1000010745
Männikkö 1000034197
Niku 92010024
Nybacka 1000003982
Nykulla 92010069
Nystuga 92010020
Nystuga 2 1000032837
Peltola 92010071
Peräjänkulma 92010016
Peräjänkulma 2 1000032736
Rauhala 92010017
Rauhala 2 1000032744
Riipilä 92010044
Ripuby (Riipilä) 1000001770
Ripuby (Riipilä) Kotamäen torppa 1000032717
Ripuby (Riipilä) Luhtaanmäki 1000001769
Ripuby (Riipilä) Seppälä 1000001765
Rosbacka 92010072
Roxbäcken 1000011125
Räckhalsböle (Rekola) 1000001737
Saaristo 1000032474

Sandåker 92010010
 Satomäki 92010052
 Seppälä 92010076
 Sepänmäki 1000032697
 Sepänniitty 1 1000032719
 Sepänniitty 2 1000032720
 Sepänniitty 3 1000032721
 Silakkaniitty 1000007202
 Sillböle (Silvola) 1000001738
 Silvola (Sillböle), Brutuby (Voutila)-Övitsböle (Ylästö) 1000010748
 Silvola 2 1000031946
 Silvola 3 1000031947
 Silvolan - Sillbölen kaivos 1000001640
 Simonsilta 1 1000032727
 Simonsilta 2 1000032733
 Simonsilta 3 1000032745
 Simonsilta 4 1000032734
 Sjöskog (Seutula), Seutula-Linna 1000010750
 Skattmansby (Veronmiehenkylä), Nedebyggarne-Backas 1000010751
 Skattmansby (Veronmiehenkylä) 1000001725
 Skattmansby (Veronmiehenkylä) Nederbyggarne 1000001771
 Skoängen 1 1000011127
 Skoängen 2 1000011226
 Skrivkulla 92010059
 Solbacka 92010014
 Sottungsby (Sotunki) 1000001669
 Sottungsby (Sotunki) Bisa 1000001671
 Sottungsby (Sotunki) Kullobacka 1000001670
 Sottungsby (Sotunki) Markuskärr 1000035124
 Sottungsby (Sotunki) Myrbacka 1000001667
 Sottungsby (Sotunki) Nissbacka 1000001668
 Sottungsby (Sotunki) Yrjölä 1000011087
 Sottungsby (Sotunki)-Suuri Rantatie 1000010760
 Sotungin - Håkansbölen louhos 1000001621
 Stenkulla 92010043
 Storpets 1000032846
 Storskogen 92010013
 Strandkulla 1 1000032740
 Strandkulla 2 1000032741
 Suuri rantatie 1000010727
 Suuri Rantatie, Brudbrinkenin haara 1000032355
 Suuri Rantatie, Koillis-Vantaa 1000010729
 Suuri Rantatie, Viinikkala (Vinickby)-Silvola (Sillböle) 1000010728
 Topolan tervahauta 1000034222
 Tavastby (Hämeenkylä) 1000001756
 Tavastby (Hämeenkylä) Greisas 1000001753
 Tavastby (Hämeenkylä) Jussas ja Labbas 1000001754
 Tavastby (Hämeenkylä) Skinnars 1000001751
 Tavastby (Hämeenkylä) Skobbars 1000001752
 Tavastby (Hämeenkylä) Skratböle 1000001759
 Tavastby (Hämeenkylä) Tavastkulla 1000001758
 Tavastby (Hämeenkylä), Böle-Tavastkullan kartano 1000010762
 Tavastby (Hämeenkylä), Skratböle 1000010763
 Tavastby (Hämeenkylä), Tavastbyn kartano-Tavastkulla 1000010761

Tikkurilan maatalouden tutkimuskeskus 92010053
 Tolkby (Tolkinkylä) 1000001724
 Tolkby (Tolkinkylä), Bökars-Grotens & Petans 1000010764
 Tolkby (Tolkinkylä)-Nackböle (Niskala) 1000010765
 Tolkinkylä kiviaita 1000031951
 Tukikohta II:1 (Länsimäki) 1000007646
 Tukikohta II:2 (Länsimäki) 1000007647
 Tukikohta II:3 (Länsimäki) 1000007673
 Tukikohta II:5 (Länsimäki) 1000007675
 Tukikohta II:7 (Länsimäki) 1000007677
 Tukikohta II:8 (Länsimäki) 1000007692
 Tukikohta II:9 (Länsimäki) 1000007694
 Tukikohta II:kaivo (Länsimäki) 1000007707
 Tukikohta II:tie (Länsimäki) 1000007706
 Tukikohta II:ura (Länsimäki) 1000007708
 Tukikohta III:10 (Rajakylä) 1000007727
 Tukikohta III:11 (Rajakylä) 1000007729
 Tukikohta III:12 (Rajakylä) 1000007731
 Tukikohta III:3 (Länsimäki) 1000007712
 Tukikohta III:4 (Länsimäki) 1000007714
 Tukikohta III:7 (Länsimäki) 1000007723
 Tukikohta III:8 (Rajakylä) 1000007725
 Tukikohta III:9 (Rajakylä) 1000007726
 Tukikohta IV:3 (Rajakylä) 1000007733
 Ulko-Hannula 1000032718
 Uotila 1 92000001
 Uotila 3 1000032473
 Vantaan masuuni 1000014154
 Vantaanlaakso 1 1000031948
 Vantaanlaakso 2 1000031949
 Vantaanlaakso 3 1000031950
 Vaskivuoren - Kopparbergin kaivos 1000001641
 Vaskivuori 1000010596
 Viherkumpu 1000032834
 Viinikanmetsä 1000034194
 Viinikkala 1 92010021
 Vinickby (Viinikkala) 1000001745
 Viinikkala 2 92010023
 Voutila II 92010065
 Välimaa 1 1000032738
 Välimaa 2 1000032739
 Västersundom (Länsisalmi) Labbas 1000001659
 Västersundom (Länsisalmi) Västerkulla 1000001660
 Västersundom (Länsisalmi) Gubbicka 1000001658
 Västersundom (Länsisalmi) Heikbacka 1000001661
 Västersundom (Länsisalmi) Måsbrot hem åkern 1000007051
 Västersundom (Länsisalmi), Gubbicka-Labben 1000010767
 Västersundom (Länsisalmi), Heikbacka 1000010770
 Västersundom (Länsisalmi), Heikbacka-Håkansböle (Hakuni-
 la) 1000010771
 Västersundom (Länsisalmi), Heikbacka-Labben 1000010768
 Västersundom (Länsisalmi), Heikbacka-Vikkula 1000010772
 Västersundom (Länsisalmi), Västerkulla-Mellungsby (Mellunky-
 lä) 1000010769

Yli-Kistola 92010073
 Österbacken 1000022490
 Österbackenin kivilouhos 1000033108
 Övitsböle (Ylästö) 1000001722
 Övitsböle (Ylästö)-Tolkby (Tolkinkylä) 1000010773
 Övitsböle autio 1000022870

